

Betalingskortmarkedet

2016

Betalingskortmarkedet

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf.: +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Online ISBN 978-87-7029-630-4

Analysen er udarbejdet af
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Marts 2016

Indhold

Kapitel 1	
Indledning.....	5
1.1 Indledning og konklusioner.....	5
Kapitel 2	
Markedet	10
2.1 Indledning og konklusioner.....	10
2.2 Aktørerne	10
2.3 Hvad er et betalingsinstrument?	12
2.4 Gebyrstruktur	13
2.5 Markedets dynamik.....	16
Kapitel 3	
Overblik	18
3.1 Indledning og konklusioner.....	18
3.2 Antal kort i Danmark	18
3.3 Antal transaktioner	20
3.4 Omsætning.....	25
3.5 Antal forretninger som modtager betalingskort	26
3.6 Danmark og udland	27
Kapitel 4	
Misbrug	29
4.1 Indledning og konklusioner.....	29
4.2 Samlede antal misbrugssager.....	29
4.3 Misbrug med Dankort	30
4.4 Misbrug af dansk udstedte internationale betalingskort i Danmark	34
4.5 Misbrug af betalingskort i udlandet.....	35
4.6 Misbrug af benzinkort og detailhandelskort	36
Kapitel 5	
Reglerne.....	38
5.1 Indledning og konklusioner.....	38
5.2 Fastsættelse af gebyrer (§ 79).....	39
5.3 Oplysningspligt.....	40
5.4 Overvæltning.....	41
5.5 Lovens rækkevidde	43
5.6 Nye regler.....	45
5.7 Forordning om interbankgebyrer	45
5.8 Betalingstjenestedirektivet (PSD2)	48
5.9 Konsekvenser for Dankortet.....	50

Kapitel 6	
Undersøgelser	51
6.1 Indledning og konklusioner.....	51
6.2 Forbrugerundersøgelsen.....	52
6.3 Virksomhedsundersøgelsen.....	58
 Kapitel 7	
Dankortet.....	64
7.1 Indledning og konklusioner.....	64
7.2 Reguleringen af Dankort i den fysiske handel	64
7.3 Resultatet af omkostningsundersøgelsen fra 2015.....	66
7.4 Den samlede abonnementsbetaling.....	67
7.5 Dankortgebyrer ved handel på internettet	69
 Kapitel 8	
Tilsynet	71
8.1 Indledning og konklusioner.....	71
8.2 Konkurrenceloven og betalingstjenestelovens § 79	72
8.2.1 Konkurrencerådets afgørelse vedrørende Nets' adfærd på markedet for indløsning af internationale betalingskort	73
8.3 Afgørelser om urimelige dankortgebyrer på internettet.....	75
8.4 Branchespecifikke undersøgelser af gebyropkrævninger	75
8.5 Revidering af omkostningsundersøgelsen	78
8.6 MasterCards interbankgebyrer	79
8.7 MobilePay – betalingstjenestelovens § 78.....	80
8.8 Teller – betalingstjenestelovens § 78.....	80
 Kapitel 9	
Mobil- og kontaktløs betaling.....	82
9.1 Indledning.....	82
9.1.1 Mobil- og kontaktløs betaling	82
9.2 Wallet.....	84

Kapitel 1

Indledning

1.1 Indledning og konklusioner

Brugen af betalingsinstrumenter er vigtig for samfundsøkonomien, da fleksible og kontantløse betalingsformer er med til at skabe gode betingelser for vækst og velstand. Det er derfor vigtigt, at der er gode rammevilkår for betalingskortmarkedet. Betalingskort er fortsat et af de mest effektive elektroniske betalingsinstrumenter, der findes.

Danskerne er blandt de forbrugere i Europa, der bruger betalingskort mest, når de handler. Det gælder både handel i fysiske forretninger og på internettet. Det mest udbredte og mest benyttede betalingskort i Danmark er Visa/Dankortet. I dag har de fleste danskere i hvert fald et Dankort, og mange har derudover også andre betalingskort. For at forbrugerne nemt, sikkert og effektivt kan bruge alle deres betalingskort, er det vigtigt, at betalingskortmarkedet er velfungerende. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen varetager en del af tilsynet med betalingskortmarkedet og følger derfor løbende udviklingen på markedet.

Erhvervs- og Vækstministeren skal hvert andet år afgive en rapport om forholdene på betalingskortmarkedet til Folketinget¹. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fungerer som sekretariat for ministeren i forbindelse med udarbejdelse af rapporten. Denne rapport er den sjette i rækken siden 2005

¹ Jf. betalingstjenestelovens § 98, stk. 9.

Boks 1.1

Hovedkonklusioner

- » **Danskerne får flere og flere betalingskort.** I 2015 havde danskerne mere end 11 mio. betalingskort. Antallet af Visa/Dankort er steget med over 30 pct. siden 2010. Siden 2013 er antallet af internationale betalingskort steget fra ca. 3 mio. til over 4 mio. kort.
- » **Betalingskortene bruges mere.** Antallet af transaktioner med Dankort/VisaDankort steg i 2015 med 9 pct. For Internationale betalingskort steg antallet af transaktioner med 28 pct.
- » **Misbrug af betalingskort er stigende men overordnet set lavt.** I perioden 2008 - 2015 er der sket en stigning i antallet af misbrugssager ved fjernsalg, mens der i samme periode er sket et fald i antallet af sager med misbrug af tabte og stjålne kort. Det samlede antal misbrugssager udgjorde i alt 57.181 i 2015. Der er dog tale om relativt få sager set i forhold til det samlede antal transaktioner.
- » **Omkostningerne til driften af Dankortsystemet er faldet.** Omkostningerne ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel faldt ca. 20 pct. fra 2012 til 2014. Det blev derfor væsentligt billigere at indløse en dankorttransaktion i den fysiske handel.
- » **Danskernes kendskab til gebyrreglerne er blevet bedre.** I 2013 viste en undersøgelse foretaget af styrelsen, at 31 pct. af forbrugerne kendte til reglerne om overvæltning af gebyrer. I 2015 gentog styrelsen sin undersøgelse, og andelen af forbrugere der kendte til gebyrreglerne var nu steget til 55. pct. Det indikerer, at der er sket en markant forbedring i forbrugernes kendskab til gebyrreglerne.
- » **Der er nye regler på vej, som kan få betydning for betalingskortmarkedet.** Reglerne indfører blandt andet et loft over de såkaldte interbankgebyrer og på sigt vil det blive forbudt, at opkræve gebyr ved betaling med de mest almindelige betalingskort – også på internettet.

Flere kort

Danskerne får flere og flere betalingskort. I 2015 var danskerne således i besiddelse af mere end 11 mio. betalingskort. Det er fortsat Dankortet og Visa/Dankortet, der er de mest udbredte betalingskort i Danmark. I 2015 var der således 5,8 mio. Dankort og Visa/Dankort i omløb. Siden 2010 er antallet af Dankort og Visa/Dankort vokset med over 30 pct.

Antallet af internationale betalingskort er også vokset. I 2013 var der ca. 3 mio. internationale betalingskort i omløb, mens der i 2015 er over 4 mio. kort i omløb. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har lavet en undersøgelse, som viser, at 87 pct. af danskerne havde et Visa/Dankort og 45 pct. havde et MasterCard. Betalingskortene bruges fortsat væsentlig mere i de fysiske forretninger end i internethandlen.

I 2015 kunne et Dankort eller Visa/Dankort benyttes i knap 80.000 fysiske forretninger. Niveauet for brug af sådanne kort i den fysiske handel er en smule lavere end i 2013, hvilket måske skal ses i lyset af en voksende abonnementsbetaling i samme periode, jf. kapitel 7. Omvendt er der siden 2013 kommet lidt flere forretninger, som modtager internationale betalingskort i den fysiske handel.

I internethandlen har der siden 2013 været en markant stigning i antallet af forretninger der modtager internationale betalingskort.

Kortene bruges mere

I takt med stigningen i antallet af udstedte betalingskort er brugen af kortene også steget. I de seneste fem år er antallet af betalingskorttransaktioner og omsætningen med betalingskort steget markant. Det er Visa/Dankortet, der er den væsentligste drivkraft bag stigningen i transaktioner og omsætning med betalingskort, men de internationale betalingskort vinder

også frem. Den største stigning er således sket i dankortomsætningen, men relativt set er det de internationale betalingskort, der har haft den største stigning i både antal transaktioner og omsætning.

Antallet af transaktioner med internationale betalingskort steg i 2015 med 28 pct., og omsætningen med de internationale betalingskort er tilsvarende steget til over 50 mia. kr. Til sammenligning har Dankortet alene haft en stigning i antallet af transaktioner på 9 pct., mens dankortomsætningen nåede over 350 mia. kr. svarende til ca. 17 pct. af Danmarks bruttonationalprodukt. Danskerne bruger således deres kort - og ikke mindst deres internationale betalingskort - mere.

Misbruget er steget, men overordnet set er det lavt

Siden introduktionen af chip på Dankort og Visa/Dankort i 2005 har der ikke været registreret sager med forfalskning af chipkort i Danmark. Den sidste sag med forfalskning af Dankort blev registreret i 2008.

Udviklingen i det samlede antal af misbrugssager er dog steget siden 2008. Det skyldes primært stigende misbrug ved fjernsalg (fx via telefon eller internettet). I perioden 2008 - 2015 er der således sket en stigning i antallet af misbrugssager ved fjernsalg, mens der i samme periode er sket et fald i antallet af sager med misbrug af tabte og stjålne kort.

Det samlede antal misbrugssager udgjorde i alt 57.181 i 2015. Langt størstedelen af misbrugssager finder sted enten i andre lande eller i internetforretninger registreret i udlandet. Endvidere er det som nævnt oftest ved fjernsalg, at der sker misbrug ved betalingskort, dvs. internethandel, handel via postordre, telefonordre og ved selvbetjente betalingsautomater uden pinkode.

Antallet af misbrugssager skal ses i lyset af den omfattende brug af betalingskort i Danmark og udlandet. I 2015 blev der gennemført over 1,7 mia. transaktioner med Dankort, Visa/Dankort og internationale betalingskort i Danmark og i udlandet. Det betyder, at der blev gennemført ca. 30.000 transaktioner med betalingskort for hver misbrugssag.

Helt overordnet er misbruget med betalingskort således meget lavt.

Omkostningerne forbundet med driften af dankortsystemet er faldet

Hver år skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretage en undersøgelse af omkostningerne ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel. Den seneste undersøgelse viste, at de samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel er faldet med ca. 20 pct. fra 2012 til 2014. Det er således blevet væsentligt billigere at indløse en dankorttransaktion i den fysiske handel.

Kendskabet til gebyrreglerne er blevet bedre

Reglerne om overvæltning (hvilket gebyr butikkerne kan opkræve hos forbrugerne for en kortbetaling) sonderer mellem debetkort og kreditkort. Ifølge reglerne må forretningerne i den fysiske handel udelukkende opkræve gebyr af kortbrugerne, når der betales med kreditkort. Forretningerne må derimod ikke opkræve gebyr af forbrugere, der anvender debetkort til betaling i den fysiske handel. I den ikke-fysiske handel må forretningerne opkræve gebyr af forbrugerne ved betaling med alle betalingskort.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen undersøgte i 2013 forretningernes og forbrugernes kendskab og holdning til gebyrreglerne. Undersøgelsen viste dengang, at 31 pct. kendte til reglerne. Styrelsen har gentaget undersøgelsen i 2015, og tallet var der steget til 55 pct.

60 pct. var dog ikke klar over, at forretningerne skal undlade, at opkræve gebyr ved betaling med debetkort i den fysiske handel.

Der er nye regler på vej

I 2015 blev forordningen om interbankgebyrer og det nye betalingstjenestedirektiv (PSD2) vedtaget. Direktivet skal være implementeret i dansk ret senest januar 2018. Når reglerne er implementeret vil der gælde et forbud mod, at forbrugerne opkræves gebyr ved anvendelse af de mest anvendte betalingskort. Forbuddet gælder betalinger ved kortbetalinger både i fysiske forretninger og på internettet.

Direktivet introducerer også en udvidet adgang til eksisterende betalingssystemer. På sigt kan det muligvis være med til at lukke op for, at flere aktører vil kunne indløse fx Dankort.

Som følge af forordningen vil forretninger og forbrugere som udgangspunkt få større valgfrihed. For forretningerne sker det ved en begrænsning i forhold til, hvilke betalingskort en forretning kan pålægges at modtage, samt forretningens mulighed for at forudindstille betalingsterminalerne til et andet kort end Dankortet. For forbrugerne viser valgfriheden sig i form af muligheden for at vælge, hvilken del af et co-branded kort (fx Visa/Dankort) de ønsker at betale med i en forretning. Endelig indeholder forordningen et prisloft over de såkaldte interbankgebyrer (gebyrer der betales fra kortindløser til kortudsteder for hver kortbetaling). Prisloftet for interbankgebyrerne lyder på 0,2 pct. af transaktionsværdien for debetkort og 0,3 pct. af transaktionsværdien for kreditkort.

Kapitel 2

Markedet

2.1 Indledning og konklusioner

Betalingskortmarkedet er kendetegnet ved en række aktører og forskellige begreber. I dette kapitel skabes et overblik over hvordan markedet fungerer. De centrale aktører præsenteres og sammenhængen mellem dem forklares nærmere, ligesom der redegøres for de mest almindelige begreber på betalingskortmarkedet.

Boks 2.1 Konklusioner

- » Fem centrale aktører (kortselskaberne, kortudstederne, kortindløserne, betalingsmodtagerne og kortbrugerne).
- » Betalingskort kan kategoriseres som debetkort, kreditkort, forudbetalte betalingskort samt internationale betalingskort.
- » Betalingskortmarkedet er et tosidet marked.

2.2 Aktørerne

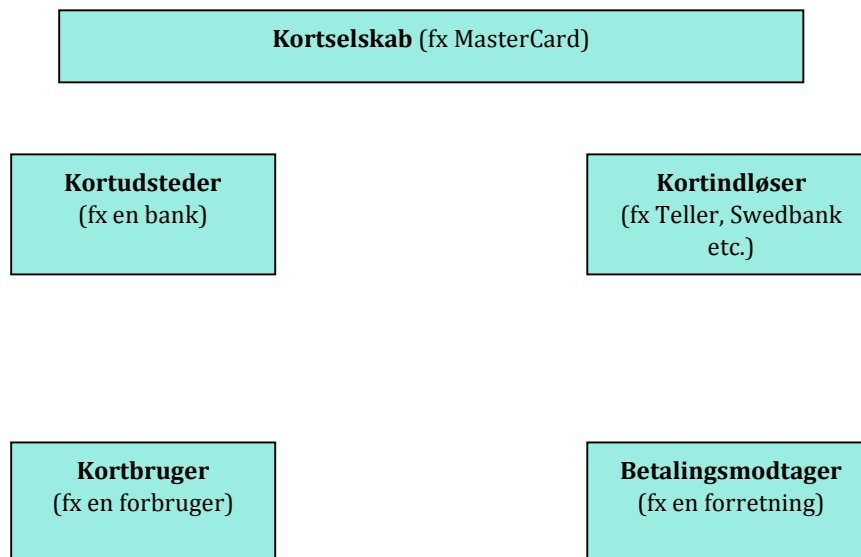
Når en forbruger benytter sit betalingskort til at betale for en vare, igangsættes et komplekst samspil mellem en række aktører for, at betalingen kan gennemføres.

Aktørerne er:

1. Kortselskab (fx MasterCard, Visa etc.)
2. Kortudsteder (fx en bank)
3. Kortindløser (fx Teller, Swedbank)
4. Betalingsmodtager (fx en forretning)
5. Kortbruger (fx en forbruger)

Ofte betegnes de mest almindelige betalingssystemer som fire-partssystemer. De fire parter består af kortudsteder, kortindløser, betalingsmodtager og kortbruger, jf. figur 2.1 nedenfor. De fire parter nødvendige for at betalingssystemet opretholdes.

Figur 2.1 Fire-partssystem

Kortselskabet ejer rettighederne til selve kortkonceptet og giver kortudstedere og kortindlødere tilladelse til at tilbyde betalingskort til sine kunder. Det betyder, at hvis fx en bank ønsker at tilbyde et MasterCard til sine kunder, skal den indgå aftale med MasterCard og overholde de krav og regler, som MasterCard har fastsat. Herved opnår en bank ret til at producere og sælge et kort med MasterCards logo på. Som modydelse betaler banken en licens til kortselskabet. Kortselskaberne kan også opkræve transaktionsafhængige gebyrer.

Som eksempler på kortselskaber kan nævnes Visa International, MasterCard International, American Express og Diners, som er rettighedshavere til henholdsvis Visa-kort, MasterCard, American Express og Diners Club kort. Nets ejer rettighederne til Dankort og kan derfor også betegnes som et kortselskab.

Kortudstedere producerer og udsteder betalingskort efter licens fra kortselskaberne. Kortudstedere er typisk banker, men også benzinselskaber og detailhandelskæder kan udstede betalingskort. I sidstnævnte tilfælde er det ofte selskabet selv eller moderselskabet, som ejer rettighederne til betalingskortet.

Kortindløserne tilbyder indløsningsaftaler til betalingsmodtagerne. Ved en indløsningsaftale forpligtes kortindløserne til at sørge for, at betalingen overføres fra kortbrugerens konto til betalingsmodtagerens konto inden for en rimelig frist, efter at kortbruger har anvendt betalingskortet i forretningen. I Danmark indløser Teller langt størstedelen af internationale betalingskort, men bl.a. Swedbank, Valitor (Altapay), Handelsbanken, Nordea og enkelte udenlandske

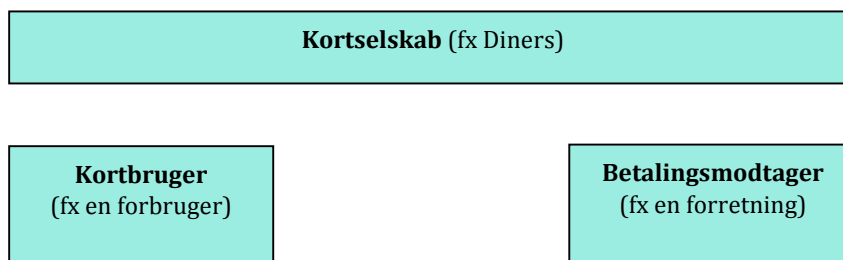
pengeinstitutter tilbyder også indløsning af betalingskort i den fysiske handel². Når det drejer sig om handel på internettet, er der flere udenlandske indløsere.

Betalingsmodtagere er de forretninger, som indgår indløsningsaftale med kortindløserne for at kunne modtage betalingskort som betalingsmiddel. Forretningerne kan både være fysiske og ikke-fysiske, fx internetforretninger. Betalingsmodtagere kan dog også være læger, offentlige myndigheder og andre institutioner.

Kortbrugere er de forbrugere, der benytter betalingskort til at betale for varer eller tjenesteydelser.

I visse tilfælde agerer kortselskabet både som kortudsteder og kortindløser. En sådan konstruktion omtales ofte som et tre-partssystem, netop fordi kortudsteder og kortindløser er slået sammen til én aktør, jf. figur 2.2.

Figur 2.2 Tre-partssystem

2.3 Hvad er et betalingsinstrument?

Når forbrugere køber varer eller tjenesteydelser, kan de benytte en række forskellige betalingsmidler, såsom kontanter, bankoverførsel, betalingskort og mobilbetaling m.fl. Hver af disse har forskellige karakteristika og reguleres på forskellig vis. I betalingstjenesteloven³ omtales "betalingskort" dog ikke. Det gør derimod "betalingsinstrumenter"⁴.

Det mest anvendte betalingsinstrument er betalingskort. Betaling via mobiltelefoner (fx MobilePay/Swipp)⁵ og andre former for elektronisk betaling kan også være betalingsinstrumenter. Selvom brugen af mobiltelefoner som betalingsinstrument er voksende, benyttes betalingskort stadig i langt større udstrækning i dag.

Der findes forskellige typer betalingskort, heriblandt debetkort, kreditkort, forudbetalte betalingskort og internationale betalingskort. Derudover findes andre former for forud- og efterbetalte betalingskort, som fx benzinkort, kontokort m.v.

² Fysisk handel defineres i betalingstjenestelovens § 6, stk. 1, nr. 13, defineret som: "Afvikling af en betalingstransaktion, der forudsætter fysisk tilstedeværelse af betaler og betalingsmodtager."

³ Lovbekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015.

⁴ I betalingstjenestelovens § 6, nr. 9, defineres et betalingsinstrument således: "Enhver form for personligt instrument eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren benytter til at iværksætte en betalingsordre."

⁵ I kapitel 9 er Swipp og MobilePay beskrevet.

Debetkort er et betalingskort, hvor købsbeløbet trækkes fra forbrugerens konto med det samme, eller senest næste bankdag. Derfor er det ofte banker, som udsteder debetkort, da det er nødvendigt at have direkte adgang til kortbrugerens konto for at kunne trække købesummen med det samme. Dankort er et eksempel på et debetkort.

Flere banker tilbyder debetkort med såkaldt saldokontrol. Ved sådanne debetkort undersøges det, om der er tilstrækkeligt indestående på forbrugerens konto til at dække købsbeløbet, før en betalingstransaktion igangsættes. Er dette ikke tilfældet, afvises transaktionen. Eksempler på saldokontrollkort er MasterCard Debet, Maestro og Visa Electron.

Kreditkort er et betalingskort, hvor der går et vist tidsrum, inden beløbet trækkes fra forbrugerens konto. Hvor lang tid der går, vil afhænge af den aftale, som forbrugeren har med kortudstederen. Fx kan det være aftalt, at kortbrugerens ved udgangen af hver kalender måned betaler for månedens køb på kortet. Det kan også aftales, at kortbrugerens ud over den løbende måned har en ekstra måneds kredit. Et kreditkort kan således være et alternativ til et lån i en bank eller hos en detailforretning. Eksempler på kreditkort er MasterCard, Diners Club og American Express.

Forudbetalte betalingskort er udstedt med et på forhånd betalt beløb, som kortbruger løbende kan bruge. Eksempler på forudbetalte kort er telekort og gavekort. For nogle af disse kort gælder, at kortet er værdiløst, når værdien er opbrugt, mens andre kan genoplades i særlige terminaler. I forhold til debet- og kreditkort kan mange af de forudbetalte betalingskort kun benyttes i begrænset omfang, fx alene til telefonopkald eller køb af varer i en bestemt forretning.

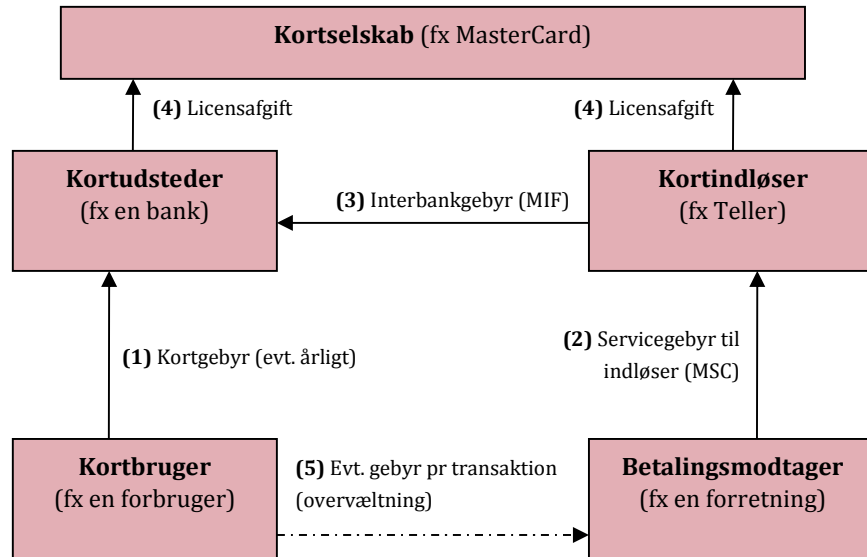
Endelig kan nævnes *internationale betalingskort*, som er betalingskort, der kan benyttes i flere lande. Disse kort kan være både debet- og kreditkort. Eksempler på internationale debet- og kreditkort er Visa Electron og MasterCard Debet samt Visa, Diners Club, American Express og MasterCard.

Nogle af de nævnte betalingskort har andre funktioner end den at kunne gennemføre en betaling. Der kan være knyttet forskellige ydelser til betalingskortene, fx rabatter på køb i bestemte forretninger eller opsamling af bonuspoint eller samling af kvitteringer på internettet. Til nogle kort, fx internationale kreditkort, kan der endvidere være knyttet forsikringsydelser som fx en personlig ulykkesforsikring til kortbrugerens.

2.4 Gebyrstruktur

En kompleks gebyrstruktur kendetegner betalingskortmarkedet. Udover betalingen for den vare eller serviceydelse kortbrugerens køber, er der tale om en række af gebyrer, som er tilknyttet betalingskorttransaktionen. Disse er illustreret i figur 2.3.

Figur 2.3 Gebyrstruktur i fire-partsystemet

Kortbruger betaler ofte et kortgebyr (1) til sin kortudsteder. Dette gebyr kan enten være et årligt gebyr eller en engangsbetaling for udstedelse af kortet. Endelig er der nogle kortudstedere, hvor betalingskortet tilbydes gratis til kortbrugerens eller i forbindelse med en samlet årlig betaling for kortudstederens ydelser.

Betalingsmodtageren/forretningen betaler et transaktionsbestemt gebyr (2) til kortindløseren, som kaldes et servicegebyr (merchant service charge, MSC). Dette kan variere alt efter, hvilken type kort der betales med, og hvilken aftale betalingsmodtageren har indgået med sin indløser.

Derudover betaler kortindløseren et transaktionsbestemt gebyr (3), kaldet et interbankgebyr (multilateral interchange fee, MIF), til kortudstederne. Interbankgebyrer er beskrevet nærmere i boks 2.2. Både kortudsteder og kortindløser betaler en licensafgift til kortselskabet for retten til at udstede og indløse betalingskortet (4).

Endelig kan betalingsmodtager/forretningen opkræve et gebyr af kortbrugerens (5), når der betales med et kreditkort i den fysiske handel og ved betaling med alle betalingskort i den ikke-fysiske handel. Betalingsmodtager/Forretningen må i dette tilfælde ikke opkræve et højere gebyr, end det betalingsmodtager/forretningen selv betaler til sin kortindløser for at modtage betalingskortet. Derfor omtales betalingsmodtagers/forretningens gebyr overfor kortbrugerens ofte som "overvæltning", eller "overvæltning af gebyrer". Kapitel 5 beskriver nærmere reglerne for overvæltning af gebyrer.

Boks 2.2

Interbankgebyrer

Et interbankgebyr (engelsk: interchange fee) er et transaktionsbestemt gebyr, der betales af betalingsmodtagerens/forretningens kortindløser til kortbrugerens kortudsteder/bank. Gebyret betales, når kortbrugerens betaler med et betalingskort hos den pågældende betalingsmodtager/forretning. Hver gang en kortbruger foretager et køb af en vare i en forretning (dvs. foretager en transaktion med sit betalingskort), betaler forretningens kortindløser et interbankgebyr til kortbrugerens bank. Et interbankgebyr kan være en procentsats, et fast beløb, eller en kombination af disse.

Interbankgebyrer er enten aftalt bilateralt mellem kortudsteder og kortindløser, eller multilateralt, mellem en række kortudstedere og kortindløser, som er bindende for alle aktører, der deltager i betalingskortsystemet. Multilaterale interbankgebyrer omtales ofte som MIF (multilateral interchange fee).

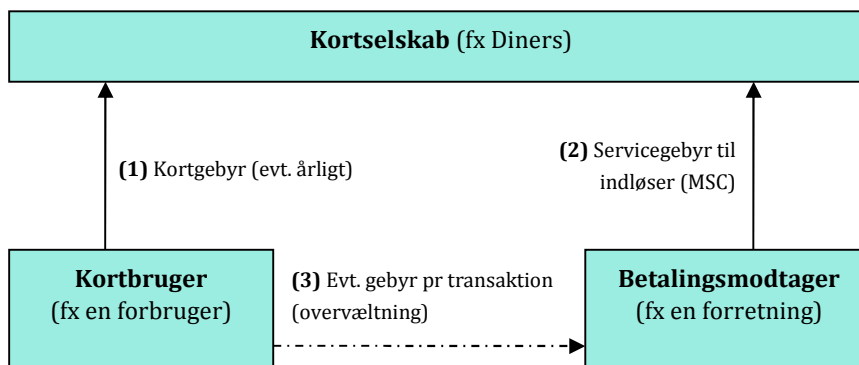
Derudover skelnes der mellem interbankgebyrer ved indenlandske og grænseoverskridende betalinger. Indenlandske interbankgebyrer vedrører betalings-transaktioner, hvor kortindløser og kortudsteder er fra samme land, mens grænseoverskridende interbankgebyrer vedrører betalingstransaktioner, hvor kortindløser og kortudsteder er fra to forskellige lande.

Interbankgebyrer har igennem de senere år været genstand for megen debat. Baggrunden er, at multilaterale interbankgebyrer kan begrænse konkurrencen mellem indløser, idet gebyret i praksis kan medføre et "prisguld" for den pris, kortindløser kan kræve overfor betalingsmodtagerne/forretningerne. EU-Kommissionen og andre EU-lande har ført en række konkurrenceretlige sager mod kortselskaberne MasterCard og Visa, som har medført reduktioner i en række af MasterCards og Visas grænseoverskridende interbankgebyrer.

Den 8. juni 2015 trådte Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2015/751 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner i kraft. Som noget nyt regulerer denne forordning interbankgebyrer i alle medlemsstater, for så vidt angår forbrugerrelaterede transaktioner. Konkret fastsættes et loft over interbankgebyrer ved kreditkort på 0,30 pct. og tilsvarende 0,20 pct. for debetkort. De specifikke regler om interbankgebyrer fandt anvendelse 9. december 2015. Læs mere om forordningen og dens indhold i kapitel 5.

Når der er tale om et trepartssystem er gebyrstrukturen en smule anderledes. Som nævnt opererer kortselskabet her både som kortudsteder og kortindløser. Det betyder, at der ikke er behov for et interbankgebyr, som tilfældet er ved et firepartssystem, jf. figur 2.4. Betalingsmodtagerne betaler fortsat et servicegebyr (2) til kortindløser, som er kortselskabet, og tilsvarende betaler kortbruger evt. et årligt kortgebyr (1). Endelig kan betalingsmodtageren overvælte sit servicegebyr på kortbruger, såfremt der er tale om et kreditkort (3).

Figur 2.4 Gebyrstruktur ved tre-partssystem

Betalingskortmarkedet er i Danmark reguleret ved betalingstjenesteloven⁶ med tilhørende bekendtgørelser. Her er fastsat generelle regler for forretningers overvæltning af gebyrer samt for kortindløseres gebyrfastsættelse. Endvidere er betalingskortmarkedet reguleret ved en EU-forordning. Læs nærmere om de relevante regler og bestemmelser i kapitel 5.

2.5 Markedets dynamik

For at betalingskortmarkedet kan fungere, er det afgørende, dels at kortbrugere benytter betalingskort som betalingsinstrument, dels at forretninger modtager betalingskort som betalingsinstrument. Hvis kun forretningerne tilslutter sig markedet, men ingen forbrugere ønsker at betale med betalingskort, har forretningerne ingen gavn af at kunne modtage betalingskort. Omvendt har forbrugerne ingen gavn af at anskaffe sig et betalingskort, hvis ikke der er forretninger, som ønsker at modtage betalingskort. Betalingskortmarkedet opstår derfor kun, når begge grupper "tilslutter sig" markedet.

For at kortudbyderne (kortudstedere, kortindløserne og kortselskaber) kan tjene penge på den serviceydelse, der ligger i at betale med et betalingskort, skal ydelsen derfor "sælges" til to grupper, nemlig kortbrugere og betalingsmodtagere. På denne måde adskiller betalingskortmarkedet sig fra andre og mere traditionelle markeder, hvor en sælger udbyder et produkt til en køber.

Denne type markeder omtales ofte som tosidede markeder, hvor henholdsvis kortbrugere og betalingsmodtagere udgør markedets to "sider". Boks 2.3 beskriver kort, hvad der kendetegner tosidede markeder.

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015 af lov om betalingstjenester og elektroniske penge med senere ændringer.

Boks 2.3

Tosidede markeder

Tosidede markeder har især tre kendetegn:

1. For det første har markedet to grupper af aktører (to sider), som har brug for en fælles platform eller et produkt for at kunne interagere. Den eller de virksomheder, som tilvejebringer et produkt til de to grupper, der muliggør interaktionen, omtales ofte som "platformen".
2. For det andet er de to sider ofte indbyrdes afhængige. Eksempelvis kan et større antal aktører på den ene side gøre det mere attraktivt for den anden sides aktører at tilslutte sig platformen.
3. Endelig fastsætter platformen to priser; én til hver side af markedet med det formål at få begge sider af markedet "om bord". Det betyder, at platformen forsøger at tage højde for det indbyrdes forhold mellem de to sider og sætte nogle priser, som bevirker, at markedet får gavn af at tilslutte sig platformen.

Prisstrukturen ved to-sidede markeder er ofte kendetegnet ved, at hele prisen lægges på den ene side af markedet, mens den anden side betaler en pris på nul. Nedenstående tabel viser en række eksempler på to-sidede markeder med denne type prisstruktur. Fælles for disse eksempler på to-sidede markeder er, at platformen sætter en pris på nul overfor aktør 2 for at trække en masse af disse aktører "om bord" i markedet. Herved bliver det attraktivt for aktør 1 at indgå i markedet og tilmed at betale en pris for det.

Marked	Internetauktioner	Gratisaviser	Internationale betalingskort
Platform	Fx Ebay	Fx MetroExpress	Kortindløser og kortudstedere
"Gode"	Brug af internetsite	Gratisavis	Betalingskort og indløsningsaftale
Aktør 1	Sælgere	Annoncører	Forretninger
Aktør 2	Købere	Læsere	Kortbrugere
Pris for aktør 1	$P > 0$	$P > 0$	$P > 0$
Pris for aktør 2	$P = 0$	$P = 0$	$P = 0$

Anm.: Bemærk at platformen ved betalingskort er delt i to, hvor indløser sælger indløsningsaftaler til forretningerne, mens pengeinstitutterne sælger betalingskort til kortbrugere. Den "skæve" prissætning og det, at platformen er delt i to, kan således fordele en betaling fra indløser til kortudsteder, som udgør interbankgebyret.

Kortbrugere og betalingsmodtagere kan ikke selv udstede og indløse betalingskort, hvorfor de har brug for en fælles platform for at interagere. Kortudstedere, kortindløser og kortselskaber tilvejebringer et gode, nemlig "betalingskortsystemet" (betalingskort og indløsningsaftale) til henholdsvis kortbrugere og forretninger. Betalingskortsystemet muliggør interaktionen mellem kortbrugere og forretninger. De to sider har en indbyrdes afhængighed, idet kortbrugernes gavn af betalingskortet vokser med antallet af forretninger med indløsningsaftaler. Omvendt vokser forretningernes gavn af deres indløsningsaftale med antallet af forbrugere med et betalingskort.

Der fastsættes to priser: én pris for indløsningsaftalen til forretningerne, der fastsættes af kortindløser, og én pris for betalingskortet til kortbrugere, der fastsættes af kortudbyder for at få flest mulige aktører til at tilslutte sig markedet. De to priser er ikke nødvendigvis særskilt omkostningsbegrundede, da platformen tager hensyn til de forskellige aktørers betalingsvilighed og den indbyrdes afhængighed. Ved fuldkommen konkurrence vil summen af de to priser dog være konkurreret ned, så de svarer til de samlede omkostninger.

Kapitel 3 Overblik

3.1 Indledning og konklusioner

Dette kapitel ser nærmere på udviklingen i brugen af betalingskort i Danmark.

Betalingskort er generelt anerkendt for at være en sikker og effektiv betalingsform. Derfor er der hos mange et ønske om en stor udbredelse af betalingskort i Danmark. Det fordrer både at betalingskort er udbredt og at et tilstrækkeligt antal forretninger tager imod betalingskort.

Kapitlet er struktureret således, at der først redegøres for antallet af betalingskort, der er i omløb i Danmark. Herefter oplyses om antallet af transaktioner foretaget med betalingskort og hvor meget der omsættes for.

Derudover beskriver kapitlet også udviklingen i antallet af forretninger, som modtager betalingskort, og endelig sammenlignes brugen af betalingskort i Danmark med brugen af betalingskort i EU.

Boks 3.1 Konklusioner

- » Dankortet er det langt mest udbredte betalingskort i Danmark, og er også det kort, som benyttes flittigst. I 2015 blev der gennemført over 1,2 mia. dankorttransaktioner
- » De internationale betalingskort anvendes oftere. I 2015 voksede brugen af internationale betalingskort med 28 pct., mens brugen med Dankort voksede med 9 pct.
- » Brugen af betalingskort stiger kraftigt i den ikke-fysiske handel. Antallet af dankorttransaktioner på internettet steg fra 73 mio. i 2013 til 145 mio. transaktioner i 2015.
- » Danskerne er blandt de europæere, der benytter deres betalingskort mest. En dansker foretog i gennemsnit 269 transaktioner årligt med betalingskort i 2014. Kun svenskerne foretog flere transaktioner med betalingskort dette år, idet en svensker gennemførte 272 transaktioner.

3.2 Antal kort i Danmark

Antallet af betalingskort i Danmark har været stødt stigende gennem de sidste mange år. Efterhånden er den samlede kortvolumen blevet så stor, at der er flere Dankort eller Visa/Dankort i omløb end der er danskere og at hver dansker samtidig i praksis har et eller flere internationale betalingskort i tegnebogen.

I 2015 var der således 5,8 mio. Dankort og Visa/Dankort i omløb. Siden 2010 er antallet af Dankort og Visa/Dankort vokset med over 30 pct., jf. figur 3.1. Antallet af internationale betalingskort er også vokset. I 2013 var der ca. 3 mio. internationale betalingskort i omløb, mens der i 2015 er over 4 mio. i omløb.

Antallet af detailhandelskort har været relativt stabilt de sidste par år. Ifølge styrelsens oplysninger er der ca. 0,4 mio. detailhandelskort i omløb. At der ikke er tale om et voksende antal kort i denne kategori, skal sandsynligvis ses i lyset af, at forretninger og kæder i stigende om-

fang benytter andre bonusmetoder end et særskilt betalingskort. Eksempelvis knytter nogle forretninger deres bonusprogrammer til et eksisterende betalingskort så som Dankort eller et internationalt betalingskort. Af samme årsag ses en faldende tendens i antallet af benzinkort, som er faldet fra ca. 2,2 mio. kort i 2013 til 1,3 mio. kort i 2015. Eksempelvis har et større benzinselskab valgt at knytte bonusordninger op til et betalingskort frem for at fortsætte med et særskilt benzinkort.

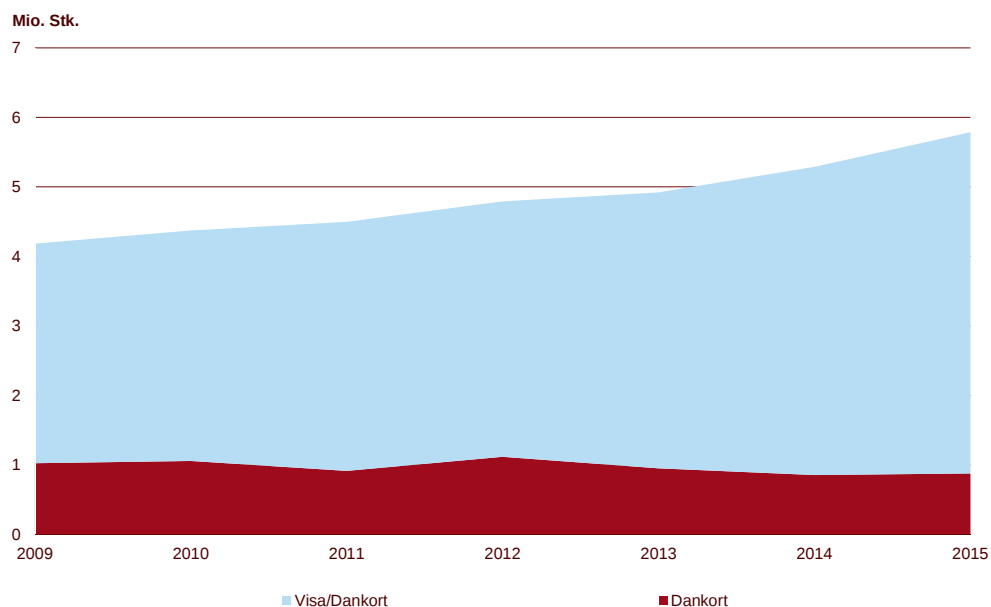
Figur 3.1 Antal udstedte betalingskort

Kilde: Nets m. fl.

Selvom der er tale om stigende antal internationale betalingskort er Dankort og Visa/Dankort fortsat det langt mest udbredte betalingskort i Danmark.

Den relative fordeling mellem såkaldt rene Dankort og Visa/Dankort har været relativ stabil de seneste år, jf. figur 3.2. Her ses det, at der er væsentligt flere udstedte Visa/Dankort end Dankort. Ud af de i alt 5,8 mio. Dankort og Visa/Dankort er ca. 0,9 mio. rene Dankort.

Figur 3.2 **Udvikling i antal Dankort og Visa/Dankort**

Kilde: Nets

3.3 Antal transaktioner

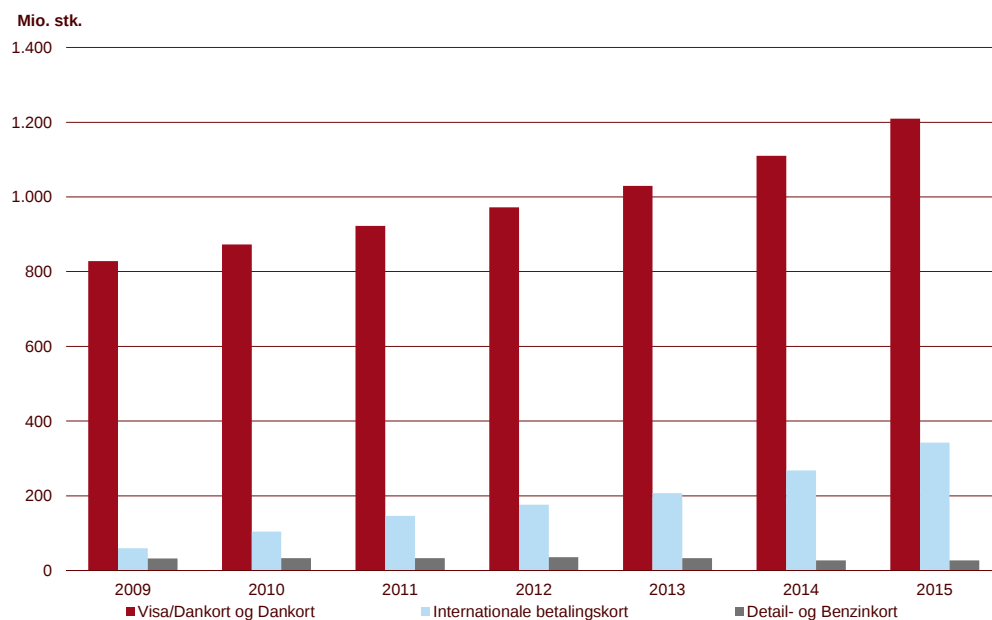
Udover at Dankortet er det langt mest udbredte betalingskort i Danmark, er det også det kort, som benyttes flittigst. I praksis fungerer Visa/Dankortet som et Dankort i Danmark og et Visa-kort i udlandet. Denne konstruktion vil blive ændret i sommeren 2016, jf. nærmere herom i kapitel 5.

Antallet af dankorttransaktioner nåede i 2013 en milepæl, idet kortet dette år blev benyttet over en milliard gange. Siden da er brugen af Dankortet fortsat vokset og nåede i 2015 at blive brugt til at gennemføre 1,2 mia. transaktioner i fysisk og ikke-fysisk handel, jf. figur 3.3.

I sammenligning med Dankort er brugen af internationale betalingskort fortsat meget lav. I 2015 udgjorde det samlede antal transaktioner med disse kort 342 mio. For hver gang der handles én gang med et internationalt betalingskort, benyttes et Dankort over tre gange.

Væksten i brugen af internationale betalingskort er dog kraftigere end tilfældet er med Dankort. I 2015 voksede brugen af internationale betalingskort med 28 pct., mens brugen med Dankort voksede med 9 pct. Hvis denne udvikling fortsætter, må det således forventes, at antallet af transaktioner foretaget med internationale betalingskort over tid vil nærme sig Dankortets niveau.

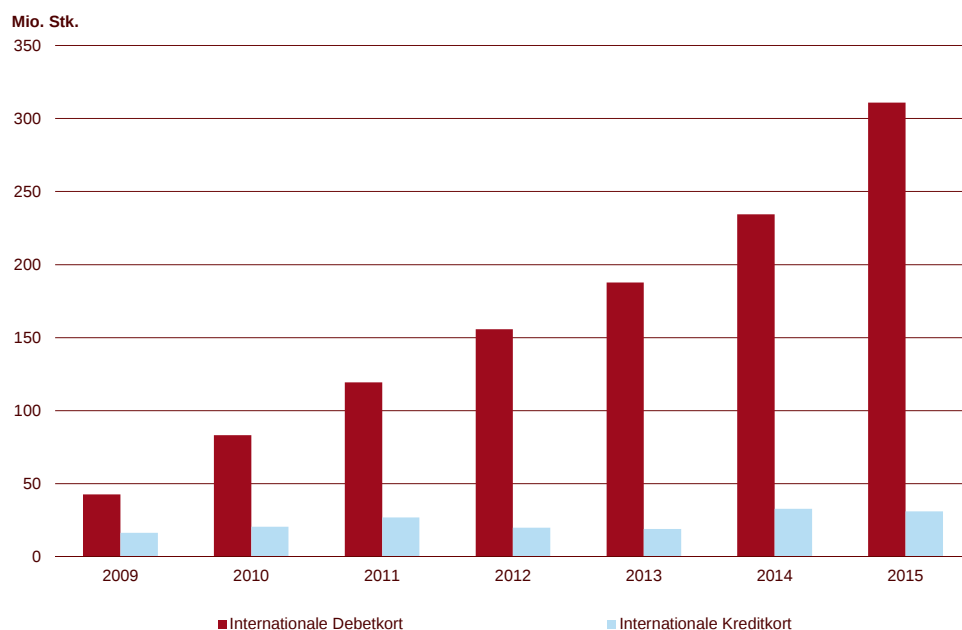
Figur 3.3 Antal transaktioner med betalingskort i Danmark

Kilde: Nets

Baggrunden for den øgede brug af internationale betalingskort er primært brugen af internationale debetkort. Siden 2010 er antallet af transaktioner med internationale debetkort mere end tredoblet, jf. figur 3.4, og i 2015 blev der gennemført mere end 300 mio. transaktioner med et internationalt debetkort. Til sammenligning hermed er brugen af internationale kreditkort relativ stabil og ligger på ca. 30 mio. transaktioner om året.

Figur 3.4 Antal transaktioner med internationale debit- og kreditkort i Danmark

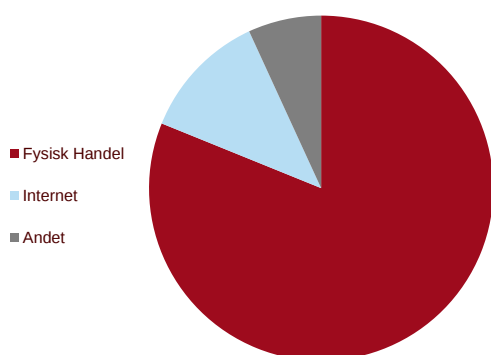

Kilde: Nets

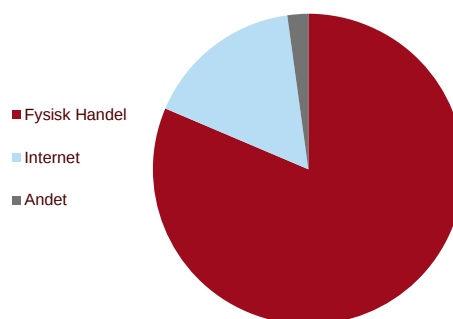
Den store mængde af korttransaktioner fordeler sig på tre områder: fysisk handel, internet-handel og anden handel, hvor sidstnævnte primært består af selvbetjente betalingsautomater. Uanset om der er tale om Visa/Dankort eller internationale betalingskort, bliver kortene fortsat primært benyttet i fysiske butikker.

Figur 3.5 Fordeling af transaktioner i fysisk handel, internethandel og anden handel

(a) Visa/Dankort

(b) Internationale betalingskort

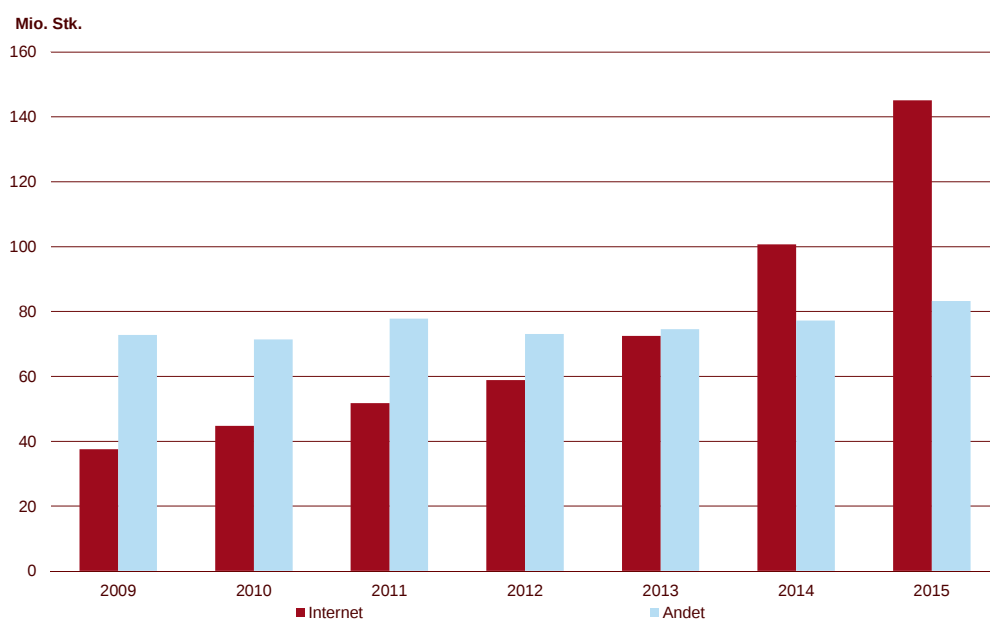

Kilde: Nets og styrelsens egne beregninger

Mere end 75 pct. af alle transaktioner foregår således i den fysiske handel. Men den ikke-fysiske handel er i kraftig vækst. År efter år sættes der rekord for internethandlen, og betalingskort er fortsat det langt mest almindelige betalingsmiddel i ikke-fysisk handel.

Eksempelvis er det samlede antal af dankorttransaktioner i ikke-fysisk handel er vokset betydeligt inden for de sidste tre år fra 150 mio. i 2013 til 228 mio. i 2015, jf. figur 3.6. Heraf udgør internethandel den største stigning, idet der ses en eksponentiel vækst i antallet af dankorttransaktioner på internettet fra eksempelvis 73 mio. i 2013 til 145 mio. i 2015, svarende til en fordobling af antallet af transaktioner på blot tre år.

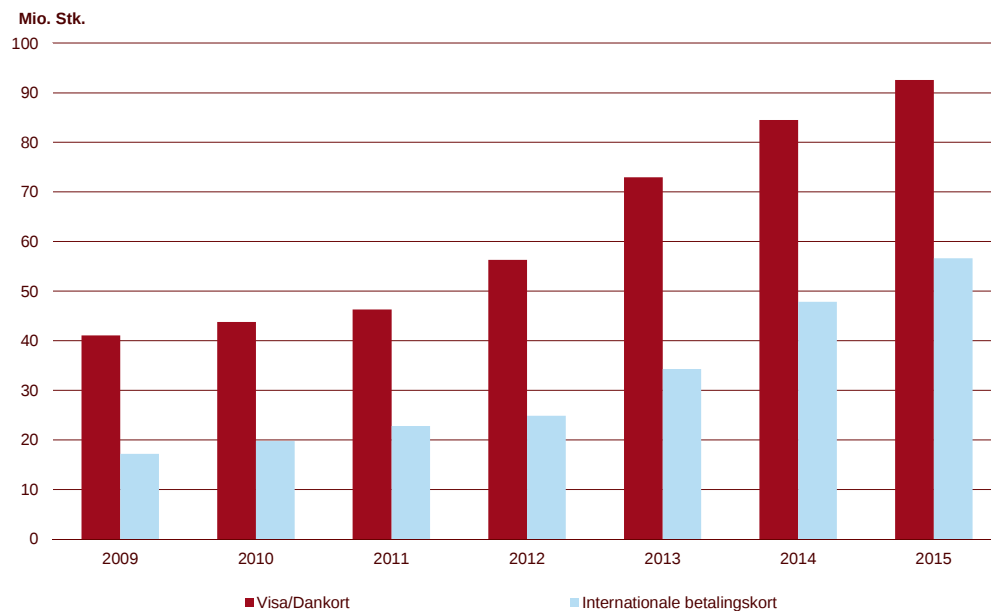
Figur 3.6 Transaktioner Dankort i ikke-fysisk handel

Kilde: Nets

Transaktioner i udlandet

Når danskere rejser til udlandet er det ofte med mere end ét betalingskort i tegnebogen, og betalingskortene benyttes i stigende grad. Ofte er der tale om et Visa/Dankort og et andet internationalt betalingskort. Som nævnt, er Visa/Dankortet i praksis et Dankort i Danmark og et Visa-kort i udlandet.

Figur 3.7 **Udvikling i antallet af transaktioner med betalingskort i udlandet**

Kilde: Nets

Visa/Dankortet er det foretrukne kort i udlandet, men brugen af internationale betalingskort så som MasterCard bliver større og større. I perioden 2011-2015 er antallet af udenlandske transaktioner med Visa/Dankort vokset fra 46 mio. transaktioner i 2011 til 93 mio. transaktioner i 2015, svarende til 100 pct. I samme periode er udenlandske transaktioner med internationale betalingskort vokset med 34 mio. fra 23 mio. transaktioner i 2011 til 57 mio. transaktioner i 2015, svarende til 148 pct.

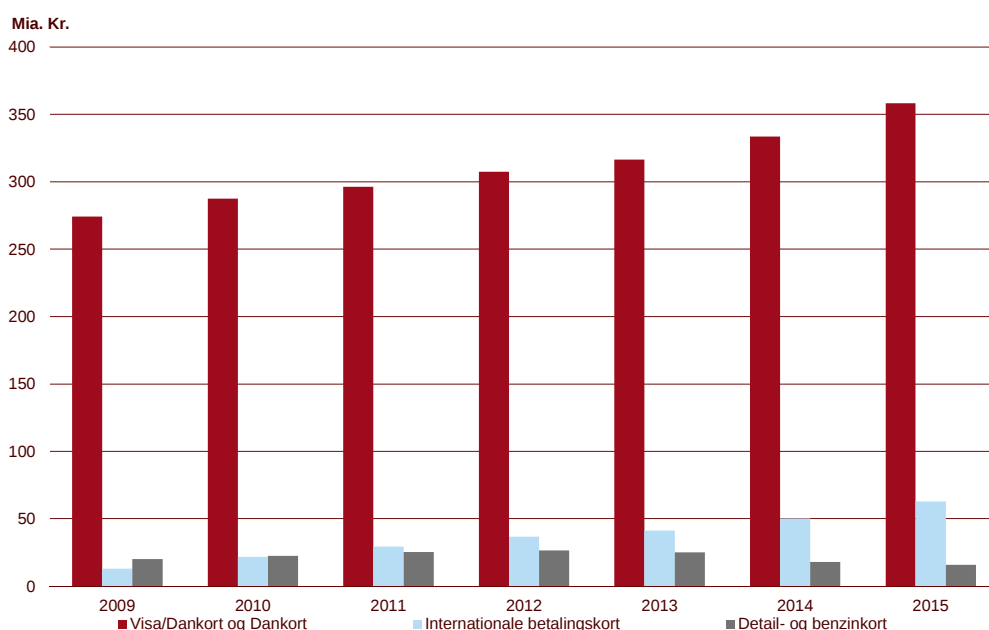
Siden 2009 er antallet af transaktioner med danske kort foretaget i udlandet mere end fordoblet. I 2015 blev der gennemført knap 150 mio. transaktioner i udlandet, hvoraf ca. en tredjedel blev gennemført med et andet internationalt betalingskort end Visa/Dankortet.

3.4 Omsætning

De betalingskort som benyttes mest, er også de kort med den største omsætning. Omsætningen med Dankort og Visa/Dankort nåede over 350 mia. kr. i 2015, jf. figur 3.8, svarende til ca. 17 pct. af Danmarks bruttonationalprodukt.⁷

Selvom omsætningen er voksende for så vidt angår internationale betalingskort, er den fortsat væsentlig lavere end niveauet for Dankortet.

Figur 3.8 Omsætning med betalingskort i Danmark

Kilde: Nets

Dankortet er således det betalingskort, der benyttes mest og der handles mest for. Når der ses på det gennemsnitlige købsbeløb ligger det på 297 kr. for Dankort og Visa/Dankortet, jf. tabel 3.1. Niveauet har været faldende de sidste par år, fordi Dankortet i stigende grad også benyttes til at foretage betalinger med mindre beløb.

Internationale debetkort anvendes i endnu højere grad til betalinger med små beløb. Det gennemsnitlige købsbeløb ligger på 158 kr. pr. transaktion. Til sammenligning hermed er kreditkortet ofte foretrukket ved større beløb, fx i forbindelse med køb af rejser og flybilletter. Derfor er det gennemsnitlige købsbeløb her højere end både internationale debetkort og Visa/Dankort, nemlig 564 kr. pr. transaktion.

⁷ Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 3.1 Gennemsnitlig omsætning pr. transaktion i 2015

Dankort og Visa/Dankort	297 kr.
Internationale debetkort	158 kr.
Internationale kreditkort	564 kr.

Kilde: Nets og Nationalbanken

3.5 Antal forretninger som modtager betalingskort

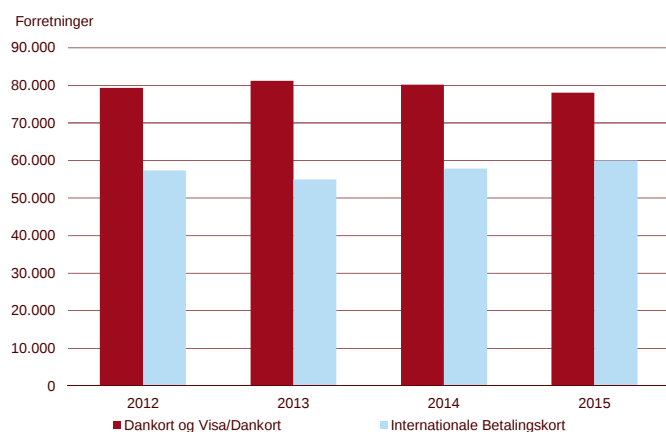
At brugen af betalingskort i den fysiske handel fortsat er væsentlig større end internethandel ses også i antallet af forretninger, som modtager betalingskort.

I 2015 kunne et Dankort eller Visa/Dankort benyttes i knap 80.000 fysiske forretninger. Niveaueet er en smule lavere end niveauet i 2013, hvilke måske skal ses i lyset af en voksende abonnementsbetaling i samme periode, jf. kapitel 7. Omvendt er der kommet flere forretninger, som modtager internationale betalingskort i løbet af de sidste tre år. I 2015 var der ca. 60.000 forretninger, der modtager internationale betalingskort.

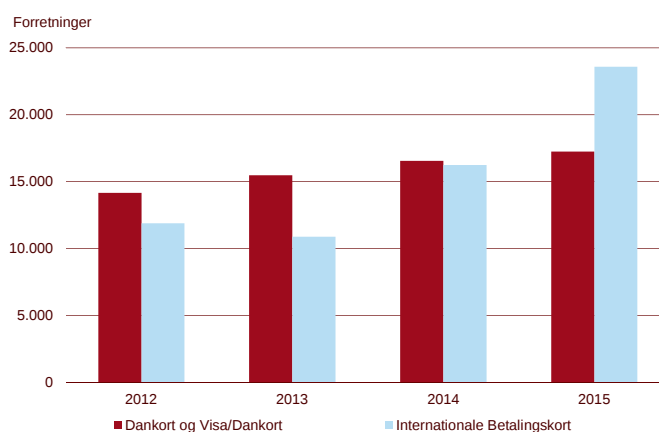
Idet internethandlen fortsat vokser, er der også flere og flere internetforretninger, der modtager betalingskort. Især er modtagelsen af internationale betalingskort vokset markant siden 2013, jf. figur 3.9

Figur 3.9 Antallet af forretninger der modtager Dankort eller internationale betalingskort

(a) Fysisk handel

(b) Internethandel

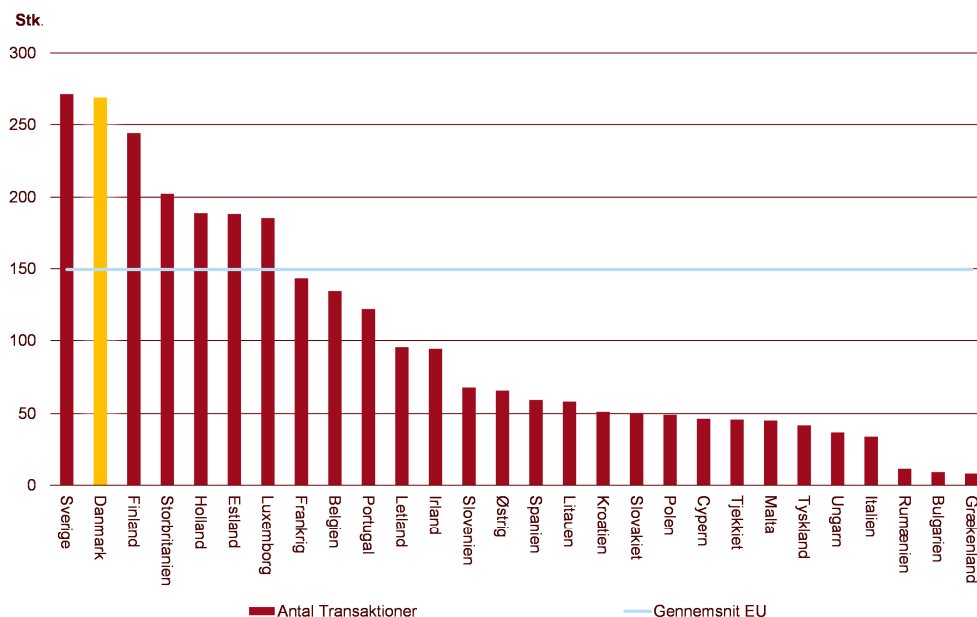

Kilde: Nets, SEB Bank, Swedbank, Ikano Finans, Valitor, Danske Bank m.fl. samt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens egne beregninger

3.6 Danmark og udland

I sammenligning med udlandet er brugen af betalingskort i Danmark meget høj. I Europa er Dankort et af de lande med det højeste antal korttransaktioner pr. borger, jf. figur 3.10.

Figur 3.10 Det gennemsnitlige antal transaktioner med betalingskort pr. borger i 2014

Anm.: EU gennemsnittet er vægtet efter antal borgere i hvert land. Antal borgere, indeholder borgere under 18 år, og dermed indgår folk der ikke har adgang til alle former for betalingskort.

Kilde: Kilde er ECBs betalingskortstatistik, samt befolkningstal fra Eurostat. KFSTs egne beregninger.

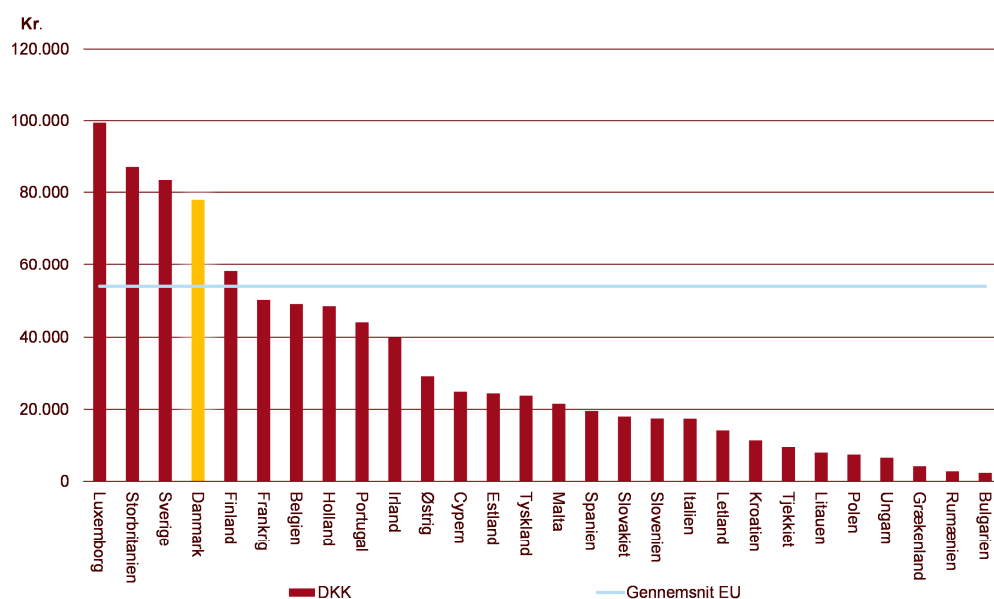
I 2014 var Danmark kun overgået af Sverige, hvor en borger i gennemsnit gennemførte knap 272 transaktioner om året. I samme år gennemførte en dansker i gennemsnit 269 transaktioner. Heraf udgør dankorttransaktioner langt størstedelen, jf. ovenfor.

Niveauet i Danmark er væsentligt over gennemsnittet i EU, som ligger på 149 transaktioner pr. borger om året.

Udover at danskere bruger deres betalingskort oftere i forhold til flertallet af de øvrige lande i EU, bruges også flere penge med betalingskortet. Figur 3.11 viser, hvor meget befolkningen i de forskellige lande omsætter for med deres betalingskort.

I 2014 havde Danmark det fjerdehøjeste forbrug med betalingskort i EU. Med et gennemsnitligt årligt forbrug på 77.948 kr. pr. indbygger, lå danskernes gennemsnitsforbrug også et stykke over det gennemsnitlige EU forbrug på 53.966 kr. pr. indbygger. Det svarer til at hver dansker i 2014 i gennemsnit brugte 213 kr. om dagen på sit betalingskort.

Figur 3.11 Det gennemsnitlige årlige beløb pr. borger i EU-landene, som er betalt med et betalingskort

Anm.: EU gennemsnittet er vægtet efter antal borgere i hvert land. Antal borgere, indeholder borgere under 18 år, og dermed indgår folk der ikke har adgang til alle former for betalingskort. Alle beløb er omregnet til danske kroner fra Euro med kurs 7,46 kr. pr. Euro.

Kilde: Kilde er ECBs betalingskortsstatistik, samt befolkningstal fra Eurostat. KFSTs egne beregninger.

Kapitel 4

Misbrug

4.1 Indledning og konklusioner

Betalingskort er den sikreste måde at betale på, men der er en risiko for, at kortet bliver misbrugt, eller at der ved en fejl bliver trukket penge på det.

Dette kapitel beskriver udviklingen i antallet af misbrugssager med henholdsvis Dankort og internationale betalingskort i Danmark og i udlandet.

Misbrugssagerne opdeles i tre kategorier:

- » Misbrug af tabte og stjålne kort
- » Misbrug med falske kort
- » Misbrug i forbindelse med såkaldt fjernsalg.

Boks 4.1 Konklusioner

- » Antallet af sager vedrørende misbrug af betalingskort er stigende, men overordnet set lavt. I alt var der 57.181 misbrugssager med Dankort og internationale betalingskort i 2015. Stigningen skal dog ses i forhold til, at antallet af betalingskorttransaktioner også er steget.
- » Der er en overvægt af misbrugssager ved fjernsalg, sammenlignet med de øvrige misbrugstilfælde. Alene for Dankortet udgjorde antallet af misbrugssager ved fjernsalg 58 pct. af det samlede antal misbrugssager
- » Danske kort misbruges primært udenfor Danmarks grænser. Langt størstedelen af misbrugssager finder sted enten i andre lande eller i internetforretninger registreret i udlandet.

4.2 Samlede antal misbrugssager

Det samlede antal misbrugssager med Dankort og internationale betalingskort udgjorde i alt 57.181 i 2015, jf. tabel 4.1. Langt størstedelen af disse fandt sted i udlandet, jf. nærmere herom i afsnit 4.5. Endvidere er det oftest ved fjernsalg, at der sker misbrug ved betalingskort, dvs. internethandel, handel via postordre, telefonordre og ved selvbetjente betalingsautomater uden pinkode.

Det relativt høje antal misbrugssager skal dog altid ses i lyset af den omfattende brug af betalingskort i Danmark og udlandet.

I 2015 blev der gennemført over 1,7 mia. transaktioner med Dankort, Visa/Dankort og internationale betalingskort i Danmark og i udlandet, jf. kapitel 3. Det betyder, at der blev gennemført ca. 30.000 transaktioner med betalingskort for hver misbrugssag. Helt overordnet er misbruget med betalingskort således meget lavt.

Tabel 4.1 Samlet antal misbrugssager med Dankort og internationale betalingskort

	2014	2015
Fjernsalg	28.415	40.964
Tabte og stjålne kort	5.221	5.098
Falske kort	10.100	11.119
Samlet antal misbrugssager	43.736	57.181

Kilde: Nets

4.3 Misbrug med Dankort

Der har siden 2008 været en opadgående tendens i forhold til antallet af misbrugssager.

Siden 2008 er antallet af misbrugssager steget med ca. 66 pct. I forhold til fjernsalg, har udviklingen været endnu mere udtalt, da der i samme periode er sket en næsten fordobling i antallet af misbrugssager.

Tabel 4.2 Antal misbrugssager med Dankort

Stk.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Misbrug af tabte og stjålne kort	3459	3196	2761	2824	2651	2447	3728	3431
Falske kort	1	0	0	0	0	0	0	0
Fjernsalg	1494	1730	2506	1998	2441	2827	3240	4787
Samlet	4954	4926	5267	4822	5092	5274	6968	8218

Kilde: Nets

I 2015 lå antallet af sager med misbrug af tabte og stjålne Dankort på næsten samme niveau som i 2008. I forhold til misbrug ved fjernsalg har der imidlertid været en negativ udvikling, hvor antallet af misbrugssager er vokset med 56 pct. i perioden 2013-2015. Denne stigning skal ses i lyset af den kraftige vækst i antallet af transaktioner ved internethandel, hvor der i samme periode har været tale om en fordobling af antallet af transaktioner, jf. kapitel 3.3.

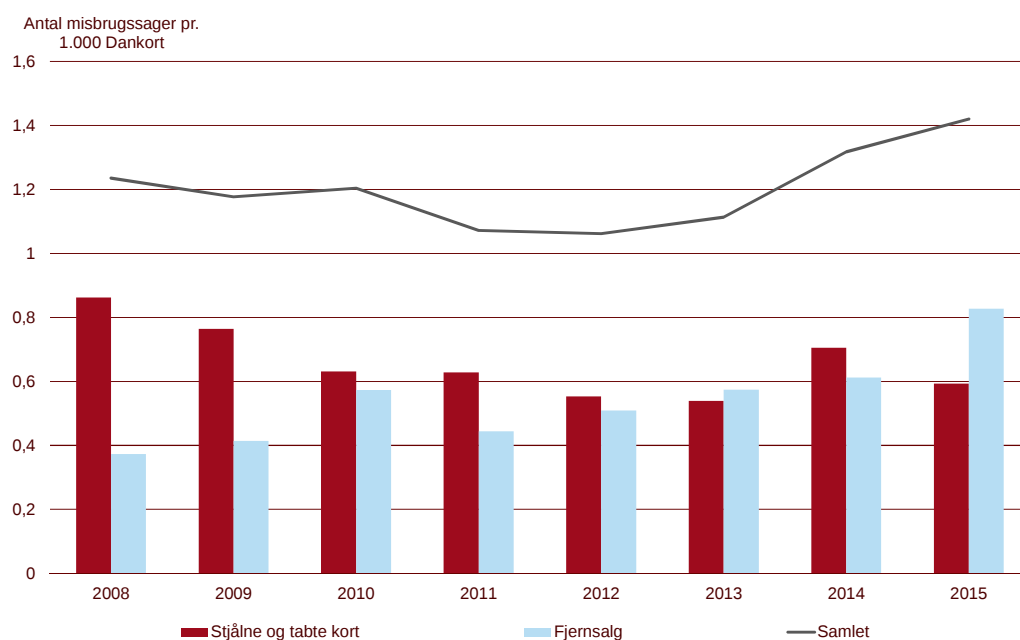
Det bemærkes i øvrigt, at der siden introduktionen af chip på Dankortet i 2005 ikke er registreret en eneste misbrugssag vedrørende forfalsket dankort-chip⁸. Sammenholdt med at den sidste sag med et forfalsket Dankort fandt sted i 2008, hvor der var et enkelt forfalsket Dankort, som medførte et tab på 29.000 kr., må det konkluderes, at der i Danmark ikke er problemer med forfalskede Dankort og Visa/Dankort.

⁸ Kilde: Nets <http://www.nets.eu/dk-da/Om/om-virksomheden/nets-i-tal/misbrugstal/Pages/default.aspx>

Den forholdsvis store stigning i antallet af misbrugssager ved fjernsalg, kan meget vel tilskrives, at fjernsalget er i vækst, samtidig med, at sikkerhedsforanstaltningerne mod misbrug ikke er ligeså effektive som ved fysisk handel. Ved handel i en fysisk forretning, vil det som oftest være påkrævet, at kortbruger benytter kortets chip, og kender pinkoden, hvorimod kortbruger ved fjernsalg kan nøjes med at oplyse kortnummer og kortets sikkerhedskode, der står bag på kortet.

Når antallet af misbrugssager ved fjernsalg sættes i forhold til antallet af Dankort er der ligeledes en stigende tendens, jf. figur 4.1. I 2012 var forholdet 0,51 misbrugssager ved fjernsalg pr. 1.000 Dankort. I 2015 er dette tal vokset til 0,83. I samme periode har antallet af misbrugssager for så vidt angår stjålne og tabte Dankort været relativt stabilt, jf. figur 4.1.

Figur 4.1 Antal misbrugssager i forhold til antallet af Dankort

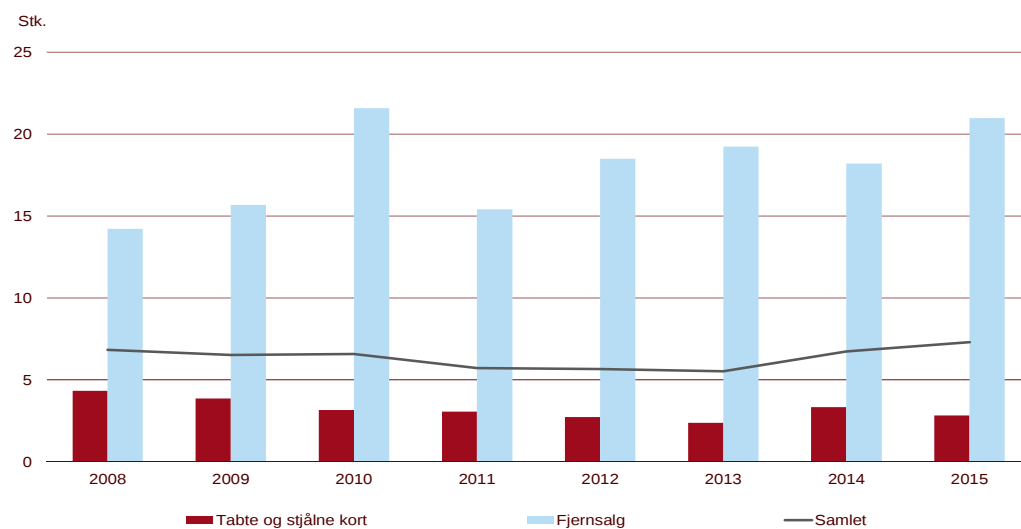
Kilde: Nets samt KFSTs egne beregninger

Når antallet af misbrugssager sættes i forhold til antallet af transaktioner ses nogenlunde samme udvikling. Siden 2008 er antallet af misbrugssager pr. mio. transaktioner ved fjernsalg således steget med 50 pct. fra 14 til 21 sager pr. mio. transaktioner, jf. figur 4.2.

For sager med misbrug af tabte og stjålne Dankort er hyppigheden heraf svagt faldende, jf. figur 4.2. Den er faldet fra ca. 4 misbrugssager pr. mio. transaktioner i 2008 til ca. 3 misbrugssager pr. mio. transaktioner i 2015. Som nævnt tidligere fandt den sidste forfalskningssag med Dankort sted i 2008.

Når man holder det samlede antal af misbrugssager op mod antallet af transaktioner, kan der ligeledes konstateres en stigende tendens. Hvor det gennemsnitlige antal misbrugssager pr. mio. transaktioner var på 5,66 i 2012, var tallet i 2015 steget til 7,3 (en stigning på 25 pct.), jf. figur 4.2.

Figur 4.2 Antal af misbrugssager pr. mio. transaktioner

Kilde: Nets samt KFST's egne beregninger

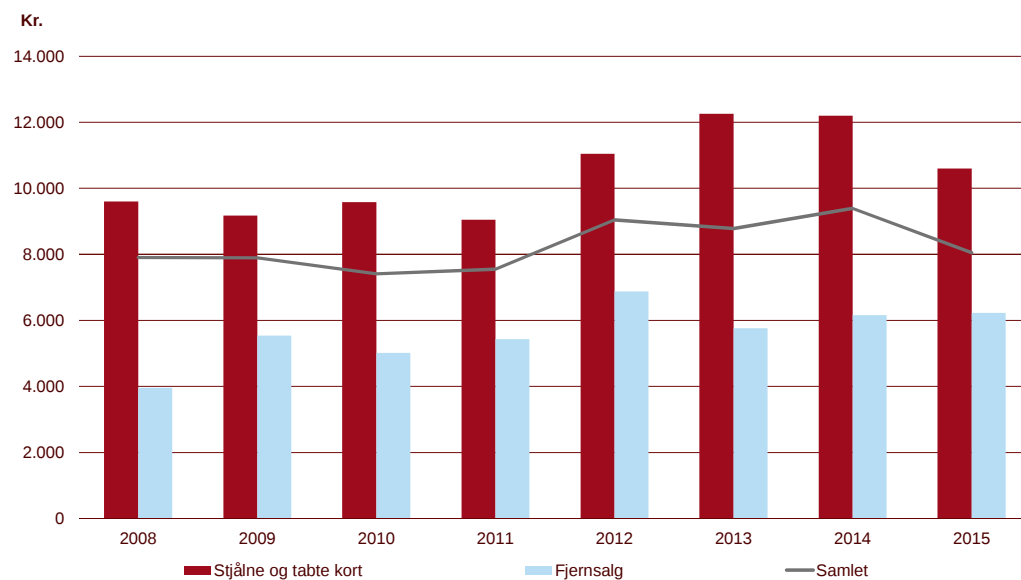
En interessant udvikling er, at der efter flere år, hvor det beløb, der årligt blev svindlet for, steg, er der i dag tegn på at udviklingen er vendt. Hvor der i årene 2012, 2013 og 2014 blev svindlet for omkring 45 mio. kr. faldt dette tal i 2015 ned til omkring 36 mio. kr., hvilket svarer til et fald på ca. 20 pct., jf. 4.3.

Tabel 4.3 Misbrug med Dankort i Danmark

1.000 kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Samlet misbrug	41.484	38.896	39.039	36.421	45.887	46.310	45.470	36.379

Kilde: Nets

Figur 4.3 Gennemsnitstab pr. misbrugssag med Dankort

Anm.: Falske kort er ikke medtaget, da der kun har været én sag med falsk kort i registreringsperioden.

Kilde: Nets samt KFST's egne beregninger

Hvor gennemsnitstabet i 2008 var 9.603 kr. ved stjålne og tabte Dankort var dette i 2015 steget til 10.600 kr., jf. figur 4.3. Værd at bemærke er dog, at 2015-tallene alligevel er et udtryk for en faldende tendens, da gennemsnitstabet toppede i 2014 med et gennemsnitstab på 9.391 kr. og faldt til 8.053 kr. i 2015.

Gennemsnitstabet ved misbrug af Dankort ved fjernsalg kulminerede i 2012, hvor der i gennemsnit blev svindlet for 6.874 kr. pr. misbrugssag. Dette beløb er efterfølgende faldet til 5.225 kr. i 2015. Begge tal er imidlertid højere end niveauet i 2008, som var på 3.956 kr., jf. figur 4.3.

Ser man på de samlede gennemsnitstab pr. misbrug med et Dankort, kan det konstateres, at det i alle årene har ligget nogenlunde stabilt i omegnen af de 8.000 - 10.000 kr., jf. figur 4.3.

4.4 Misbrug af dansk udstedte internationale betalingskort i Danmark

Tabel 4.4 Antal misbrugssager med dansk udstedte internationale betalingskort i Danmark

Stk.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Misbrug af tabte og stjålne kort	0-100	0-100	0-100*	0-100	0-100	0-100	0-100
Falske kort	100-200	100-200	200-300*	100-200	100-200	200-300	100-200
Fjernsalg	400-500	500-600	400-500*	300-400	400-500	700-800	800-900
Samlet	600-700	800-900	700-800*	500-600	600-700	1000-1100	1100-1200

Anm.: Tal for 2011 er ganget op, med faktor 1 1/3 da rådata kun dækker over de første 3 kvartaler af året.

Kilde: Nets samt KFST's egne beregninger

Langt størstedelen af misbrug med internationale betalingskort finder sted ved fjernsalg, og misbruget her tegner sig i dag for ca. 75 pct. af alle misbrugssager med internationale betalingskort. Dette er mere end det tilsvarende tal for Dankortet jf. tabel 4.1. og 4.4. Dette kan muligvis i et vist omfang tilskrives det forhold, at omsætningen ved fjernsalg tegner sig for en større andel af den samlede omsætning ved internationale betalingskort, end tilfældet er ved Dankortet, jf. kapitel 3.5.

Hvad angår misbrug af tabte og stjålne kort, kan det konkluderes, at der er relativt færre af denne slags misbrugssager med internationale betalingskort, end der tilsvarende er med Dankortet, jf. tabel 4.4.

Endvidere kan det konstateres, at der er et forholdsvis stort antal sager med forfalskede internationale betalingskort. Det står i stærk kontrast til Dankortet, hvor der siden 2008 ikke har været en eneste sag med forfalsket kort.

I forhold til 2014 er der ingen nævneværdig forskel i misbrug med tabte, stjålne eller falske internationale betalingskort. I forhold til 2012 er der dog tale om ca. en fordobling.

Det samlede beløb, der bliver svindlet for har i mange år ligget i omegnen af 2 mio. kr. fra 2009 til og med 2014. I 2013 skete der imidlertid en kraftig stigning i de beløb, der blev misbrugt for med internationale betalingskort i Danmark. Denne tendens er fortsat i 2014 og 2015, jf. tabel 4.5. Derudover viser tallene, at misbruget med internationale betalingskort ved fjernsalg er den væsentligste årsag til, at den samlede værdi af misbruget i 2015 overstiger 4 mio. kr., jf. tabel 4.5.

Tabel 4.5 Tab som følge af misbrug med dansk udstedte internationale betalingskort i Danmark

1.000 kr.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Misbrug af tabte og stjålne kort	300-400	200-300	300-400*	100-200	100-200	400-500	400-500
Falske kort	1000-1100	800-900	900-1000*	700-800	700-800	1100-1200	900-1000
Fjernsalg	700-800	800-900	1100-1200*	1100-1200	1700-1800	2300-2400	2800-2900
Samlet	2100-2200	1800-1900	2400-2500*	2100-2200	2700-2800	3900-4000	4200-4300

Kilde: Nets samt KFSTs egne beregninger

4.5 Misbrug af betalingskort i udlandet

For at gøre billedet af misbrug med betalingskort mere komplet, har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen også undersøgt misbrug med dansk udstedte betalingskort i udlandet. Det følgende er aggregerede tal for både Visa/Dankort og dansk udstedte internationale betalingskort.

I 2015 var der i omegnen af 46.000 sager med misbrug i udlandet, og der blev i alt misbrugt for mellem 226 og 227 mio. kr. Langt størstedelen af det samlede misbrug med dansk udstedte betalingskort foregår i udlandet, og finder sted enten i fysiske butikker i andre lande eller i internetforretninger registreret i udlandet.

Tabel 4.6 giver et overblik over antallet af misbrugssager og beløb, der er blevet misbrugt for i 2014 og 2015 i udlandet.

Tabel 4.6 Antal misbrugssager og tab som følge af misbrug med dansk udstedte internationale betalingskort uden for Danmark

a) Antal sager			b) Tab som følge af misbrug		
Stk.	2014	2015	1.000 kr.	2014	2015
Misbrug af tabte og stjålne kort	1000-1500	1500-2000	Misbrug af tabte og stjålne kort	10.000-10.500	10.000-10.500
Falske kort	9000-9500	10.000-10.500	Falske kort	45.500-46.000	57.000-57.500
Fjernsalg	23.000-23.500	34.000-34.500	Fjernsalg	95.000-95.500	158.000-159.000
I alt	34.000-34.500	46.000-46.500	I alt	151.000-152.000	226.000-227.000

Kilde: Nets samt Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens egne beregninger.

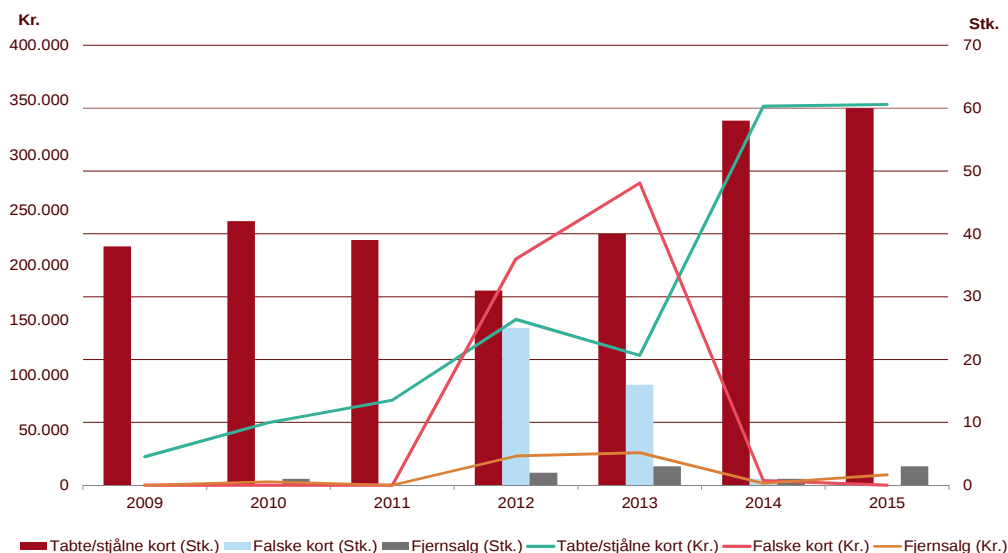
Det skal bemærkes, at fjernsalg – hvor misbrug finder sted i en udenlandsk internetbutik - bliver kategoriseret som misbrug i udlandet.

Misbrug i udlandet med dansk udstedte betalingskort er ligeledes præget af et højt antal misbrugssager med falske kort. Dette kan skyldes, at der benyttes magnetstriben i stedet for chip, når der skal betales med betalingskort i udlandet. Således sættes chippen på betalingskort ud af funktion, og der kan kopieres oplysninger fra betalingskortets magnetstriben.

4.6 Misbrug af benzinkort og detailhandelskort

Figur 4.4 Misbrug med detailhandelskort, i antal og størrelse

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ligeledes indhentet oplysninger om misbrug på detailhandels- og benzinkort.

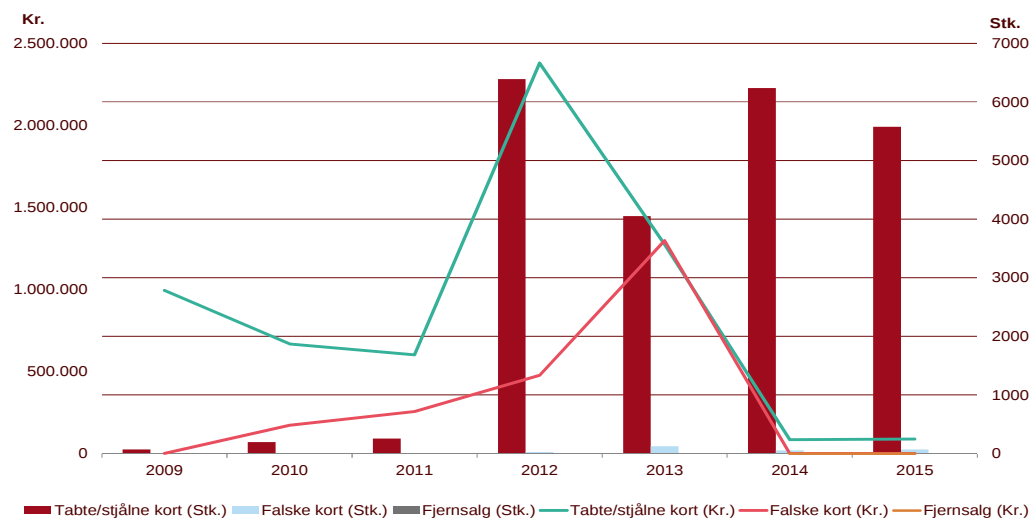
Anm.: Tal behæftet med stor usikkerhed

Kilde: Detailhandlen samt KFST's egne beregninger.

Der kan ikke konstateres nogen entydig tendens i forhold til detailhandelskort.

Siden 2012 har der været en stigning i antallet og det samlede tab i sager om tabte og stjålne kort. Antallet af sager omhandlende falske kort er derimod elimineret efter en periode i 2012 og 2013 med uforholdsmæssigt mange sager vedrørende denne problematik.

Figur 4.5 Misbrug med benzinkort, i antal og størrelse

Anm.: Tal er behæftet med stor usikkerhed

Kilde: Benzinselskaberne i Danmark, samt KFSTs egne beregninger.

Antallet af sager om misbrug af benzinkort synes umiddelbart at have toppet i perioden 2012 og 2013, hvor der i forhold til tidligere, var et uforholdsmæssigt stort antal misbrugssager. Det tal er efterfølgende faldet til et relativt lavt antal, hvilket muligvis i et vist omfang kan tilskrives det forhold, at antallet af udstedte benzinkort er faldet de senere år, jf. Figur 3.1.

Kapitel 5

Reglerne

5.1 Indledning og konklusioner

Betalingstjenesteloven⁹ regulerer betingelserne for rettigheder og pligter forbundet med udbud af betalingstjenester¹⁰.

Tilsynet med lovens regler er delt¹¹ mellem Finanstilsynet, Forbrugerombudsmanden og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Finanstilsynet udsteder tilladelse til, at virksomheder kan udbyde betalingstjenester og/ eller betegne sig som e-pengeinstitut. Finanstilsynet fører samtidig tilsyn med virksomhedernes overholdelse af de dertil knyttede regler.

Forbrugerombudsmandens tilsyn drejer sig om oplysningspligt, god skik samt rettigheder og pligter ved brug af betalingstjenester¹².

Endelig fører Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen tilsyn med, at reglerne om adgang til betalingssystemer samt fastsættelse og opkrævning af gebyrer overholdes¹³. Reglerne vedrørende fastsættelse af gebyrer er fokus for dette kapitel.

I kapitlets første del redegøres for hovedreglen om fastsættelse af gebyrer, som medfører, at gebyrer ikke må være urimelige. Derefter forklares det, hvornår, hvordan og hvor meget en forbruger kan blive pålagt at betale i gebyr for betaling med betalingskort.

Kapitlet afsluttes med en gennemgang af den nyeste regulering på betalingstjenestelovens område.

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015, om betalingstjenester og elektroniske penge med senere ændringer.

¹⁰ Betalingstjenester er defineret i bilag 1 til loven.

¹¹ Jf. betalingstjenestelovens § 86, stk. 1.

¹² Jf. betalingstjenestelovens § 97, stk. 1.

¹³ Jf. betalingstjenestelovens § 98, stk. 1.

Boks 5.1 Konklusioner

- » Gebyrer må ikke være urimeligt høje
- » Der må opkræves gebyr ved betaling med kreditkort som fx MasterCard og Visa
- » Der må ikke opkræves gebyr ved betaling med debetkort som fx Dankort i fysisk handel (typisk i en forretning)
- » Der må opkræves gebyr ved internethandel på både debet- og kreditkort
- » Det gebyr en betalingsmodtager opkræver af sine kunder må ikke være større end det gebyr betalingsmodtageren opkræves af sin kortindløser
- » Når PSD2 er implementeret vil det – som udgangspunkt - ikke være tilladt at opkræve gebyrer ved betaling med betalingskort, hverken i fysisk handel eller på internettet.
- » De danske regler for gebyrer og overvæltning gælder ikke for virksomheder, der er hjemmehørende i andre EU/EØS-lande og som udbyder såkaldte informationssamfundstjenester på det danske marked.

5.2 Fastsættelse af gebyrer (§ 79)

Betalingstjenestelovens § 79 blev indsat i den dagældende betalingskortlov i 1999¹⁴.

Bestemmelsen forbyder, at virksomheder opkræver urimelige priser og vederlag i forbindelse med gennemførsel af kortbetalinger.

Bestemmelsen er udformet generelt og omfatter efter lovens ordlyd og de tilhørende forarbejder enhver virksomhed, der fastsætter gebyrer og vederlag i forbindelse med kortbetalinger. Samtidig omfatter bestemmelsen alle gebyrer og vederlagstyper, der opkræves, når en betaling skal gennemføres¹⁵. Der var herved oprindeligt taget højde for, at betalingssystemer kan organiseres på mange forskellige måder, og at funktioner kan foregå i forskellige virksomheder.¹⁶

Som følge af den danske implementering af betalingstjenestedirektivet i 2009 blev ”tekniske tjenester”¹⁷ undtaget betalingstjenestelovens anvendelsesområde. Der blev dermed skabt et modsætningsforhold mellem på den ene side betalingstjenestelovens § 79 og på den anden side betalingstjenestedirektivet, der undtager ”tekniske tjenester” fra regulering.

Implementeringen fik derfor den utilsigtede konsekvens, at virksomheders fastsættelse af priser for ”tekniske tjenester” formentlig ikke længere var omfattet af lovens forbud mod urimelige priser, hvis varetagelsen af denne opgave blev udskilt i et særskilt selskab.

Virksomheder havde derfor mulighed for at vælge en selskabsstruktur, der i et vist omfang undtog dem fra lovens forbud mod urimelige priser og avancer.

¹⁴ Lov nr. 217 af 13. april 1999 om ændring af lov om betalingskort m.v.

¹⁵ Interbankgebyrer suppleres dog af et prisloft, som blev indført med forordningen om interbankgebyrer. Forordningen er nærmere beskrevet i kapitel 5.6.1.

¹⁶ Jf. nærmere forarbejderne til lov nr. 217 af 13. april 1999 om ændring af lov om betalingskort m.v. (1998/1 LSF 129)

¹⁷ Tekniske tjenester er i betalingstjenestelovens § 4, nr. 10, defineret som ”Tjenester leveret af udbydere af tekniske tjenester, der understøtter udbuddet af betalingstjenester, uden at de på noget tidspunkt kommer i besiddelse af de midler, som skal overføres”. Nærmere bestemt drejer det sig ”bl.a. om håndtering og lagring af data, databeskyttelse og -validering, drift af kommunikationsnetværk samt levering og vedligeholdelse af betalingsterminaler. Disse tjenester er kendetegnet ved, at de pågældende leverandører ikke på noget tidspunkt er i besiddelse af midlerne, der overføres i betalingstransaktioner. Det er endvidere en betingelse, at den tekniske tjeneste understøtter udbuddet af betalingstjenester. Hvis en udbyder af betalingstjenester, der ikke på noget tidspunkt kommer i besiddelse af de midler, som skal overføres, indgår aftalen om betalingstjenester med betaler eller betalingsmodtager, er der tale om en tjeneste, der ikke understøtter udbuddet af betalingstjenester. Undtagelsen finder derfor ikke anvendelse på disse virksomheder, jf. forarbejderne til forslag til lov nr. 385 af 25. maj 2009 om betalingstjenester

Det var baggrunden for, at forbuddet mod urimelige priser og avancer den 1. januar 2015 igen blev udvidet til også at omfatte "tekniske tjenester".

Det betyder at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i dag kan gribe ind over for alle aktørers anvendelse af urimelige priser og avancer i forbindelse med gennemførsel af kortbetalinger, uagtet hvilke ydelser de måtte levere, og hvordan de måtte være organiseret.

Boks 5.1

Hvad er en teknisk tjeneste?

En teknisk tjeneste kan bestå i mange ting, men mere konkret kan der blandt andet være tale om følgende ydelser:

- » Håndtering og lagring af data
- » Databeskyttelse
- » Datavalidering
- » Drift af kommunikationsnetværk
- » Levering og vedligeholdelse af betalingsterminaler.

Gebyrtyper

Betalings tjenesteloven indeholder ikke regler om, hvilke typer af gebyrer som indløserne må eller skal anvende. Indløserne kan derfor vælge, om et gebyr skal være transaktionsbestemt (fx et fast beløb pr. transaktion), udgøre en procent af købsbeløbet eller en kombination. Gebyret kan opkræves som et fast månedligt eller årligt beløb (fx en abonnementsordning).

Selv om § 79 gælder for alle indløseres fastsættelse af gebyrer, er det ikke ensbetydende med, at der skal fastsættes ens gebyrer for alle former for brug af et betalingskort. En kortindløser må gerne fastsætte forskellige gebyrer for fysisk og ikke-fysisk handel. Det skyldes, at der ikke nødvendigvis er samme omkostninger ved at indløse en kortbetaling i en fysisk forretning, en betalingsautomat eller i en internetforretning. Tilsvarende har en betalingsmodtager mulighed for, at fastsætte forskellige kortgebyrer for deres kunders kortbetaling eller helt undlade at opkræve gebyrer.

5.3 Oplysningspligt

Kortindløserne

Indløserne skal på en tydelig måde offentliggøre deres maksimale gebyrer for gennemførelsen af en betalingskorttransaktion. Det maksimale gebyr for hver enkelt type betalingskort, som indløses af den pågældende indløser skal offentliggøres¹⁸.

Opkræves samme maksimalgebyr for en række forskellige betalingskort, er det tilstrækkeligt at offentliggøre én gebyrsats. samtidig skal det dog angives hvilke betalingskort, som maksimalgebyret gælder for. Hvis der opkræves forskellige maksimalgebyrer for forskellige betalingskort, skal hvert af disse gebyrer offentliggøres.

Reglen indebærer eksempelvis, at hvis en kortindløser opkræver forskellige maksimalgebyrer for et dansk udstedt MasterCard og et udenlandsk udstedt MasterCard, skal begge maksimalgebyrer offentliggøres.

Reglen omfatter alle betalingskort såvel debet- som kreditkort, der kan bruges i forretninger i den fysiske handel.

¹⁸ Jf. § 3, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 1411 af 28. december 2011 om gebyrer ved brug af betalingsinstrumenter i den fysiske handel (splitmodellen).

Forretninger

Forretningen er forpligtet til på en tydelig måde at oplyse, om der opkræves gebyrer for brug af betalingskort, jf. betalinstjenestelovens § 83, stk. 1¹⁹.

Forretningen skal oplyse om gebyrer "forud for en aftales indgåelse". På den måde undgås det, at forbrugeren har brugt varen eller tjenesteydelsen, før betaling gennemføres, fx i forbindelse med et restaurationsbesøg eller hotelophold.

Bestemmelsen præciserer, at forretninger alene kan overvælte den betaling til kortindløser, der vedrører driften af et betalingssystem. Forretningen kan således kun overvælte betalingen for selve gennemførelsen af betalingstransaktionen, men derimod ikke eventuelle rentetillæg, betaling for hurtigere afregning eller lignende ydelser, som ikke vedrører driften af betalingssystemet.

Oplysningerne om, at der opkræves gebyr, skal gives på en tydelig måde, dvs. ved enten mærkning, skiltning eller på anden tydelig måde. Der skal ligeledes gives oplysninger om størrelsen af gebyret. Eksempelvis kan det fremgå af et menukort, hvor meget en restaurant opkræver i gebyr for forskellige betalingskort.

Kortudsteder

En kortudsteder, der overfor sine kunder opkræver gebyr for brugen af et betalingskort, er ligesom forretningerne forpligtet til at oplyse kortbrugeren herom, inden betalingen iværksættes²⁰. For bankernes vedkommende skal oplysningerne gives i den rammeaftale, der regulerer kundeforholdet mellem banken og kortbrugeren²¹.

5.4 Overvæltning

Reglerne om, hvilke gebyrer butikkerne må opkræve, når der betales med betalingskort, kaldes for overvæltningsreglerne.

Overvæltningsreglerne regulerer, hvornår en kortbruger kan blive mødt med et gebyr for at betale med sit kort, og hvor stor gebyret maksimalt må være.

Der sondres i den forbindelse mellem debet- og kreditkort²², og hvorvidt kortene anvendes i fysisk eller ikke-fysisk handel. Forskellen på debet- og kreditkort drejer sig primært om, hvornår de kan bruges til betaling og hvornår købsbeløbet trækkes fra betalerens konto.

Der gælder forskellige regler for henholdsvis debet- og kreditkort. Forskellen på reglerne kaldes "split-modellen". Reglerne står i bekendtgørelsen om split-modellen²³, som gælder for alle betalingskort, der benyttes i danske forretninger, uanset hvor betalingskortene er udstedt.

¹⁹ Forretningerne er forpligtet til at oplyse om, at der opkræves gebyr, men bestemmelsen indeholder også en pligt for forretninger til, at oplyse om eventuelle rabatter ved brug af kort. Bestemmelsen administreres af Forbrugerombudsmanden.

²⁰ Jf. betalinstjenestelovens § 83, stk. 2.

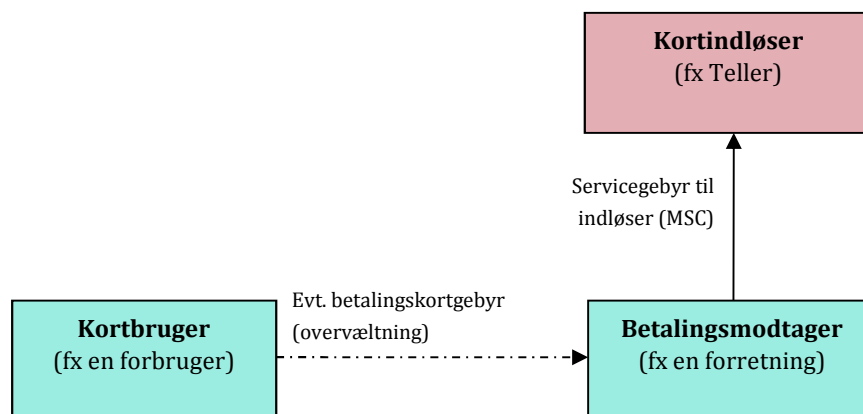
²¹ Jf. § 48, stk. 1, nr. 3, litra a, i lovebekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015.

²² Definitionen på debet- og kreditkort er beskrevet i kapitel 2 ovenfor.

²³ Jf. bekendtgørelse nr. 1411 af 28. december 2011 om gebyrer ved brug af betalingsinstrumenter i den fysiske handel.

I figur 5.1 er det vist, hvilke parter og relationer, som er relevante, når man taler om overvæltning.

Figur 5.1 Parterne - overvæltning

Fysisk og ikke-fysisk handel

Som beskrevet ovenfor sondres der i betalingstjenesteloven mellem fysisk og ikke-fysisk handel.

Ved fysisk handel forstås, at betaler og betalingsmodtager skal være på samme sted og tid for at betaling kan gennemføres. Det er fx tilfældet når en kunde betaler med sit betalingskort ved kassen i et supermarked, og der sidder en ekspedient ved kassen som skal betjene et kasseapparat for at betalingen kan gennemføres.

Fysiske forretninger må ikke opkræve gebyr af kortbrugere, der benytter *debetkort*. Det betyder, at uanset hvilken type *debetkort* der er tale om, må fysiske forretninger ikke opkræve gebyr, når der foretages en betaling med kortet²⁴.

Forretningerne må derimod gerne opkræve gebyr på kortbrugere, som betaler med *kreditkort*. Det er forretningernes eget valg, om de vil overvælte gebyrer på kortbrugere.

Ikke-fysisk handel er, når betaler og betalingsmodtager ikke skal være til stede på samme tid og sted for at betaling kan gennemføres. Det er fx hvis en kunde i supermarkedet betaler ved selvbetjeningskassen i stedet for den bemandede kasse, eller når man køber varer på internettet.

I den ikke-fysiske handel må betalingsmodtager overvælte gebyrer på kortbrugere ved betaling med alle kort.

²⁴ Dankort er et debetkort, og dermed også omfattet af splitmodellens regel om, at det ikke er tilladt forretninger at opkræve gebyr for brug af debetkort i den fysiske handel.

I de tilfælde, hvor en betalingsmodtager må overvælte gebyrer, er det betalingsmodtagerens eget valg, om den rent faktisk vil gøre det. Vælger en betalingsmodtager at overvælte gebyrer på kortbrugerne, må gebyret ikke være højere end det gebyr, som betalingsmodtageren betaler til sin kortindløser²⁵.

Det er ikke nødvendigvis det fulde gebyr, som skal overvæltet. betalingsmodtageren vælger selv, om den vil overvælte et mindre gebyr end det som betales til dens kortindløser.

Hvis en betalingsmodtager modtager en rabat på kortindløsning, skal de gebyrer som betalingsmodtager måtte overvælte til kortbrugerne nedsættes tilsvarende. Det gælder uanset hvordan rabatten gives.

Boks 5.2 Moms på gebyrer

Det er SKAT som har kompetence til at behandle sager om moms.

I SKAT's juridiske vejledning 2015-2 fremgår følgende angående moms på gebyrer:

"Gebyrer, som virksomheder efter eksempelvis lov om betalingstjenester og elektroniske penge (tidligere betalingsmiddeloven), kan opkræve fra deres kunder, når kunderne betaler med Dankort m.v., skal behandles som en bydelse til den leverede hovedydelse. Se sag C-276/09, Everything Everywhere Ltd. Gebyrer skal altså undergives samme momsmæssige behandling som hovedydelsen"²⁶.

Det vil sige, at hvis en vare eller tjenesteydelse skal tillægges moms, skal gebyret det også.

Landskatteretten har i 2016 givet SKAT medhold i denne opfattelse²⁷.

5.5 Lovens rækkevidde

Som udgangspunkt gælder betalingstjenestelovens gebyrregler og regler for overvæltning alle forretninger, der sælger varer og tjenesteydelser på det danske marked. Betalingsmodtagere der ikke er etableret i Danmark, fx ved et datterselskab eller en filial, men som via internettet henvender sig til danske forbrugere, skal ligeledes overholde betalingstjenestelovens regler.

Der er dog to situationer, hvor betalingstjenestelovens regler ikke gælder for internetforretningers salg af varer og tjenesteydelser:

1. Hvis danske forbrugere handler "*uopfordret*" hos internetforretninger i andre lande, der ikke direkte henvender sig til det danske marked. Her vil det være lovgivningen i den enkelte internetforretnings hjemland, der gælder for forretningernes fastsættelse og opkrævning af gebyrer for betaling med betalingskort.
2. Hvis forretninger, der er etableret i andre EU/EØS-lande, leverer såkaldte "*informations-samfundstjenester*" til danske forbrugere, finder betalingstjenesteloven heller ikke anvendelse. Her vil det ligeledes være lovgivningen i den enkelte internetforretnings hjemland, der gælder.

²⁵ Jf. betalingstjenestelovens § 80, stk. 5.

²⁶ Jf. SKAT's juridiske vejledning 2015-2, D.A.8.1.1.2.4, Biomkostninger som provision, emballage, forsendelse, forsikring ML § 27, stk.2, nr. 2

²⁷ Jf. Landsskatterettens afgørelse af 4. marts 2016, sagsnr. 14-2460409 (SKM2016.127.LSR).

Reglerne for, hvornår de såkaldte informationssamfundstjenester er undtaget fra betalings-tjenesteloven, følger dels af e-handelsdirektivet²⁸ og dels af e-handelsloven²⁹. Definitionen på "informationssamfundstjenester" følger af e-handelslovens § 2, nr. 1, jf. **Boks 5.3**.

Boks 5.3
Definition af informationssamfundstjenester

E-handelslovens § 2, nr. 1 definerer *tjenester i informationssamfundet (informationssamfundstjenester)* således:

"Enhver tjeneste, der har et kommercielt sigte, og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjenestemodtager."
Ved en "tjenestemodtager" forstås enhver fysisk eller juridisk person, der modtager og anvender en informationssamfundstjeneste, jf. e-handelslovens § 2, nr. 4.

Informationssamfundstjenester er tjenester, hvor forbrugerne af sig selv kontakter udbyderen og beder om tjenesten, som derpå leveres online. Det kan fx være flybilletter, som forbrugerne bestiller, betaler for og får leveret via internettet eller til deres mobiltelefon fra et flyselskab etableret i et andet EU/EØS land.

Andre eksempler på informationssamfundstjenester, kan være streaming af film og musik, samt download af spil og anden software til forbrugerens computer, telefon eller andet elektronisk medie. Derudover er reklamer via internettet, online information, søgetjenester m.v. også informationssamfundstjenester.

Når forbrugerne betaler med betalingskort m.v. for at købe disse tjenester online, gælder de danske gebyrregler og regler for forretningernes overvæltning af gebyrer ikke. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan således ikke gribe ind over for disse forretningers opkrævning af gebyrer for at modtage betalingskort, jf. **Boks 5.4**.

Boks 5.4
E-handelslovens formål

E-handelsloven indeholder et afsenderlandsprincip. Danske myndigheder kan derfor - som hovedregel - ikke gribe ind overfor udbydere af informationssamfundstjenester, der retter deres aktiviteter mod det danske marked, når forretningerne er etableret i et andet EU-/EØS-land, jf. e-handelslovens § 4.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har haft sager vedrørende informations-samfundstjenester, hvor Styrelsen ikke har kunnet gribe ind efter betalingstjenestelovens gebyrbestemmelser. **Boks 5.5**, omtaler således en sag om RyanAirs opkrævning af gebyr for at betale med betalingskort ved køb af flybilletter online. Det vil i stedet være myndighederne i det pågældende selskabs hjemland, der skal rettes henvendelse til.

²⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (EFT L 2000, nr. L 178 af 17. juli 2000 s. 1-16).

²⁹ Lov nr. 227 af 22. april 2002 om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel.

Boks 5.5 Ryan Air sagen

I 2005 blev der klaget til Konkurrencestyrelsen over, at Ryan Air opkrævede høje gebyrer for betaling med betalingskort ved køb af flybilletter over internettet. Konkurrencestyrelsen fandt, at den dagældende betalingsmiddelovers § 14 (nu betalingstjenestelovens § 80) ikke fandt anvendelse på Ryan Air's virksomhed, og at Ryan Air derfor ikke var forpligtet til at ændre selskabets betalingsgebyr.

Begrundelsen

Ryan Air er etableret i Irland og leverer informationssamfundstjenester i e-handelslovens forstand ved at sælge flybilletter online over internettet til bl.a. danske forbrugere.

Efter e-handelslovens § 4 er en tjenesteyder, der er etableret i et andet land inden for EU, som udgangspunkt undtaget fra at overholde de danske gebyrregler, selv om tjenesteyderens tjenester retter sig mod Danmark.

De danske myndigheder er således efter e-handelslovens § 4 som udgangspunkt forpligtet til at anerkende Irlands offentligretlige regler om gebyropkrævning i forbindelse med betalingstransaktioner over internettet ved køb af informationssamfundstjenester.

5.6 Nye regler

Siden offentliggørelsen af den seneste betalingskortrapport tilbage i 2014, er der både på nationalt plan og ikke mindst på EU-plan vedtaget nye regler, der allerede nu og ikke mindst på længere sigt må forventes at få betydning for det danske marked for kortbetaling, herunder udbydere af betalingstjenester, forretningerne og ikke mindst forbrugerne.

5.7 Forordning om interbankgebyrer

Den 8. juni 2015 trådte en ny EU-forordning om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner i kraft³⁰. Forordningen introducerer blandt andet en række regler om interbankgebyrer³¹. Derudover indeholder forordningen en udvidelse af forretningers mulighed for at afvise dyre betalingskort samt valgfrihed for forbrugerne til at bestemme, hvilken del af et co-branded³² kort, der skal betales med i en forretning.

Loft over interbankgebyrer

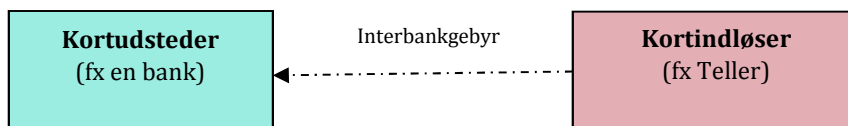
Et interbankgebyr er et gebyr, som betales fra indløser til den kortudstedende bank, hver gang der betales med det udstedte kort, jf. figur 5.2. Størrelsen på interbankgebyret kan dermed skabe incitament for banken til at markedsføre og udstede et bestemt kort.

³⁰ Europa-Parlamentets og Rådet forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner.

³¹ Forordningens regler om interbankgebyrer i kap. 2, trådte først i kraft den 9. december 2015, jf. forordningens artikel 18, stk. 2.

³² Co-branding er brugen af flere varemærker (brands) i et fælles udbud. I Danmark er det nok bedst kendte eksempel på co-branding indenfor betalingskort, kombinationen af et Dankort og et Visakort i VisaDankortet.

Figur 5.2 Parterne - interbankgebyrer

Forordningen indfører et prisloft over interbankgebyrer. EU-Kommissionen har vurderet, at prisloftet vil fjerne en væsentlig hindring mellem de nationale betalingsmarkeder, reducere interbankgebyrerne og på længere sigt det beløb, som butikkerne skal betale til deres indløser. Firma- eller forretningskort ("corporate cards" eller "commercial cards") samt betalingskort baseret på tre-partssystemer (fx Amex og Diners) er ikke omfattet af forordningen og dermed prislofterne. De bliver derfor ikke omfattet af det kommende overvæltningsforbud.

Prislofterne udgør 0,2 pct. af købesummen for debetkort, fx Dankortet og Visa Elektron, og 0,3 pct. af købesummen for kreditkort, fx MasterCard.³³

Niveauet for interbankgebyrer i Danmark var før forordningens ikrafttræden generelt højere end de satser, som følger af prisloftet. Det er derfor forudsat, at reguleringen af interbankgebyrer vil medføre en reduktion af forretningernes omkostninger ved at modtage betalingskort. Det kan komme forbrugerne til gode i form af billigere og mere effektive betalingsmuligheder. Det forudsætter dog en effektiv konkurrence blandt indløserne på det danske marked, sådan at de lavere interbankgebyrer medfører lavere gebyrer for betalingsmodtagerne og i sidste ende forbrugerne.

De lavere omkostninger ved modtagelse af betalingskort er ligeledes et af hovedargumenterne for, at der, jf. afsnit 5.6.2, indføres generelt forbud mod overvæltning af gebyrer ved betaling med betalingskort.

Alle indløserne af betalingskort har pligt til at offentliggøre deres maksimale priser. Den væsentlige reduktion af interbankgebyrer som følge af forordningen medfører en tilsvarende reduktion af indløseres omkostninger ved at indløse betalingskort. På et konkurrencepræget marked kan der således argumenteres for, at faldet i omkostningerne vil give sig udslag i lavere indløsningsgebyrer over for forretninger. Alle indløserne af betalingskort har pligt til at offentliggøre deres maksimale priser for indløsning af betalingskort i fysisk handel. I den forbindelse bemærkes det, at den største indløser i Danmark, Teller A/S, som er ejet af Nets koncernen har hævet sine maksimale priser på indløsning af internationale betalingskort væsent-

³³ Baggrunden for prislofterne på henholdsvis 0,20 pct. for debetkort og 0,30 pct. for kreditkort er ifølge Kommissionen, at det er de niveauer, der bl.a. blev foreslået af en række kortselskaber (Visa Europe, MasterCard, Groupement des Cartes Bancaires) i forbindelse med konkurrenceretlige sager anført af Kommissionen. Niveauerne er baseret på den såkaldte "Merchant indifference test", hvor der estimeres et interbankgebyr, der medfører, at forretningen er indifferent mellem at modtage en betaling i kontanter eller med et betalingskort.

ligt og samtidig indført en sondring mellem internationale betalingskort udstedt i eller udenfor EU³⁴.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil fortsat nøje følge udviklingen på markedet tæt, herunder udviklingen i indløseres priser over for forretninger.

Forordningen har som udgangspunkt direkte virkning i Danmark og skal derfor ikke implementeres i den danske lovgivning. I forhold til enkelte af bestemmelserne i forordningen gives medlemsstaterne dog valgfrihed.

Valgfriheden gælder bl.a. forordningens regulering af interbankgebyrer på debetkort. Forordningen giver nemlig mulighed for, at de enkelte medlemsstater indtil 9. juni 2020 kan tillade at betalingstjenesteudbydere anvender et loft, der baseres på et vægtet gennemsnit i stedet for et fast loft pr. transaktion. Det er vurderingen, at netop denne løsning umiddelbart vil skabe størst mulig fleksibilitet i forhold til gebyrstrukturen på det danske betalingskortmarked³⁵. I Danmark har man derfor valgt, at udnytte denne mulighed.³⁶

Boks 5.6

Interbankgebyrer i dansk lovgivning?

Erhvervs- og Vækstministeren har tilladt, at udbydere af betalingstjenesteudbydere må anvende et vægtet gennemsnitligt interbankgebyr, der udgør op til 0,2 % af den gennemsnitlige årlige transaktionsværdi.

I dansk lovgivning er interbankgebyrer allerede delvist reguleret i betalingstjenestelovens §§ 79 og 80. Overordnet set finder lovens § 79 anvendelse for alle gebyrer forbundet med gennemførelsen af en betalingstransaktion, herunder interbankgebyrer. Bestemmelsen sikrer, at en udbyder ikke opnår urimelige priser og avancer gennem fastsættelse af gebyrer.

For Dankortet gælder den såkaldte abonnementsmodel, hvor forretningerne betaler et årligt abonnement beregnet ud fra omkostningerne ved driften af systemet. Reguleringen sikrer, at forretningernes betaling maksimalt dækker de omkostninger, der er forbundet med dankortsystemet.

Større valgfrihed

Forordningen om interbankgebyrer indeholder også en række tiltag med henblik på at styrke konkurrencen på markedet for indløsning af betalingskort. Visse regler finder dog først anvendelse fra den 9. juni 2016.

Af betydning for betalingsmodtagerne fremgår det af forordningens art. 10, stk. 1, at der gælder et forbud mod såkaldte "honour all cards" klausuler. Kortselskaber og kortindløserne må herefter ikke stille som betingelse for indløsning af et bestemt betalingskort, at betalingsmodtageren også skal modtage andre typer betalingskort (fx, må en kortindløser ikke betinge indløsningen af et MasterCard debetkort af, at betalingsmodtager også skal modtage MasterCard kreditkort).

³⁴ Jf. Standardprislister Teller A/S gældende fra 1. januar 2015 og Tellers hjemmeside: www.teller.com/dk/produkter-og-loesninger/regler-og-vilkaar/priser/

³⁵ Jf. de særlige bemærkninger til § 1 i Lov nr. 1410 af 4. december 2015 om ændring af lov om betalingstjenester og elektroniske penge (LSF 38 11/2015) fremsat den 29. oktober 2015.

³⁶ Erhvervs og Vækstministeren er i medfør af betalingstjenestelovens § 80a bemyndiget til at fastsætte nærmere regler for interbankgebyrer. Erhvervs- og Vækstministeren har udnyttet denne mulighed ved at udstede bekendtgørelse nr. 1433 af 7. december 2015 om interbankgebyrer for indenlandske forbrugerrelaterede debetkorttransaktioner.

Hvis der er tale om forbrugerrelateret kort inden for samme brand og af samme korttype (forudbetalt, debetkort eller kreditkort), er der dog ikke noget til hinder for, at kortselskabet forpligter deres kunder til acceptere samtlige af disse kort. Dette vil således alene betyde at betalingsmodtageren kan forpligtes til at modtage betalingskort, der er omfattet af det samme regulerede interbankgebyr.

Forretningerne vil med nye regler få større mulighed for selv at bestemme, hvilke betalingskort de ønsker at modtage. Det sker ved, at indløserens mulighed for, at påtvinge forretninger at modtage en bestemt type eller kategori af betalingskort bliver begrænset.

I forhold til kortbrugernes fremtidige betalingskortpræference vil forordningen især kunne få betydning. Fra sommeren 2016 skal det være muligt for kortbrugerne, at kunne vælge, hvilken del af et såkaldt co-branded kort, de ønsker at betale med, når de handler i en fysisk forretning. Har kortbrugerens eksempelvis et Visa/Dankort vil kortbrugerens selv kunne vælge, om det er Visa- eller dankortdelen, der skal anvendes til gennemførelse af betalingen. Det adskiller sig væsentligt fra i dag, hvor betalinger med Visa/Dankort i danske forretninger i praksis altid gennemføres som Dankortbetalinger.

Samtidig giver forordningen mulighed for, at betalingsmodtagere kan beslutte, hvilken del af et co-branded kort, der som udgangspunkt skal anvendes til at gennemføre en betaling. Eksempelvis kan en betalingsmodtager beslutte, at det som udgangspunkt er Visa-delen på et Visa/Dankort, der skal bruges til at gennemføre en betaling. Kortbrugerens skal dog stadig have mulighed for at fravælge dette udgangspunkt.

Forordningen indeholder derudover en række bestemmelser som medfører en adskillelse af kortselskaber og processingselskaber (dvs. aktører der udfører tekniske funktioner i forbindelse med en kortbetaling) og en forpligtelse til, at kortbetalinger kan adskilles og behandles af forskellige processingselskaber. Disse tiltag kan bidrage til en bedre konkurrence på betalingskortinfrastrukturen, hvis flere aktører får bedre mulighed for at kunne tilbyde ydelser, der er forbundet med den tekniske behandling af transaktionerne.

5.8 Betalingstjenestedirektivet (PSD2)

Den 9. oktober 2015 blev et nyt betalingstjenestedirektiv (PSD2³⁷) vedtaget. Direktivet trådte i kraft den 12. januar 2016, og skal senest den 13. januar 2018³⁸ være implementeret i dansk ret. Det nye direktiv stiller blandt andet øgede krav til udbydere af betalingstjenester om blandt andet gennemsigtighed, innovation og sikkerhed.

Formålet med direktivet er, at er at skabe større retssikkerhed og et fald i de omkostninger og priser, der er forbundet med betalingstjenester³⁹.

Derudover indføres der nye regler for adgang til betalingssystemer og betalingskonto, samt nye regler for overvæltning af gebyrer på forbrugerne.

De væsentligste nye regler i direktivet gennemgås nedenfor.

³⁷ EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF

³⁸ Jf. betalingsservicedirektivets artikel 115

³⁹ Jf. Kommissionens pressemeddelelse af 8. oktober 2015.

Tredjeparters adgang til betalingskonti

Tredjeparter er virksomheder, der tilbyder betalingstjenester, fx ved at foretage en direkte kontooverførsel på kundens vegne. For at dette kan lade sig gøre, skal udbyderen have adgang til kundens konto. Som noget nyt fastslår direktivet, at tredjeparter har ret til adgang til en brugers konto med brugerens godkendelse. Med direktivet bliver sådanne tjenester bevilget adgang til de ellers lukkede betalingssystemer. Direktivet fastslår også, at tredjeparter har ret til at få adgang til en brugers konto med brugerens godkendelse.

Tredjeparters betalingstjenester er en relativt ny type betalinger og er fortsat ikke særlig udbredt i Norden. Tjenesten er ofte baseret på en simpel kontooverførsel, og omkostningerne der er forbundet med betalingen, kan således være væsentligt lavere end eksempelvis omkostningerne ved kortbetalinger. Set i lyset af at størstedelen af betalinger på internettet er baseret på kortbetalinger, er der således potentiale for en skærpet konkurrence, og den sikrede adgang til kunders betalingskonti samt reguleringen heraf kan bidrage til en øget innovation på området for betalinger.

Udvidet adgang til eksisterende betalingssystemer

Med betalingstjenestedirektivets artikel 35, nr. 1, litra b udvides adgangen til etablerede betalingssystemer. Denne udvidelse sker blandt andet ved at forbyde forskelsbehandling af forskellige betalingstjenesteudbydere. I praksis betyder det, at kortselskaber i mindre omfang end tidligere vil have mulighed for at nægte indlødere adgang til betalingssystemet. Formålet er at gøre det nemmere for nye aktører at komme ind på betalingsmarkedet og derved bidrage til en mere effektiv konkurrence. Adgangen til kortbaserede betalingssystemer, herunder Dankort, uanset om der er tale om 3- eller 4-partssystemer, jf. kap 2, skal således ske på ikke-diskriminerende og lige vilkår.

En udvidet adgang til eksisterende betalingssystemer vurderes at være til gavn for konkurrencen blandt indlødere i Danmark. Betalingstjenestedirektivet kan således muligvis være med til at åbne op for, at flere aktører får mulighed for at kunne indløse Dankort, hvilket dels vil kunne skabe et mere effektivt prispress på dankortgebyrerne på internettet, hvor Nets p.t. er eneste udbyder, dels gøre det nemmere for forretninger at foretage skift mellem indlødere, idet flere udbydere vil kunne tilbyde samme portefølje af betalingskort.

Forbud mod overvæltning

I Danmark har der hidtil været en særlig regulering af betalingsmodtageres mulighed for at overvælte gebyrer på kortbrugerne, jf. ovenfor.

I oktober 2015 blev det nye betalingstjenestedirektiv (PSD2) vedtaget. Direktivet indeholder et forbud mod overvæltning af gebyrer på de mest almindelige betalingskort. Derimod vil dyrere betalingskort, som fx firmakort, ikke være undtaget. Når overvæltningsforbuddet er gennemført i dansk ret, må der – som udgangspunkt – ikke opkræves gebyr for betaling med betalingskort i hverken fysisk- eller ikke fysisk handel. Direktivet skal være implementeret i Danmark senest den 13. januar 2018⁴⁰.

Årsagen til forbuddet mod overvæltning er, at løftet på interbankgebyrer, som fastsættes i forordningen om interbankgebyrer, ifølge Kommissionen forventes at medføre store besparelser for forretningerne, så overvæltning af gebyrer på standardkort ikke kan berettiges. Det-

⁴⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (Betalingstjenestedirektivet), art. 115, nr. 2.

te nødvendiggør imidlertid en effektiv konkurrence på indløsermarkedet, hvilket forordningens øvrige bestemmelser kan være med til at skabe. Med en effektiv konkurrence blandt indløserne er der større chance for, at besparelsen, som genereres i kraft af reguleringen af interbankgebyrerne, resulterer i lavere servicegebyrer over for forretninger og i sidste ende over for forbrugere.

Foreløbigt har Danmarks største indløser, Teller, dog valgt at hæve priserne efter nedsættelsen af MIF, jf. ovenfor i afsnit 5.6.1.

5.9 Konsekvenser for Dankortet

Når de nye regler i deres helhed finder anvendelse vil kredit- og debetkort - rent omkostningsmæssigt - blive ligestillet i forhold til forbrugerne. Der vil derefter – som udgangspunkt - ikke for en forbruger være nogen økonomisk fordel forbundet med anvendelsen af det ene kort frem for det andet. Det vil på sigt kunne medvirke til et øget konkurrencepres på Dankortet og derved den danske dankortmodel.

Det er dog Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at Dankortet også de næste år frem vil være konkurrencedygtigt.

Kapitel 6

Undersøgelser

6.1 Indledning og konklusioner

I dette kapitel undersøges det, hvilket kendskab kortbrugerne og betalingsmodtagerne har til reglerne om gebyrer ved betaling med betalingskort.

På EU-plan er der i 2015 vedtaget en forordning om interbankgebyrer for kortbaseret betalingstransaktioner⁴¹ samt et nyt betalingstjenestedirektiv (PSD2)⁴², der begge kan få betydning for både forbrugernes og erhvervslivets betalingskortpræferencer fremadrettet.⁴³ Forordningen trådte i kraft den 9. juni 2015, og den 9. december 2016 vil alle forordningens regler finde direkte anvendelse i dansk ret.⁴⁴

PSD2 skal senest den 13. januar 2018 være implementeret i dansk ret, herunder blandt andet regler der forbyder overvæltning af gebyrer ved kortbetalinger. Hvor der hidtil har været et økonomisk incitament for forbrugeren til at vælge et debetkort frem for et kreditkort, som følge af forskellige kortgebyrer, vil alle kort fremadrettet blive ligestillet. Derudover indføres der regler om, at forbrugerne selv skal kunne vælge, hvilken del af et co-brandet kort (fx Visa/Dankort), som de ønsker at betale med. Endelig indeholder reglerne en mulighed for forretningerne til at forudindstille deres terminaler til, at betalinger som udgangspunkt skal gennemføres med en bestemt del af et co-branded kort (fx som udgangspunkt Visa-delen på et Visa/Dankort).

Med henblik på at belyse konsekvenserne af de nye regler, herunder særligt det kommende overvæltningsforbud, har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemført en forbruger- og en virksomhedsundersøgelse i 2015.

Forbrugerundersøgelsen indeholdt blandt andet spørgsmål om forbrugernes kendskab til de nugældende regler om overvæltning af kortgebyrer. Formålet med spørgsmålene var at få undersøgt, om der hos forbrugerne er et større kendskab til reglerne i dag, end tilfældet var i 2013, hvor styrelsen gennemførte en lignende undersøgelse.

⁴¹ EUROPAPARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner.

⁴² EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF.

⁴³ En nærmere gennemgang af de nye regler fremgår af kapitel 5 ovenfor.

⁴⁴ Ibid.

Boks 6.1 Konklusioner

- » **Dankortet er stadig det mest populære kort.** Næsten 90 pct. af de adspurgte forbrugere havde et Visa/Dankort. Det næstmest populære kort var MasterCard som 45 pct. af de adspurgte forbrugere har.
- » **54 pct. af forbrugerne anvendte deres Dankort eller Visa/Dankort dagligt.**
- » **Over halvdelen af de adspurgte forbrugere kendte gebyrreglerne for kredit- og debetkort i hhv. fysisk og ikke-fysisk handel.** 21 pct. kendte også størrelsen på det gebyr forretningerne må opkræve.
- » **Undersøgelsen viser tendens til, at forbrugerne er bedre informeret om gebyrreglerne i dag end de var ved sidste undersøgelse i 2013.** I 2013 kendte 31 pct. af de adspurgte forbrugere gebyrreglerne. Ved den seneste undersøgelse i 2015 steg dette tal til 55 pct., hvilket er en stigning på ca. 77 pct.
- » **For 79 pct. af forbrugerne har størrelsen af kortgebyrer ingen eller mindre betydning for deres valg af betalingskort.** 21 pct. af de adspurgte forbrugere havde dog fravalgt at have et kreditkort på grund af størrelsen af gebyrerne.
- » **27 pct. af virksomhederne forventer at forudindstille deres terminaler til et andet kort end Dankortet, og et flertal vil ikke afvise, at de vil vælge et andet kort end Dankortet som deres "primære" betalingskort.**
- » **For et stort flertal adspurgte virksomheder (88 pct.), vil det kommende forbud mod overvæltning af gebyrer ikke betyde, at de vil begrænse antallet af kort de modtager.**
- » **Resultaterne vedrørende virksomhederne er forbundet med relativt stor usikkerhed.**

6.2 Forbrugerundersøgelsen

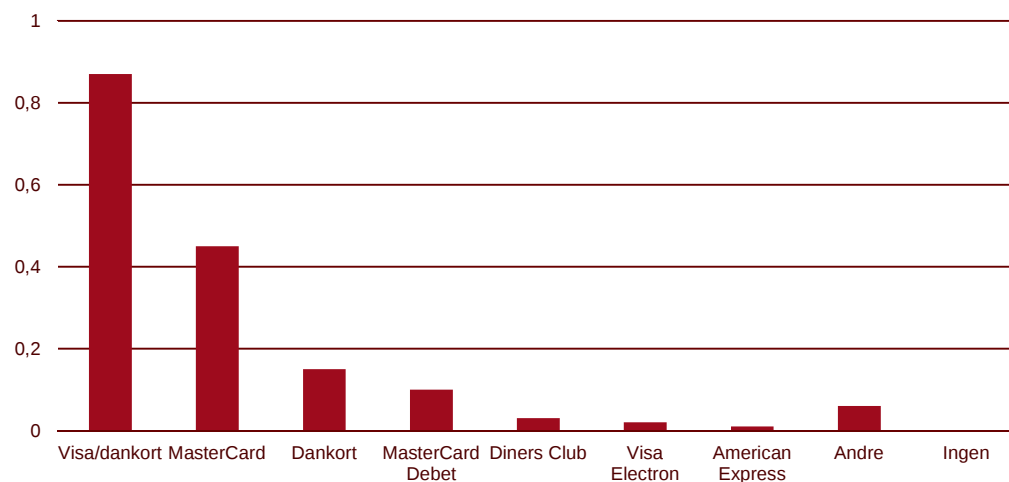
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen gennemførte i 2015 en forbrugerundersøgelse omkring forbrugernes generelle viden om overvæltning af kortgebyrer samt forbrugernes betalingskortpræferencer. Undersøgelsen bestod af ti spørgsmål, som 1.024 respondenter - fordelt i forhold til alder, køn, uddannelse, geografisk placering og lønindkomst - besvarede.

Forbrugernes betalingskortpræferencer

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen spurgte blandt andet respondenterne om, hvilke betalingskort de har og hvor ofte de anvender kortene. Ud af de 1.024 respondenter havde disse i alt 1.725 betalingskort, hvilket betyder, at respondenterne i gennemsnit havde 1,7 betalingskort.

I forhold til betalingskortpræferencerne har 87 pct. af respondenterne et Visa/Dankort. MasterCard er det næstmest populære kort med en ejerskabsandel på 45 pct. De resterende kort er fordelt med en overvægt til debetkort som fx Dankort, MasterCard Debet og Visa Electron. Kun en mindre andel af respondenterne har kreditkortene Diners Club og American Express, jf. figur 6.2.1.

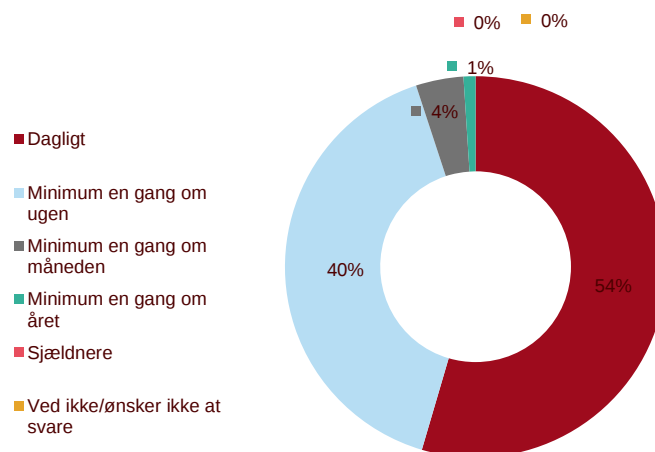
Figur 6.2.1: Betalingskortpræferencer

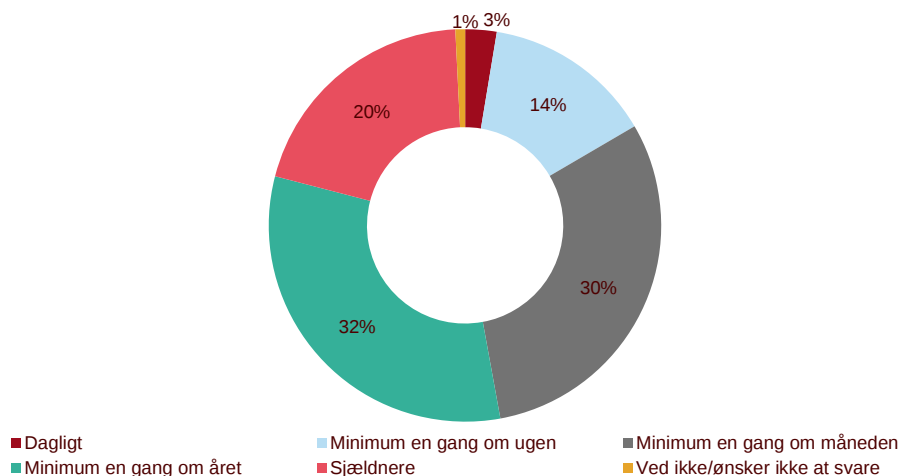
Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Megafon

Omkring selve brugen af Dankortet svarede 54 pct. af respondenterne, at de anvender deres Visa/Dankort dagligt. 40 pct. svarede, at de anvender deres Visa/Dankort minimum en gang om ugen, jf. figur 6.2.2.

Figur 6.2.2: Brug af Visa/Dankort

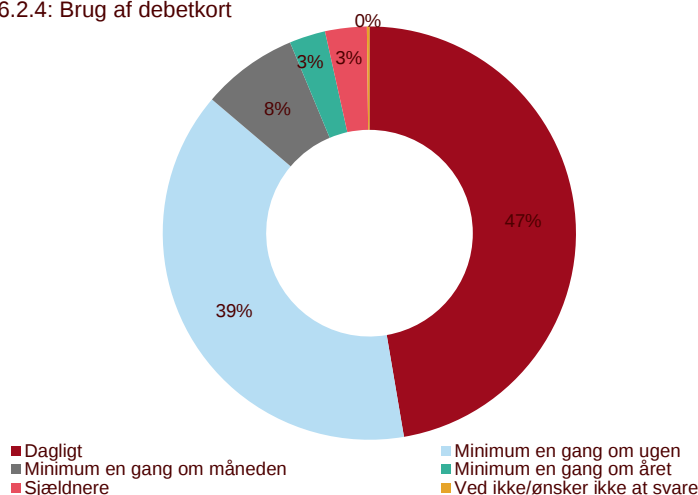

Figur 6.2.3: Brug af kreditkort

På spørgsmålet om hvor ofte de anvender deres kreditkort (MasterCard, American Express og Diners Club), svarede 3 pct. af respondenterne, at de bruger deres kreditkort dagligt. 14 pct., svarede, at de bruger deres kreditkort minimum en gang om ugen. Endelig der det 83 pct., der anvendte deres kreditkort en gang om måneden eller sjældnere, jf. figur 6.2.3.

Figur 6.2.4: Brug af debetkort

På spørgsmålet om, hvor ofte respondenterne anvender deres debetkort (Dankort, Visa Electron og MasterCard Debet), svarede 47 pct., at de bruger det dagligt. 39 pct. svarede, at de bruger det minimum en gang om ugen, jf. figur 6.2.4.

Ud fra det oplyste fremgår det, at respondenterne bruger deres debetkort og Visa/Dankort dagligt eller minimum en gang om ugen, hvorimod størstedelen (83 pct.) af de adspurgte kun anvender deres kreditkort en gang om måneden eller sjældnere. Dermed er det tydeligt, at de betalingskort, hvor forbrugerne ikke må pålægges gebyr er de mest anvendte kort.

Forbrugernes kendskab til gebyrreglerne

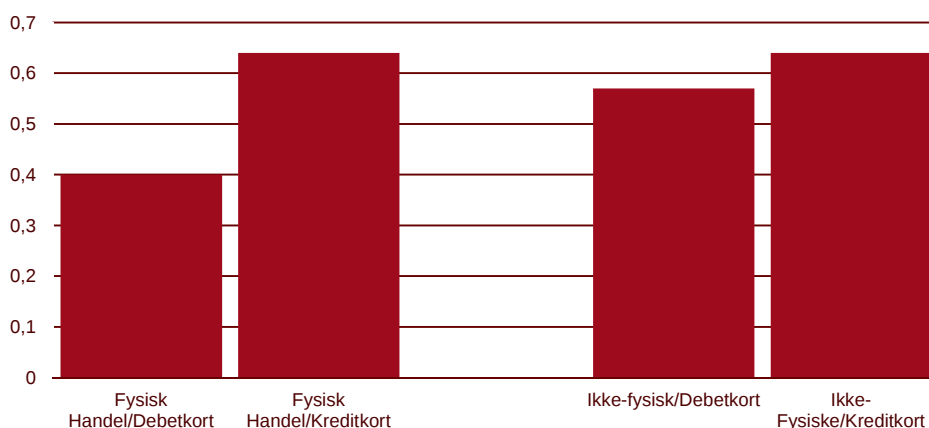
Udgangspunktet er, at man som betalingsmodtager gerne må opkræve et gebyr hos kortbrugerne for betaling med et givent betalingskort. Gebyrets størrelse må dog ikke overstige det gebyr, som forretningen opkræves af sin kortindløser for gennemførsel af betalingen. Forretningen må således ikke opnå en direkte fortjeneste ved sine kortgebyr.

I forhold til den fysiske handel er muligheden for opkrævning af et kortgebyr, dog samtidig begrænset til betaling med kreditkort. Det skal således være gratis for forbrugerne at betale med debetkort i den fysiske handel.

Der findes i dag mange forskellige betalingskort, og det kan være svært for forbrugerne at skelne mellem debet- og kreditkort, samt forskellen mellem den fysiske og ikke-fysiske handel, hvilket også gør det svært at forstå de danske gebyrregler på området.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen spurgte derfor ind til respondenternes kendskab til de danske gebyrregler.

Figur 6.2.5: Procentdel af respondenterne der kender til gebyrreglerne fordel på debetkort/kreditkort og fysisk handel/ikke-fysisk handel

I gennemsnit svarer 55 pct. af respondenterne rigtigt på spørgsmålet om opkrævning af gebyrer, jf. figur 6.2.5.

Generelt er der større kendskab til reglerne om ikke-fysisk handel i forhold til reglerne om fysisk handel. Undersøgelsen indikerer endvidere, at der hos de danske forbrugere er større kendskab til reglerne om kreditkort end debetkort. Det kan muligvis hænge sammen med, at reglerne for kreditkort er de samme, hvad enten man befinder sig i den fysiske eller ikke-fysiske handel

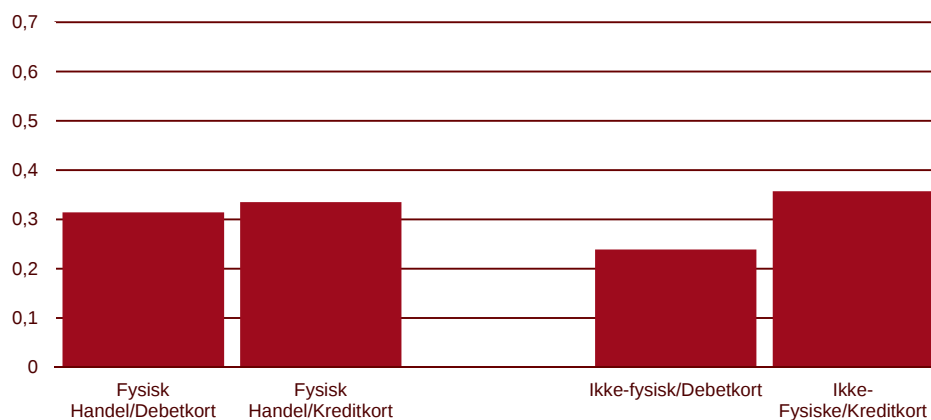
De 55 pct., som kender til gebyrreglerne, blev også spurgt om de kendte størrelsen på det gebyr som forretningerne må opkræve. Af de 55 pct. var det alene 39 pct., der vidste, at forretningerne alene må opkræve et gebyr, der svarer til det gebyr, som forretningen selv betaler til sin indløser (fx Teller eller Nets). 36 pct. kendte ikke svaret.

Samlet set betyder det, at alene 21 pct. af respondenterne, fuldt ud kender reglerne om opkrævning af gebyrer på betalingskort.

Har forbrugerne fået større kendskab til reglerne?

I 2013 gennemførte Konkurrence- Forbrugerstyrelsen en lignende forbrugerundersøgelse om forbrugernes kendskab til gebyrreglerne. Forbrugerne er ikke blevet stillet identiske spørgsmål i de to undersøgelser, men alligevel synes det muligt at drage visse paralleller mellem svarene og se en vis tendens.

Figur 6.2.6: Procentdel af respondenterne der kendte til gebyrreglerne fordelt på debetkort/kreditkort og fysisk handel/ikke-fysisk handel i 2013

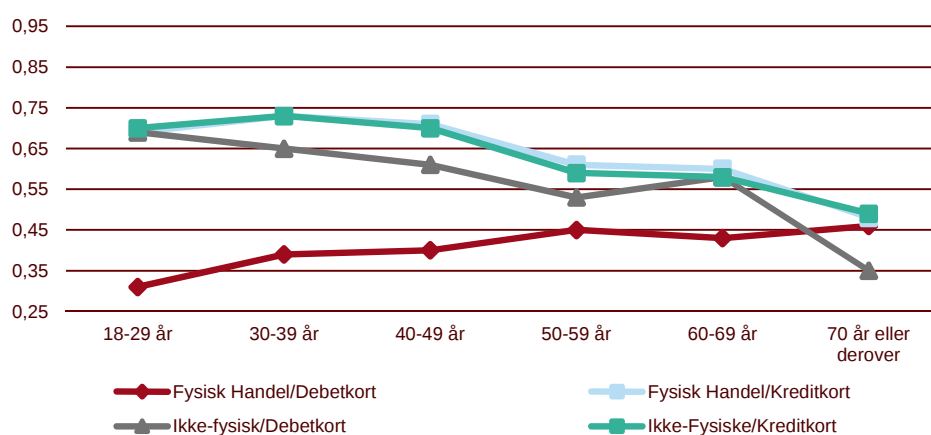

Som det fremgår af figur 6.2.6 var det i gennemsnit kun 31 pct. af respondenterne, der kendte gebyrreglerne 2013.

I 2015 var dette tal som tidligere oplyst 55 pct. En direkte sammenligning af de to undersøgelser viser således en stigning i forbrugernes kendskab til reglerne på ca. 77 pct. I forhold til kreditkort er kendskabsgraden steget med ca. 83 pct. Samlet set betyder det, at forbrugerne siden 2013 har opnået et markant større kendskab til gebyrreglerne.

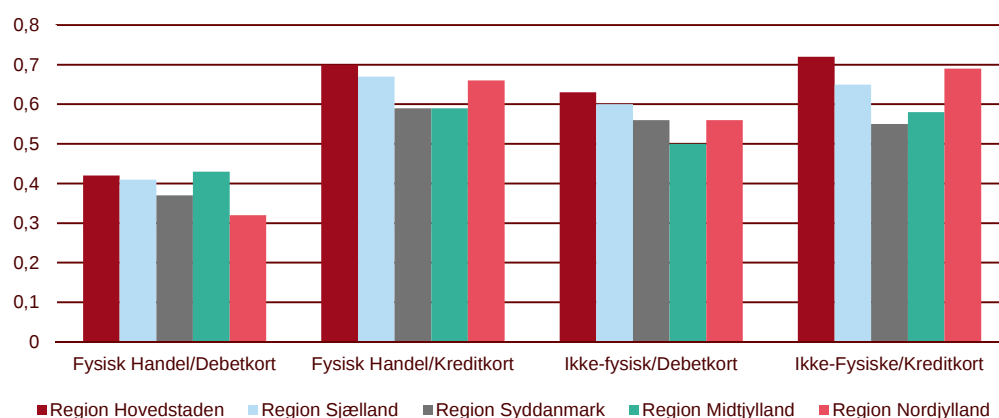
Hvis man ser nærmere på respondenterne fremgår det, at alder er en vigtig faktor for folks kendskab til og forståelse af reglerne. Hvis man fordeler besvarelsene på alder, er de yngste aldersgrupper generelt bedre informeret end de ældre aldersgrupper, jf. figur 6.2.7. Derimod er der ikke en signifikant forskel i mænd og kvinders kendskab til gebyrreglerne.

Figur 6.2.7: Procentdel af respondenter der kender til gebyrreglerne i 2015 fordelt på alder

Hvis man fordeler kendskabet til gebyrreglerne på de enkelte landsdele, fremgår det, at beboere i Region Hovedstanden generelt har bedre kendskab til gebyrreglerne end resten af landsdelene, jf. figur 6.2.8.

Figur 6.2.8: Procentdel af respondenter der kender til gebyrreglerne i 2015 fordelt på landsdel

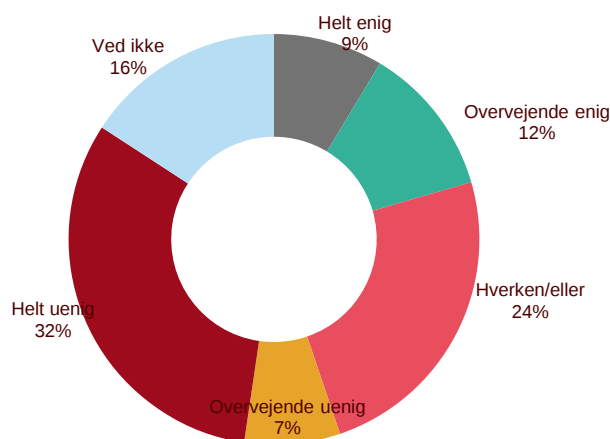
Har gebyrerne betydning for folks valg af betalingskort?

Som det fremgår ovenfor må forretninger i fysisk handel udelukkende opkræve gebyrer når der betales med *kreditkort*, men *ikke* når der betales med *debetkort*. I den ikke-fysiske handel må forretninger opkræve gebyrer hos forbrugerne ved betaling med både debet- og kreditkort. Det betyder, at det i dag er dyrere for forbrugerne at anvende kreditkort i den fysiske handel, idet forbrugerne kan ende med at betale et gebyr til forretningen. Dette betyder, at forbrugerne indirekte tilskyndes til at anvende debetkort frem for kreditkort i den fysiske handel.

Fra 2016/2017 ændres reglerne for opkrævning af gebyrer, således at fysiske forretninger ikke længere må opkræve gebyrer, når forbrugerne anvender kreditkort. Dette betyder, at det fremadrettet vil være gratis for forbrugerne at anvende både debetkort og kreditkort i fysisk handel.

I undersøgelsen blev respondenterne spurgt ind til, i hvilket omfang de nuværende gebyrregler har haft betydning for deres valg af betalingskort, og om det kommende forbud mod overvæltning af gebyrer fremadrettet vil have betydning for deres valg og brug af betalingskort.

Figur 6.2.9: Har kortgebyrerne medført at du har fravalgt at have et kreditkort?

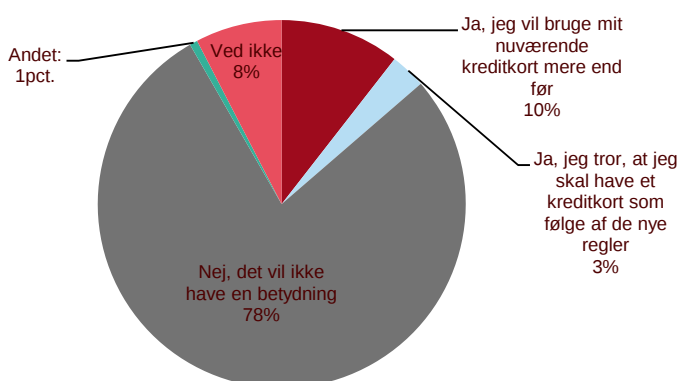

Af det samlede antal respondenter er det 21 pct., der erklærer sig helt eller delvist enige i, at de har fravalgt at have et kreditkort på grund af gebyrreglerne. 39 pct. af de adspurgte er helt

eller delvist uenige i at de har fravalgt kortet på grund af reglerne. Det kunne indikere, at gebyrreglerne i en vis grad har betydning for forbrugernes valg af betalingskort. Dog oplyste flere respondenter i deres svar, at valget af betalingskort mere var et udtryk for, hvad banken havde tilbudt dem end et egentligt aktivt til- eller fravalg.

Respondenterne er også blevet spurgt om ændringen af gebyrreglerne fremadrettet vil have betydning for deres valg og brug af betalingskort, jf. figur 6.2.10.

Figur 6.2.10: Vil regelændringen have betydning for dit valg og din brug af betalingskort?

78 pct. af respondenterne svarer, at ændringerne i reglerne ikke vil have nogen betydning for deres valg af betalingskort. Videre svarer 13 pct. af respondenterne, at de enten vil bruge deres nuværende kreditkort mere i fremtiden eller at de vil anskaffe sig et kreditkort som følge af regelændringen.

Selvom et stort flertal af respondenterne ikke forventer at ændre adfærd som følge af det kommende overvæltningsforbud, er det værd at notere sig, at en gruppe på ca. 13 pct. forventer enten at anskaffe sig et kreditkort eller benytte deres nuværende kreditkort mere. Undersøgelsen tyder derfor på, at debetkort, herunder særligt Dankortet, som produkt vil blive udsat for øget konkurrence fra kreditkortprodukter.

6.3 Virksomhedsundersøgelsen

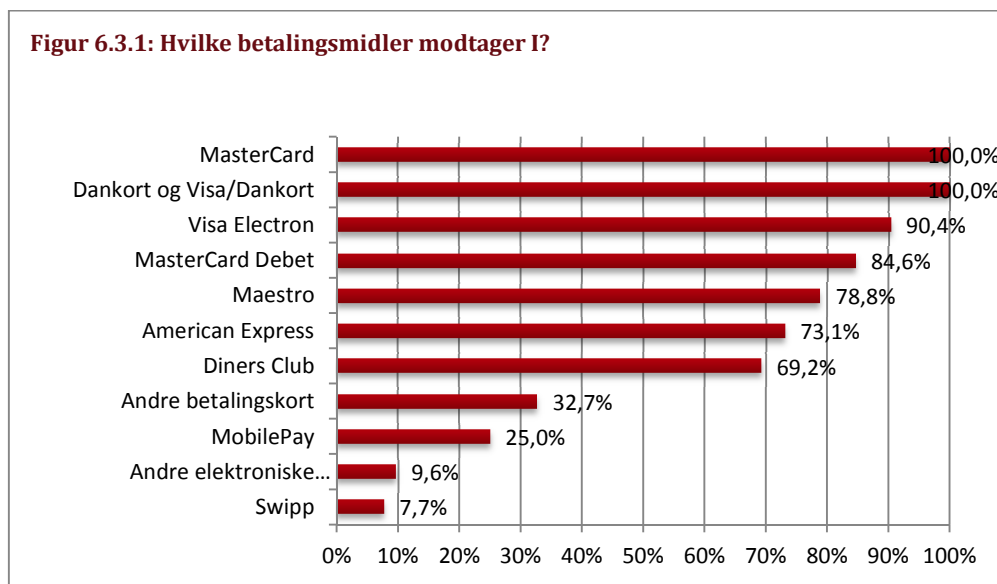
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har også gennemført en undersøgelse blandt 26 danske detailvirksomheder. Virksomhederne repræsenterer flere detailbrancher, herunder nogle af de største fødevarekæder samt en række elektronik-, tøj-, smykke- og boligindretningsvirksomheder. Baggrunden for undersøgelsen var et ønske om både at få belyst, hvilke betalingskort og andre betalingsløsninger forretningerne modtager, samt hvilket strategiske overvejelser virksomhederne gør sig i forhold til de nye betalingskortsregler.

Det relativt lave antal besvarelser medfører dog, at denne del af undersøgelsen er behæftet med en stor grad af usikkerhed.

Brug og modtagelse af betalingskort og andre betalingsløsninger

Indledningsvis blev virksomhederne spurgt om, hvilke betalingskort og andre betalingsløsninger deres kunder kunne betale med, jf. figur 6.3.1.

Figur 6.3.1: Hvilke betalingsmidler modtager I?

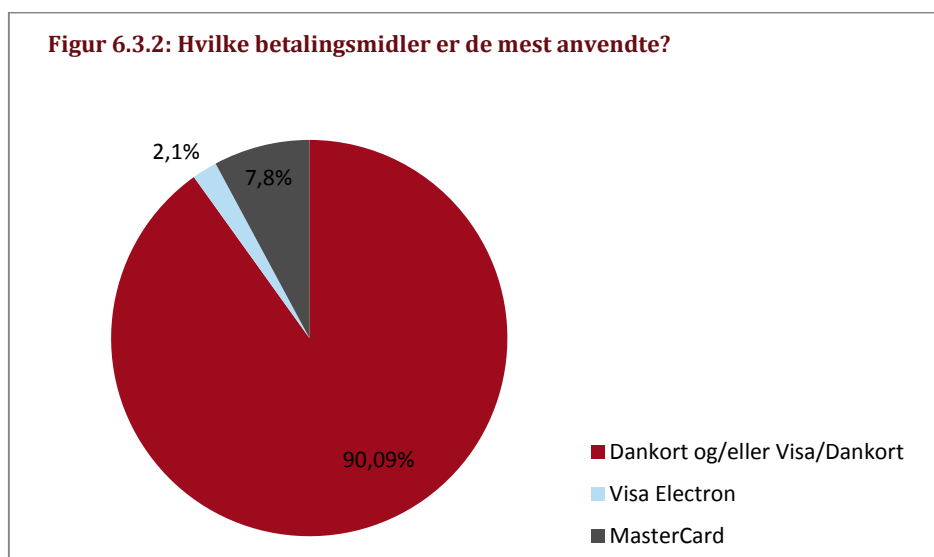
Ikke overraskende viser undersøgelsen, at Dankort og Visa/Dankort er det mest udbredte betalingskort. Hos samtlige af de virksomheder, som deltog i undersøgelsen, kunne forbrugerne betale med disse kort. Samtlige virksomheder, der deltog, tog endvidere imod betaling med MasterCard.

De fleste af de adspurgte virksomheder tager endvidere imod en række debetkort som Visa Electron, MasterCard Debet og Maestro, hvorimod det er færre af de adspurgte virksomheder, der modtager kreditkort som American Express og Diners Club.

Endelig viser undersøgelsen, at flere virksomheder har taget de nyere betalingsløsninger som fx MobilePay og Swipp til sig. Ud af de adspurgte er det således helt op til 25 pct. af de adspurgte virksomheder, der allerede i dag modtager MobilePay betalinger.

Virksomhederne har generelt oplyst, at baggrunden for valget af, hvilke betalingskort/betalingsløsninger der modtages er, at virksomhederne prøver at imødekomme kunderne og deres kortpræferencer. Dog oplyste enkelte virksomheder også, at prisen på indløsning af kort har betydning for, hvilket kort de modtager.

Figur 6.3.2: Hvilke betalingsmidler er de mest anvendte?

Virksomhederne er endvidere blevet spurgt om, hvilke betalingskort der er de mest anvendte. Det fremgår helt tydeligt, at Dankortet og Visa/Dankortet er de mest anvendte kort. Således svarer over 90 pct. af virksomhederne i undersøgelsen, at Visa/Dankort og Dankort er de mest brugte kort i deres virksomhed. Til sammenligning er det kun ca. 8 pct. af forretningerne der svarer, at MasterCard er det mest brugte kort i deres forretning, j.fr. figur 6.3.2.

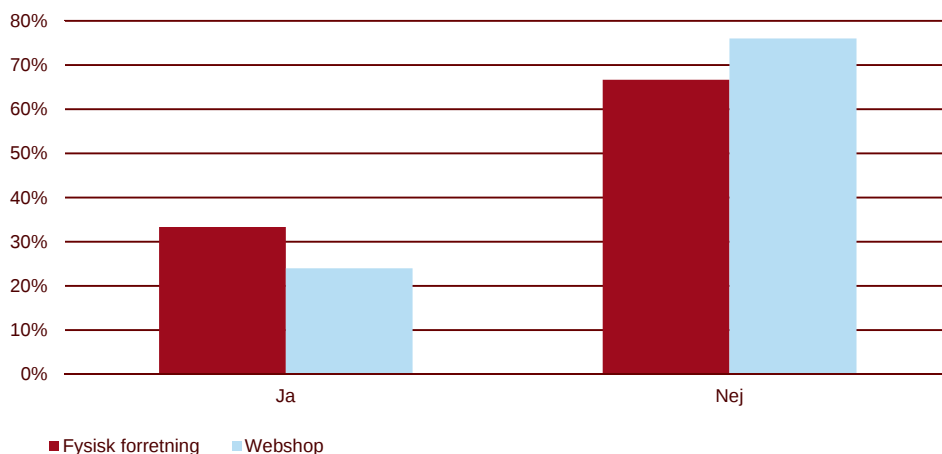
Opkrævning af gebyrer

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har også spurgt virksomhederne omkring opkrævning af gebyrer samt om gebyrreglerne har betydning for, hvilke betalingskort de modtager.

Hertil oplyser 46 pct. af de adspurgte virksomheder, at det gebyr som de betaler til deres indløser (fx Teller eller Nets) har betydning for, hvilke betalingskort de modtager. Samtidig svarer 54 pct., at det er uden betydning for deres valg af kort.

Undersøgelsen viser, at det er et mindretal af de adspurgte virksomheder, der gør brug af kortgebyrer overfor deres kunder. Således svarede 76 pct. af de adspurgte virksomheder nej til, at de opkræver kortgebyrer i deres fysiske forretninger. For så vidt angår deres webshops var tallet 67 pct., jf. figur 6.3.3.

Figur 6.3.3: Opkrævning af gebyr hos forbrugerne

Strategiske overvejelser

Over de næste par år vil der komme til at gælde en række nye regler i dansk ret, som meget vel kan få betydning for de danske virksomheders strategiske overvejelser i forhold til, hvilke betalingsmuligheder, de vil stille til rådighed for deres kunde, og hvilke betalingskort de vil prioritere.

Nogle af de regler, der muligvis kan få en betydning er "frit valg reglerne"⁴⁵ i EU-forordning om interbankgebyrer⁴⁶, der træder i kraft den 9. juni 2016 og som giver forbrugerne en valgfrihed mht., hvilken del af et co-branded kort som de ønsker at betale med.

Hvis forbrugeren fx har et Visa/Dankort vil forbrugeren med de nye regler få mulighed for selv at vælge, om det er Visa-delen eller Dankort-delen, der skal betales med. Det vil således fremadrettet være muligt for forbrugeren at betale med Visa-delen i danske forretninger.

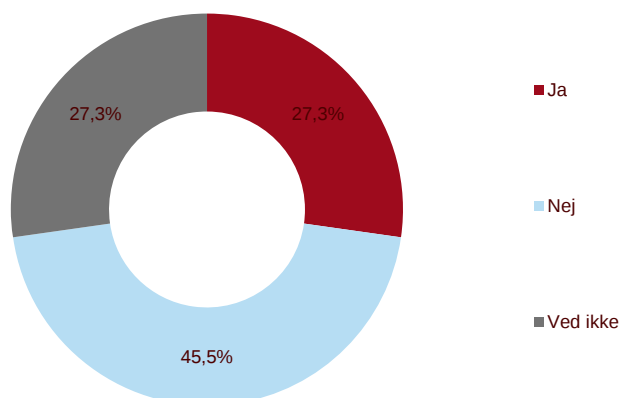
Samtidig vil forretningerne, som noget nyt, få mulighed for at forudindstille deres terminaler til et bestemt kort og på den måde vælge, hvilket kort der som udgangspunkt betales med i forretningen. Medmindre forbrugerne træffer et aktivt valg om modsatte, vil det med de nye regler være op til den enkelte forretning at bestemme, hvilken del af kortet der skal betales med.

På spørgsmålet om, hvorvidt virksomhederne forventer at forudindstille deres terminaler til et andet kort end Dankortet (hvilket pt. alene kan være Visa, da Dankortet indtil nu ikke er parret med andre kort), svarede 27 pct. af de adspurgte virksomheder ja, andre, 27 pct. havde ikke taget stilling hertil, mens 45 pct. svarede nej på spørgsmålet, jf. figur 6.3.4.

⁴⁵ Jf. artikel 8 Europa-Parlamentets og Rådet forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner.

⁴⁶ Europa-Parlamentets og Rådet forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalings-transaktioner.

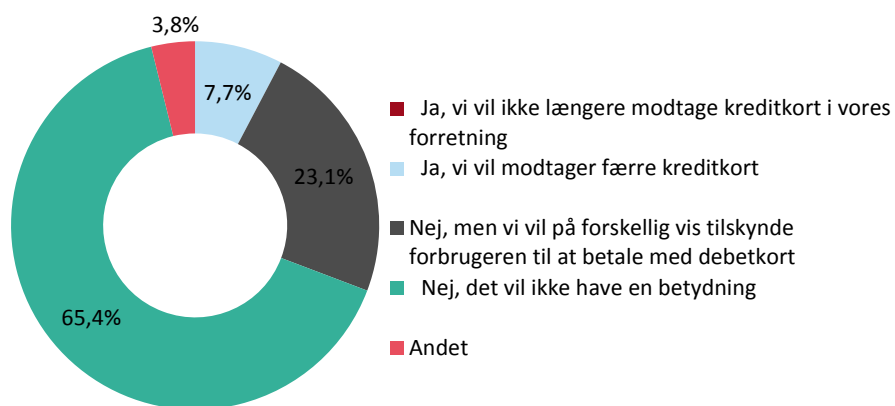
Figur 6.3.4: Har I en forventning om, at I med de nye regler, vil forudindstille jeres terminaler til et andet kort end Dankortet, så der ved betaling med fx Visa/Dankort som udgangspunkt anvendes Visa-delen?

Siden 2011 har det været tilladt forretninger i den fysiske handel at opkræve kortgebyrer af deres kunder, hvis de betaler med kreditkort, så længe gebyret ikke er større, end det gebyr som forretningen selv betaler til sin indløser. Når det nye betalingstjenestedirektiv (PSD2) er implementeret i dansk ret, vil det – som udgangspunkt - ikke længere være tilladt for forretninger at opkræve kortgebyrer fra deres kunder.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har på denne baggrund spurgt de deltagende virksomheder om de nye reglers betydning for, hvilke betalingskort de fremadrettet vil modtage, jf. figur 6.3.5.

Figur 6.3.5: Kommer PSD2 til at have betydning for, hvilke kort I fremadrettet vil modtage i jeres forretning?

På trods af at det for fremtiden bliver forbudt for forretninger at opkræve gebyrer af forbrugerne ved betaling med kreditkort i fysisk handel, svarede ca. 65 pct. af de adspurgte virksomheder, at den nye lovgivning ikke vil have nogen betydning for, hvilke kort de fremadrettet vil modtage. Ca. 23 pct. af virksomhederne svarede, at de ikke vil fravælge at modtage kreditkort, men at de på forskellig vis vil tilskynde forbrugerne til at betale med debetkort.

Endelig er der næsten 8 pct., der svarede, at de som følge af den nye regulering vil modtage færre kreditkort end i dag.

Svarerne fra respondenterne indikerer, at den nye EU-regulering vil få betydning for både virksomhedernes og forbrugernes adfærd. Selv om det ikke er flertallet af respondenterne, som angiver at ville ændre adfærd, er der dog en ikke ubetydelig andel, som positivt tilkendegiver, at regelændringerne kan få betydning for deres fremtidige adfærd.

Meget tyder således på, at den større valgfrihed for forretninger og den – over for forbrugerne – omkostningsmæssige ligestilling af debet- og kreditkort meget vel kan få betydning for anvendelsen af betalingskort i løbet af de kommende år.

Kapitel 7

Dankortet

7.1 Indledning og konklusioner

I dette kapitel beskrives reguleringen af Dankortet nærmere og der redegøres for den seneste omkostningsundersøgelse og dens resultat.

Dankortet er det langt mest anvendte betalingskort i Danmark og omfattet af regler, der bl.a. fastsætter hvor meget forretninger skal betale for at modtage kortet.

Kapitlet vil redegøre for den bekendtgørelse der fastsætter reglerne for, hvor meget Nets kan opkræve af forretningerne for at modtage Dankort i den fysiske handel. Forretningerne betaler et årligt abonnement til Nets for at modtage Dankort i den fysiske handel. Fastsættelsen af hvor meget forretningerne årligt skal betale til Nets, sker på basis af omkostningerne ved driften af dankortsystemet.

Reguleringen af Dankortet blev senest ændret i 2013. Ændringerne indebar at forretningerne siden da har betalt en voksende andel af omkostningerne ved driften af Dankortet. I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport blev et udkast til ny bekendtgørelse sendt i høring, som vil ændre visse elementer i reguleringen af Dankortet.

Boks 7.1 Konklusioner

- » **Fastsættelsen af hvor meget forretningerne årligt skal betale til Nets, sker på basis af omkostningerne ved driften af dankortsystemet.**
- » **For 2014 er de samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel opgjort til 489 mio. kr.**
- » **I forhold til omkostningerne i 2012 er der tale om et fald på 126 mio. kr. fra 615 mio. kr. i 2012 til 489 mio. kr. i 2014, svarende til ca. 20 pct.**
- » **Det bliver væsentligt billigere for forretninger at modtage Dankort i den fysiske handel.** Ifølge den nugældende bekendtgørelse må Nets maksimalt opkræve en samlet abonnementsbetaling på 371 mio. kr. fra forretningerne i den fysiske handel i 2016 og 391 mio. kr. i 2017. Der er tale om et betydeligt fald, idet den maksimale abonnementsbetaling i 2015 udgjorde 492 mio. kr. Faldet skyldes, at Nets og bankerne har indrapporteret færre omkostninger bl.a. som følge af en mindre mængde kortudskiftninger i 2014, og at styrelsen har revideret undersøgelsesmetoden og på denne baggrund udeladt visse omkostningsposter i forhold til tidligere år.

7.2 Reguleringen af Dankort i den fysiske handel

For at modtage Dankort skal forretningerne betale et abonnement til Nets. Siden den 1. januar 2010 er det samlede årlige abonnement, som forretningerne skal betale til Nets for at modtage Dankort, blevet fastsat på baggrund af de faktiske omkostninger ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel.

Det følger af bekendtgørelsen at forretningernes abonnementsbetaling til Nets gradvis øges fra 2013 til 2018. I praksis udgjorde forretningernes abonnementsbetaling 55 pct. af drifts-omkostningerne i 2013. I de efterfølgende år voksede andelen til 65 pct. i 2014 og 75 pct. i 2015. På tilsvarende måde vil forretningernes abonnementsbetaling udgøre 85 pct. af omkostningerne i 2016 og 95 pct. af omkostningerne i 2017. Fra 2018 og frem kan indløser opkræve 100 pct. af omkostningerne ved driften af dankortsystemet.

Modellen for beregning af det årlige abonnement er fastlagt i en bekendtgørelse.⁴⁷ For at kunne fastlægge omkostningerne følger det af bekendtgørelsen⁴⁸, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hvert andet år skal foretage en omkostningsundersøgelse. Det betyder, at de enkelte omkostningsundersøgelser danner grundlag for beregningen af det samlede dankortabonnement i to år.

I 2015 har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretaget en ny undersøgelse, der omfattede omkostningerne for 2014. Denne undersøgelse vil danne grundlag for beregningerne af det samlede maksimale abonnement, som Nets må opkræve af forretningerne i henholdsvis 2016 og 2017. Der er således en forskydning på henholdsvis to og tre år i forhold til omkostningerne, når det samlede årlige abonnement for henholdsvis 2016 og 2017 skal beregnes, jf. tabel 7.1.

Tabel 7.1 **Omkostningsundersøgelser og abonnementsbetaling**

	2013	2014	2015	2016	2017
Undersøgelse af:	Omkostningerne for 2012		Omkostningerne for 2014		Omkostningerne for 2016
Samlet årlige abonnementsbetaling...	beregnet på basis af omk. for 2010	beregnet på basis af omk. for 2012	beregnet på basis af omk. for 2012	Beregnet på basis af omk. for 2014	Beregnet på basis af omk. for 2014
Forretningernes abonnementsbetaling	55 pct. af omkostningerne	65 pct. af omkostningerne	75 pct. af omkostningerne	85 pct. af omkostningerne	95 pct. af omkostningerne

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, at de omkostninger, der skal dækkes via abonnementsordningen, alene er omkostninger forbundet med driften af dankortsystemet, og at det kun er omkostninger, der relaterer sig til den fysiske handel, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2. Ligeledes følger det af betalingstjenestelovens § 80, stk. 2, at "udbyder til dækning af sine omkostninger til driften af betalingssystemet alene kan pålægge betalingsmodtager at betale et årligt abonnement." I bemærkningerne til denne bestemmelse fremgår det endvidere, at "udbyder kan alene pålægge betalingsmodtager at betale til driften af infrastrukturen gennem et årligt abonnement."⁴⁹

⁴⁷ Omkostningsundersøgelsen følger af bekendtgørelse nr. 1475 af 22. december 2009 samt ændringsbekendtgørelse nr. 851 af 26. juni 2013.

⁴⁸ Bekendtgørelsens § 12, stk. 2

⁴⁹ Bemærkningerne til § 80, stk. 2, jf. lovforslag nr. 119, fremsat den 28. januar 2009

I betalingstjenestelovens § 6, nr. 3, defineres et betalingssystem som: *"et system til overførsel af midler med formelle og standardiserede rutiner og fælles regler for behandling, clearing eller afvikling af betalingstransaktioner."* Bekendtgørelsens § 3 indebærer således driftsomkostninger relateret til overførsel af midler med formelle og standardiserede rutiner og fælles regler for behandling, clearing eller afvikling af dankorttransaktioner.

Som anført i publikationen "Betalingskortmarkedet 2014" besluttede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter afslutningen af omkostningsundersøgelsen i 2013 at foretage en revidering af undersøgelsen. Dette var bl.a. foranlediget af KPMG's rapport fra 2013, hvor det blev anbefalet at foretage en vurdering af, om der skulle ske ændringer i opgørelsesmetoden, og det forhold at forretningerne betaler en øget andel af omkostningerne. Dette arbejde førte til en justering i omkostningsundersøgelsen, jf. nærmere herom i kapitel 7 om styrelsens tilsyn.

7.3 Resultatet af omkostningsundersøgelsen fra 2015

Forretningerne betaler et årligt abonnement til Nets for at modtage Dankort i den fysiske handel. Fastsættelsen af hvor meget forretningerne årligt skal betale til Nets, sker på basis af omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ansvaret for at gennemføre en undersøgelse af omkostningerne hver andet år.

Gennemførelsen af en omkostningsundersøgelse hvert andet år medfører, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen løbende kan føre tilsyn med det grundlag, som abonnementet bliver beregnet på. Samtidig vil undersøgelser gennemført hvert andet år understøtte, at størrelsen på det beregnede abonnement løbende følger de faktiske omkostninger.

De samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet omfatter primært bankernes omkostninger ved at udstede, administrere og videreudvikle Dankortet og Nets' omkostninger ved at indløse Dankort for forretningerne i den fysiske handel.

Opgørelsen af bankernes omkostninger er foregået således, at ti udvalgte banker, heriblandt Danske Bank og Nordea, har indrapporteret deres omkostninger direkte til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der efterfølgende har samlet omkostningerne og på baggrund heraf beregnet de samlede omkostninger for samtlige udstederbanker. Samlet set udgør de ti banker i undersøgelsen ca. 70 pct. af den samlede kortmasse.

Styrelsen har valideret og sammenlignet omkostningsopgørelserne for de enkelte banker. Samtidig har styrelsen vurderet de fordelingsnøgler, der er benyttet ved fordelingen af bankernes fælles omkostninger på omkostninger, der vedrører anden bankvirksomhed. På samme måde har styrelsen gennemgået Nets' egen omkostningsopgørelse.

For 2014 er de samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet i den fysiske handel opgjort til 489 mio. kr. I forhold til omkostningerne i 2012 er der tale om et fald på 126 mio. kr. fra 615 mio. kr. i 2012 til 489 mio. kr. i 2014, svarende til ca. 20 pct. jf. tabel 7.2. Faldet skyldes, at Nets og bankerne har indrapporteret færre omkostninger bl.a. som følge af en mindre mængde kortudskiftninger i 2014, og at styrelsen har revideret undersøgelsesmetoden og på denne baggrund udeladt visse omkostningsposter i forhold til tidligere år, jf. nærmere herom i kapitel 8.5.

Tabel 7.2 Omkostningerne ved driften af dankortsystemet for i fysisk handel, i løbende priser

	2008	2010	2012	2014
Samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet (mio.kr.)	617	590	615	489
Antal Dankort (mio. stk.)	4,0	4,2	4,7	5,1
Antal transaktioner i den fysiske handel (mio. stk.)	691	758	840	1.002
Gennemsnitlig omkostning pr. transaktion (kr.)	0,89	0,78	0,73	0,49

Note 1: Beregningen af den årlige gennemsnitlige ændring fra 2010 til 2012 fremgår af boks 7.2

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens beregninger baseret på oplysninger fra bankerne og Nets.

7.4 Den samlede abonnementsbetaling

Omkostningsundersøgelsen danner grundlag for den abonnementsbetaling, som Nets opkræver af forretningerne. Som tidligere nævnt bliver der kun foretaget en omkostningsundersøgelse hvert andet år. Hver omkostningsundersøgelse skal således danne grundlag for beregningen af det samlede maksimale årlige abonnement for to år.

Som følge af skiftet i omkostningsgrundlaget hvert andet år er der indført en model for fremskrivning af omkostningerne i henholdsvis to og tre år. Modellen for fremskrivning følger af bekendtgørelsen om beregningen af det årlige abonnement.

Den samlede sum af abonnementsbetalinger i det enkelte kalenderår fastsættes på baggrund af en fremskrivning af den seneste omkostningsopgørelse. Som fremskrivningsfaktor benyttes den gennemsnitlige årlige ændring af omkostningerne, der er mellem den seneste og den forrige omkostningsundersøgelse, jf. nærmere herom i boks 7.2.

Boks 7.2

Beregning af det samlede årlige abonnement**Forudsætninger:**

- Nets opkræver 85 pct. af omkostningerne i 2016 og 95 pct. af omkostninger i 2017.
- Omkostningerne for 2014 er på 489 mio. kr.
- Omkostningerne er fra 2012 til 2014 faldet med 5,57 pct., jf. nedenfor.

Formel for beregning af det samlede maksimale årlige abonnement:

- Lige år: $\text{Abonnement}_t = a \cdot \text{omk}_{t-2} \cdot (1 + f)^2$
- Ulige år: $\text{Abonnement}_t = a \cdot \text{omk}_{t-3} \cdot (1 + f)^3$
- t er det år, abonnementet skal beregnes for.
- ' a ' er den andel af omkostningerne, som abonnementsbetalingen maksimalt må udgøre ifølge bekendtgørelsen.
- omk_t er de samlede omkostninger fastlagt ved omkostningsundersøgelser hvert andet år.
- f er fremskrivningsfaktoren, der beregnes som den gennemsnitlige årlige procentvise ændring i de samlede omkostninger fra 2012 til 2014. Formlen for beregningen af fremskrivningsfaktoren er:

$$\left(\frac{\text{omk}_{t-2}}{\text{omk}_{t-4}} \right)^{\frac{1}{2}} - 1$$

Beregningen af fremskrivningsfaktoren for 2016 og 2017:

- $\left(\frac{549}{489} \right)^{\frac{1}{2}} - 1 = -0,0557$ svarende til -5,57 pct.*

Beregningen af det samlede abonnement for 2016 og 2017:

- $\text{Abonnement}_{2016} = 0,85 \cdot 489 \cdot (1 - 0,0557)^2 = 371$ mio. kr.
- $\text{Abonnement}_{2017} = 0,95 \cdot 489 \cdot (1 - 0,0557)^3 = 391$ mio. kr.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samt Nets' beregninger.

Anm.: I forbindelse med seneste omkostningsundersøgelse gennemførte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen en revidering af denne, og på denne baggrund udeladt visse omkostningsposter i forhold til tidligere år, jf. nærmere herom i kapitel 8.5. Styrelsen finder det retvisende, at fremskrivningsfaktoren udregnes på baggrund af omkostningsundersøgelser, der er baseret på samme grundlag. Styrelsen har således lagt til grund, at beregningen af fremskrivningsfaktoren sker ud fra sammenlignelige omkostningsundersøgelser. Derfor har styrelsen i beregningen af fremskrivningsfaktoren udeladt de poster i omkostningsundersøgelsen af omkostningerne i 2012, som også er udeladt i omkostningerne for 2014. Dette er baggrunden for at der ved fremskrivningsfaktoren tager udgangspunkt omkostninger på 549 mio. kr. i 2012 og ikke 615 mio. kr., som angivet i tabel 7.2. For nærmere oplysninger henvises til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse om omkostningsundersøgelsen af Dankortet 2015. Afgørelsen er at finde på styrelsens hjemmeside.

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen samt Nets' beregninger

Beregningen af den samlede maksimale abonnementsbetaling efter den beskrevne model viser, at Nets maksimalt kan opkræve en samlet abonnementsbetaling på 371 mio. kr. fra forretningerne i den fysiske handel i 2016 og 391 mio. kr. i 2017, jf. boks 7.2. Der er tale om et betydeligt fald, idet den maksimale abonnementsbetaling i 2015 udgjorde 492 mio. kr.

Den enkelte forretnings årlige abonnementsbetaling afhænger af det årlige antal dankorttransaktioner, som den enkelte forretning har. Forretningerne indplaceres efter, hvor mange dankorttransaktioner den enkelte forretning har haft i et år. For hvert enkelt interval beregnes en årlig abonnementssats.

Når den samlede abonnementsbetaling ændres, sker det ved, at abonnementssatserne ændres procentvis lige meget. I praksis betaler forretningerne det årlige abonnement kvartalsvist bagud. Den enkelte forretnings abonnementsbeløb bliver hvert kvartal fastsat på baggrund af forretningens samlede antal dankorttransaktioner for de seneste fire kvartaler. Den enkelte forretning vil herefter blive opkrævet en fjerdedel af det årlige abonnement for det interval,

forretningen indplaceres i. Den løbende indplacering af forretningerne i abonnementsintervallerne er med til at formindske efterreguleringen.

Udover ændringerne i den samlede abonnementsbetaling der følger af, at omkostningerne ved driften af Dankortet ændrer sig over årene, sker der en årlig efterregulering. Dette sker, fordi det faktisk opkrævede samlede abonnement i et kalenderår i praksis ofte afviger fra det samlede beregnede abonnement for det pågældende kalenderår. Det skyldes, at antallet af forretninger i de enkelte intervaller ændrer sig i løbet af et år. Det sker eksempelvis, hvis forretninger i løbet af året får flere eller færre dankorttransaktioner og derfor skifter interval.

Derudover vil det samlede antal forretninger, der modtager Dankort, variere, fordi nogle af forretningerne ophører med at modtage Dankort og nye forretninger kommer til. Dette medfører, at det samlede opkrævede abonnement for de enkelte år enten bliver for højt eller for lavt. Hvis Nets har opkrævet for meget i et kalenderår, skal det modregnes i det samlede beregnede abonnement i det efterfølgende kalenderår. Hvis Nets derimod har opkrævet for lidt, kan Nets vælge at opkræve differencen af forretningerne i det efterfølgende kalenderår. Denne efterregulering skal som nævnt ske ved, at alle abonnementssatser procentvist ændres lige meget.

7.5 Dankortgebyrer ved handel på internettet

Nets opkrævning af gebyrer for modtagelse af Dankort som betalingskort via internettet er ikke omfattet af ovenstående regulering.

Siden april 1999 har det været muligt for kortindlødere som eksempelvis Nets at opkræve gebyr fra forretninger, når et betalingskort benyttes som betalingsmiddel i den ikke-fysiske handel, fx på internettet. Hver gang der foretages et køb med Dankort via en internetforretnings hjemmeside betaler internetforretningen et gebyr til Nets. Gebyrerne skal være i overensstemmelse med betalingstjenestelovens § 79, hvorefter gebyrerne ikke må være urimeligt høje⁵⁰.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen traf i 2012 og i 2013 afgørelser vedrørende Nets' dankortgebyrer på internettet, jf. nærmere her i kapitel 8.

I den første afgørelse vurderede styrelsen, at Nets' dankortgebyrer var for høje og derved udgjorde en overtrædelse af betalingstjenestelovens § 79. Styrelsen påbød derfor Nets at nedsætte dankortgebyrerne. På baggrund af denne afgørelse nedsatte Nets gebyrerne. I den anden afgørelse vurderede styrelsen, at dankortgebyrerne fortsat var for høje, hvorfor Nets igen blev påbudt at nedsætte dankortgebyrerne til et af styrelsen fastlagt niveau. Påbuddet var gældende frem til 31. december 2014. I forbindelse med styrelsens anden afgørelse nedsatte Nets dankortgebyrerne til de satser som er angivet i tabel 7.3.

⁵⁰ Ved urimeligt høje gebyrer forstås gebyrer, der er højere, end hvad der ville være tilfældet under virksom konkurrence, jf. betalingstjenestelovens § 79.

Den nuværende gebyrstruktur for handel med Dankort på internettet er skitseret nedenfor i Tabel 7.3. Som det fremgår, er det gebyr, som Nets opkræver af internetforretningerne, afhængigt af transaktionsbeløbets størrelse, men ved transaktionsbeløb større end 100 kr. opkræves der i dag altid et gebyr på 1,39 kr. pr. transaktion.

Tabel 7.3 **Priser for at modtage Dankort i internethandel**

	Internethandel
Oprettelse	250 kr. (via webhotel)
	1.250 kr. (ved certificeret software og egen betalingsserver)
Årsabonnement	1.000 kr.
Betalinger med Dankort	
Transaktionsbeløb 0,00-50,00 kr.	0,70 kr. pr. transaktion
Betalinger med Dankort	
Transaktionsbeløb 50,01-100,00 kr.	1,10 kr. pr. transaktion
Betalinger med Dankort	
Transaktionsbeløb over 100,01kr.	1,39 kr. pr. transaktion

Note: Priserne er ikke momsbelagte.

Kilde: Nets - http://www.nets.eu/dk-da/Produkter/betaling-med-kort/Documents/Dankort/Nets_Dankort_prisliste_ovrig.pdf

Kapitel 8

Tilsynet

8.1 Indledning og konklusioner

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fører tilsyn med en række gebyrbestemmelser i betalingstjenesteloven, jf. kapitel 5 ovenfor. Nærværende kapitel beskriver i den forbindelse de væsentligste afgørelser, der er blevet truffet siden Betalingskortrapporten 2014, samt en række relevante undersøgelser, som styrelsen har gennemført som led i sit tilsynsarbejde.

Konkurrencerådet har truffet afgørelse om Nets' adfærd på markedet for indløsning af internationale betalingskort. Med afgørelsen har Nets afgivet en række tilsagn, som blandt andet forpligter Nets til at sænke nogle af sine priser og give alle kunder i datterselskabet Teller ret til at opsige deres kontrakt.

Derudover har styrelsen gennemført fem branchespecifikke undersøgelser med henblik på at undersøge, om betalingsmodtageres opkrævning af gebyrer over for kortholdere er i overensstemmelse med betalingstjenesteloven.⁵¹ Undersøgelserne vedrørte hotel- og restaurationsbranchen, rejsearrangører, kosmetik- og legetøjsbranchen, samt undersøgelse af overvæltning i forbindelse med rabat på indløsning af henholdsvis danske og udenlandske kreditkort og Dankort i ikke-fysisk handel. Undersøgelserne er beskrevet i afsnit 7.4.

Styrelsen har revideret omkostningsundersøgelsen, som gennemføres hvert andet år for at fastslå, hvor store omkostninger, der er forbundet med driften af dankortsystemet. På baggrund af denne revidering, har styrelsen truffet afgørelse i undersøgelsen af omkostningerne ved driften af Dankortet i 2014.

Endvidere har styrelsen besluttet af lukke undersøgelsen vedrørende MasterCards interbankgebyrer, og endelig har styrelsen sendt påbud til MobilePay og Teller vedrørende overtrædelse af betalingstjenestelovens § 78, stk. 2.

⁵¹ Lovbekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015 af lov om betalingstjenester og elektroniske penge med senere ændringer.

Boks 8.1 Konklusioner

- » **Konkurrencerådet har truffet afgørelse vedrørende Nets' adfærd på markedet for indløsning af internationale betalingskort.** Konkurrencerådet har vurderet, at de af Nets afgivne tilsagn imødekommer styrelsens konkurrenceretlige betænkeligheder i forhold til margin squeeze samt urimelige høje priser.
- » **Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har undersøgt fire branchers opkrævning af betalingskortgebyrer hos deres kunder.** Undersøgelserne viser, at langt de fleste virksomheder overholder gebyrreglerne. I hotel- og restaurationsbranchen tog hver femte virksomhed dog højere gebyrer end tilladt.
- » **Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har undersøgt detailbranchens praksis for opkrævning af gebyrer, når butikken samtidig modtager en rabat på indløsningsydelse.** Otte virksomheder opkrævede for høje betalingskortgebyrer. Heraf har syv virksomheder rettet ind efter styrelsens varsel om påbud. Den resterende virksomhed har fået tilsendt et endeligt påbud med krav om, at der ved overvæltning tages højde for alle rabatter, som Nets/Teler måtte yde virksomheden.
- » **Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har revideret omkostningsundersøgelsen.** Styrelsen har vurderet, at omkostninger, der ikke relaterer sig til driften af dankortsystemet eller omkostninger, hvor der ikke synes at være en konstaterbar direkte sammenhæng, ikke kan medregnes i omkostningsopgørelsen. Styrelsen har på baggrund heraf truffet afgørelse i undersøgelsen af omkostningerne ved driften af Dankortet i 2014.
- » **Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har besluttet at lukke undersøgelsen vedrørende MasterCards interbankgebyrer.** På baggrund af undersøgelsen valgte MasterCard at nedsætte sine interbankgebyrer. Samtidigt har EU-vedtaget en forordning om interbankgebyrer, som fastsætter et loft for interbankgebyrer.
- » **Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har sendt et påbud til MobilePay og Teller vedrørende overtrædelse af betalingstjenestelovens § 78, stk. 2.** En udbyder må ikke hindre betalingsmodtager i at opkræve et gebyr hos betaler for brugen af det pågældende betalingsinstrument.

8.2 Konkurrenceloven og betalingstjenestelovens § 79

Begrebet "urimelige priser" kendes både i relation til konkurrencelovens § 11 om misbrug af dominerende stilling og betalingstjenestelovens § 79.

Det følger betalingstjenestelovens § 79, at der "ved fastsættelse af gebyr m.v. i forbindelse med gennemførelse af betalingstransaktioner med et betalingsinstrument som nævnt i § 6, [ikke må] anvendes urimelige priser og avancer. Ved urimelige priser og avancer forstås priser og avancer, der er højere, end hvad der ville være tilfældet under virksom konkurrence."⁵²

Bestemmelsen er meget generel og omfatter ifølge lovens bemærkninger "enhver virksomhed, der fastsætter gebyrer og vederlag i forbindelse med kortbetalinger". Hvad angår fortolkningen af begreberne "urimelige priser og avancer" fremgår det af lovens forarbejder, at en afgørelse heraf "må ske gennem en hypotetisk præget bedømmelse af forholdene, som de ville

⁵² Lovbekendtgørelse nr. 613 af 24. april 2015 af lov om betalingstjenester og elektroniske penge med senere ændringer.

være i et konkurrencepræget marked. Der kan derfor ikke kræves et egentligt bevis for, hvad prisen eller avancen ville være, men der kræves en væsentlig sandsynliggørelse.⁵³

I forhold til konkurrenceloven adskiller betalingstjenestelovens § 79 sig på to måder. For det første er et eventuelt indgreb mod urimelige priser og avancer i henhold til betalingstjenestelovens § 79 ikke betinget af, at der først skal konstateres en dominerende stilling. Det betyder, at "indgrebsmuligheden eksisterer i forhold til alle aktører, uanset deres aktuelle styrke på markedet." For det andet forudsætter et eventuelt indgreb "ikke et ligeså højt pris- eller avanceniveau, som et indgreb efter den generelle konkurrencelov." Derudover gælder det, "at et indgreb ikke forudsætter, at et for højt pris- eller avanceniveau skal have været konstateret i en længere periode, men kan foretages umiddelbart, når det konstateres, at en aktør anvender urimelige priser og avancer."⁵⁴

Følgende to afsnit er eksempler på afgørelser efter konkurrenceloven henholdsvis betalings-tjenestelovens § 79.

8.2.1 Konkurrencerådets afgørelse vedrørende Nets' adfærd på markedet for indløsning af internationale betalingskort

Den 28. maj 2014 traf Konkurrencerådet afgørelse om Nets' adfærd på markedet for indløsning af internationale betalingskort og markedet for autorisation og indsamling af transaktioner til brug for indløsning af internationale betalingskort i Danmark. Afgørelsen drejede sig om Nets' prissætning på de ovennævnte markeder.

Sagen var foranlediget af en klage fra Swedbank over, at Nets angiveligt misbrugte en dominerende stilling på markedet for indløsning af internationale betalingskort i Danmark. På den baggrund gennemførte styrelsen en kontrolundersøgelse hos Nets.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen havde en formodning om, at der på markedet for indløsning af internationale betalingskort foregik konkurrencebegrænsende aktiviteter i form af bl.a. margin squeeze, samt at der på markedet for salg af såkaldte transaktionsydelser til kortindløser foregik udnyttende misbrug i form af bl.a. anvendelse af urimeligt høje salgspriser.

Nets og Nets' datterselskab, Teller, er den største kortindløser i Danmark for både Dankort (Nets) og internationale betalingskort (Teller). Teller er i konkurrence med flere andre aktører, herunder Swedbank. En kortindløser er nødvendig for, at en butik eller en anden erhvervsdrivende kan tage imod betalingskort. Butikken betaler kortindløseren et gebyr pr. transaktion, og kortindløseren sørger blandt andet for, at pengene kommer fra kundens konto til butikkens.

I den konkrete sag var Nets både til stede på et upstream marked og et downstream marked. Upstream markedet relaterede sig til de såkaldte FAP-ydelser ("front-end acquiring processing"), som er infrastrukturydelser, der er nødvendige for, at en kortindløser kan gennemføre en transaktion med et betalingskort, herunder at transaktionen autoriseres, dvs. at pinkode og kortoplysninger m.v. er korrekte, og at kortindløseren får den nødvendige information om transaktionen, så der kan foretages en overførsel af midler.

⁵³ Jf. de særlige bemærkninger til § 79 i L 119 Forslag til lov om betalingstjenester.

⁵⁴ Jf. de særlige bemærkninger til § 79 i L119 Forslag til lov om betalingstjenester.

Downstream markedet relaterede sig til indløsning af internationale betalingskort via Nets' datterselskab Teller.

Margin squeeze er, når en virksomhed sælger varer eller tjenesteydelser på et upstream marked (indkøbsmarkedet) - i dette tilfælde Nets - og samtidig er integreret på et downstream marked (afsætningsmarkedet) - i dette tilfælde i kraft af Teller - i konkurrence med de virksomheder, som er dens aftagere på upstream markedet. Margin squeeze er en ekskluderende misbrugsadfærd, og kan på kort eller lang sigt begrænse antallet af konkurrerende virksomheder til skade for konkurrencen og i sidste ende til skade for forbrugerne.

En virksomheds priser er urimeligt høje, når prisen på en vare ikke står i rimeligt forhold til den økonomiske værdi af den leverede vare. For overhovedet at kunne statuere henholdsvis margin squeeze og urimeligt høje priser kræves en dominerende stilling.

På det foreliggende grundlag var det styrelsens vurdering, at Teller ville have haft et betydeligt underskud på væsentlige aftaler om indløsning af internationale betalingskort, hvis Teller skulle have betalt den samme pris for FAP-ydelserne, som Tellers konkurrenter betalte.

Nets er ikke enig i styrelsens vurdering, men i forlængelse af kontrolundersøgelsen tilbød Nets tilsagn⁵⁵ med henblik på at afslutte sagen. Tilsagnene indebærer overordnet, at Nets forpligter sig til ikke at fastsætte priser i strid med konkurrencelovens § 11 og TEUF artikel 102.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderede, at de af Nets afgivne tilsagn imødekommer styrelsens betænkeligheder for så vidt angår margin squeeze samt urimeligt høje priser. Endvidere vurderede styrelsen, at tilsagnene skaber en øget gennemsigtighed i opgørelsen og fordelingen af omkostninger og indtægter, så mulighederne for at kontrollere Nets' adfærd på de relevante markeder forbedres fremadrettet.

I sin vurdering af, hvorvidt en tilsagnsløsning ville være hensigtsmæssig, lagde styrelsen bl.a. vægt på følgende forhold:

- » At der ved en tilsagnsløsning ville blive opnået et resultat, der har samme effekt på konkurrencen, som hvis styrelsen havde gennemført en omfattende og udførligt begrundet undersøgelse, og som samtidig ville få en hurtigere effekt på de berørte markeder.
- » At en tilsagnsløsning ville være ressourcebesparende, idet der ikke skulle tages endelig stilling til afgrænsningen af det relevante marked samt de foreliggende forhold for så vidt angår konkurrencelovens § 6 og § 11.
- » At Nets i umiddelbar forlængelse af kontrolundersøgelsen henvendte sig til styrelsen med henblik på at drøfte muligheden for en tilsagnsmæssig afgørelse af sagen.

Da styrelsens betænkeligheder ved Nets' tilsagn blev imødekommet, tog styrelsen ikke endelig stilling til afgrænsningen af det relevante marked, om end styrelsen fandt, at meget talte for et marked afgrænset til Danmark. Styrelsen fandt det heller ikke nødvendigt at udføre en nærmere analyse af og en egentlig konklusion vedrørende margin squeeze. Der var dog en række forhold, som efter Konkurrencerådets opfattelse tydede på, at Nets' prissætning havde resulteret i et margin squeeze på markedet for indløsning af internationale betalingskort.⁵⁶

⁵⁵ Et tilsagn er et tilbud fra virksomheden om, hvordan sagen kan løses uden, at Konkurrencerådet udsteder et påbud. Der kan fx være tale om, at virksomheden tilbyder at ændre nogle vedtægtsbestemmelser, som styrelsen har udtrykt betænkeligheder ved.

⁵⁶ Afgørelse af 28. maj 2014, *Nets' adfærd i forbindelse med indløsning af internationale betalingskort*, pkt. 254-255.

8.3 Afgørelser om urimelige dankortgebyrer på internettet

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen traf i 2012 og i 2013 to afgørelser vedrørende urimelige dankortgebyrer på internettet.

Begge sager vedrører Nets' gebyrer for handel med Dankort på internettet, og var foranlediget af en klage fra Foreningen for Dansk Internethandel (FDIH), som er en interesseorganisation for virksomheder, der forretningsmæssigt bruger internettet og andre digitale kanaler. FDIH fandt, at gebyrerne for brug af Dankort på internettet var for høje i henhold til betalingstjenestelovens § 79.

I den første afgørelse (FDIH1)⁵⁷, vurderede styrelsen, at Nets' dankortgebyrer var for høje og derved udgjorde en overtrædelse af betalingstjenestelovens § 79. Styrelsen påbød derfor Nets at nedsætte dankortgebyrerne. På baggrund af denne afgørelse nedsatte Nets gebyrerne.

I den anden afgørelse (FDIH2)⁵⁸, vurderede styrelsen, at dankortgebyrerne fortsat var for høje, hvorfor Nets igen blev påbudt at nedsætte dankortgebyrerne til et af styrelsen fastlagt niveau.

Nets ankede begge styrelsens afgørelser til Konkurrenceankenævnet med henblik på ophævelse af styrelsens påbud. Den 25. juni 2013 stadfæstede Konkurrenceankenævnet styrelsens første afgørelse (FDIH1)⁵⁹, og Nets indbragte derfor Konkurrenceankenævnets kendelse for byretten.

Sagen blev dog henvist til Østre Landsret med henvisning til, at sagen angik et principielt retligt spørgsmål.

For så vidt angår styrelsens anden afgørelse (FDIH2) afviste Konkurrenceankenævnet Nets' anbringender og stadfæstede styrelsens afgørelse den 11. december 2013. Nets indbragte også i dette tilfælde Konkurrenceankenævnets kendelse for byretten, hvor den af Nets blev begæret henvist til Østre Landsret.

Begge sager verserer ved Østre Landsret.

8.4 Branchespecifikke undersøgelser af gebyroprkrævninger

Som led i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens tilsyn med overholdelsen af reglerne om overvæltning⁶⁰, gennemfører styrelsen løbende undersøgelser af, om betalingstjenestelovens regler om betalingskortgebyrer overholdes.

Med henblik på at få afdækket, om der er områder og brancher, hvor der er behov for at styrke indsatsen, herunder øge kendskabet til lovgivningen, har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

⁵⁷ Afgørelse af 30. november 2012, *FDIH's klage over dankortgebyrer på internettet*. Afgørelsen kan findes på styrelsens hjemmeside:

<http://www.kfst.dk/~media/Afgoerelsesdatabase/Betalingskort/Afgoerelser/2012/20121129%20FDIH%20Klage%20Dankortgebyr.pdf>

⁵⁸ Afgørelse af 23. maj 2013, *Vurdering af Nets' ændring af dankortgebyrer som følge af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af 30. november 2012*. Afgørelsen kan findes på styrelsens hjemmeside:

<http://www.kfst.dk/~media/Afgoerelsesdatabase/Betalingskort/Afgoerelser/2013/20130522%20FDIH2.pdf>

⁵⁹ Afgørelse af 25. juni 2013, *Konkurrenceankenævnets kendelse af 25. juni 2013 – Nets Holding A/S mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen*. Afgørelsen kan findes på styrelsens hjemmeside:

<http://www.kfst.dk/~media/Afgoerelsesdatabase/Betalingskort/Afgoerelser/2013/20130522%20FDIH2.pdf>

⁶⁰ Se kapitel 5 ovenfor om overvæltningsreglerne.

i løbet af 2014 og 2015 gennemført stikprøvekontrol af hotel- og restaurationsbranchen, rejsearrangørbranchen, kosmetik og legetøjsbranchen. Styrelsen har også undersøgt, om virksomheder, der får rabat på indløsning af hhv. danske og udenlandske kreditkort og Dankort i ikke-fysisk handel, overfører rabatten til deres kunder.

Resultaterne gennemgås nedenfor:

Hotel- og restaurationsbranchen

Grundlæggende må betalingsmodtagere ikke opkræve gebyrer af kunder, der betaler med debetkort. Betalingsmodtagere kan vælge at overvælte gebyrer på kunder, der bruger kreditkort i fysisk handel. Vælger betalingsmodtageren at overvælte gebyrer på kunder, der betaler med kreditkort, må betalingsmodtageren, ifølge betalingstjenestelovens § 80, stk. 5, ikke overvælte et gebyr, der er højere end det gebyr, som betalingsmodtageren selv betaler til sin indløser for den pågældende betalingstransaktion.⁶¹

Til brug for undersøgelsen indhentede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplysninger fra i alt 20 hotel- og restaurationsvirksomheder.

Oplysningerne angik både den gebyrsats, virksomhederne betaler til deres indløser samt den gebyrsats, de opkræver fra kunderne. Virksomhederne blev bedt om at udfylde et spørgeskema samt at indsende kopi af de indløsningsaftaler, som virksomheden har indgået med indløserne af de respektive betalingskort, som virksomheden modtager.

Ifølge de indhentede oplysninger fra de i alt 20 virksomheder kunne styrelsen i fire tilfælde konstatere, at den undersøgte virksomhed opkrævede for høje gebyrer i strid med reglerne i betalingstjenesteloven.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sendte påbud til de pågældende fire virksomheder med krav om at ophøre med deres ulovlige praksis. To virksomheder vendte efterfølgende retur med meddelelse om, at de havde rettet ind efter styrelsens varsel.

Rejsearrangørbranchen

Undersøgelsen tog udgangspunkt i otte tilfældigt udvalgte rejsearrangører, fra hvilke der skulle indhentes oplysninger.

Oplysningerne angik både den gebyrsats, virksomhederne betaler til sin indløser samt den gebyrsats, de opkræver fra kunderne. Virksomhederne blev bedt om at udfylde et elektronisk spørgeskema således, at de adspurgte let og overskueligt kunne afgive de nødvendige oplysninger, herunder angivelse af korttyper, gebyrsatser samt indløsningsselskaber for de pågældende kort.

Ifølge de indhentede oplysninger fra de i alt otte virksomheder kunne styrelsen konstatere, at virksomhederne som udgangspunkt overvælter gebyrer på kunderne i overensstemmelse med reglerne herom i betalingstjenesteloven. Ifølge de indhentede oplysninger opkrævede ingen af de adspurgte virksomheder for høje gebyrer.

⁶¹ Ibid.

Kosmetikbranchen

Styrelsen har gennemført en stikprøveundersøgelse af kosmetikbranchens praksis for opkrævning af kortgebyrer i den ikke-fysiske handel.

Grundlæggende følger det af betalingstjenestelovens § 80, stk. 5, at butikker alene må overvælte betalingskortgebyr på kortbrugerne svarende til det gebyr, de selv betaler til deres indløser, fx Nets/Teller.

Til brug for undersøgelsen blev 20 repræsentative internetbutikker udvalgt til første del af undersøgelsen, som indebar et eftersyn af de respektive hjemmesiders handelsvilkår, herunder om de tydeligt skilte de deres kortgebyrer og om disse overholdte gældende regler for så vidt angår overvæltning af gebyrer på kunderne.

14 ud af de i alt 20 internetbutikker skilte ikke tydeligt med deres kortgebyrer på hjemmesiden, hvorfor disse blev udvalgt til anden del af undersøgelsen.

Styrelsen indhentede oplysninger fra de 14 internetbutikker. Disse blev bedt om at udfylde et elektronisk spørgeskema, hvori der skulle angives de korttyper, som kunden kan betale med på hjemmesiden, og gebyrsatser, samt at indsende kopi af de indløsningsaftaler, som virksomheden har indgået med indløserne af de respektive betalingskort, som virksomheden modtager.

Det viste sig, at én ud af 14 internetbutikker handlede i strid med reglerne om overvæltning. Det drejede sig konkret om for høje gebyrer på betaling med indenlandsk samt udenlandsk udstedt MasterCard og udenlandsk udstedt Visa på forretningens hjemmeside.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sendte varsel om påbud til den pågældende internetbutik med krav om at ophøre med at opkræve gebyrsatser, der er i strid med betalingstjenestelovens § 80, stk. 5. Den pågældende internetbutik vendte retur med meddelelse om, at den havde ændret sine gebyrsatser efter styrelsens varsel.

Legetøjsbranchen

I 2. kvartal af 2015 gennemførte styrelsen en stikprøveundersøgelse af legetøjsbranchens praksis for opkrævning af kortgebyrer i den ikke-fysiske handel.

Til brug for undersøgelsen udvalgte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen 19 online legetøjsvirksomheder fordelt over hele landet, fra hvilke der skulle indhentes oplysninger.

Virksomhederne blev bedt om at udfylde et elektronisk spørgeskema, herunder at angive de korttyper, som kunden kan betale med på hjemmesiden, gebyrsatser samt indløsningssselskaber for de pågældende kort.

Det viste sig, at kun én ud af de 19 internetbutikker handlede i strid med reglerne om overvæltning. Det drejede sig konkret om for høje gebyrer på betaling med udenlandsk udstedte Visa og MasterCard på forretningens hjemmeside.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sendte varsel om påbud til den pågældende internetbutik med krav om at ophøre med at opkræve gebyrsatser, der er i strid med betalingstjenestelovens § 80, stk. 5. Den pågældende internetbutik vendte retur med meddelelse om, at denne havde ændret sine gebyrsatser efter styrelsens varsel.

Undersøgelse af rabat på indløsningsydelser i detailbranchen

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen blev i 2013 opmærksom på, at større aktører i detailbranchen modtog rabat på indløsningsydelser, hvilket gav styrelsen anledning til at foretage kontrol af, om denne rabat blev videreført til kunderne.

Betalingsstjenestelovens § 80, stk. 5, forbyder betalingsmodtagere at opkræve et højere gebyr af kunder, der betaler med kreditkort end det gebyr, forretningen selv betaler til sin indløser.

Virksomheder, der modtager rabat på indløsningsydelser, skal derfor ved overvæltning af gebyrer sikre, at der tages højde for alle rabatter, som Nets/Teller eller andre indløserne måtte give den pågældende virksomhed.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen valgte igen i tredje kvartal af 2015 at foretage kontrol af, om virksomheder, der modtager rabat på indløsningsydelser, viderefører denne rabat til kunderne ved overvæltning.

Til brug for undersøgelsen indhentede styrelsen de relevante oplysninger fra Nets/Teller om, hvilke aktører i dagligvarehandlen, der modtager rabat på indløsningsydelser. Blandt de 123, der modtager en sådan rabat, opkrævede en stor del heraf slet ikke gebyrer hos deres kunder.

Styrelsen sendte varsel om påbud til otte virksomheder, hvis gebyrpolitik ikke fremgik tydeligt af hjemmesiden. Syv virksomheder vendte retur med meddelelse om, at disse havde ændret deres gebyrsatser efter styrelsens varsel, således at de er i overensstemmelse med betalingsstjenestelovens § 80, stk. 5. Den resterende virksomhed fik tilsendt et endeligt påbud med krav om at ophøre med at opkræve betalingskortgebyrer, der overstiger det gebyr, virksomheden selv betaler til sin indløser, og samtidig, at der ved overvæltning af gebyrer tages højde for alle rabatter, som Nets/Teller måtte yde virksomheden.

8.5 Revidering af omkostningsundersøgelsen

Forretningerne betaler et årligt abonnement til Nets for at modtage Dankort i den fysiske handel. Fastsættelsen af, hvor meget forretningernes årlige abonnementsbetaling til Nets skal udgøre, sker på basis af omkostningerne ved driften af dankortsystemet.

For at fastslå, hvor store omkostninger der er forbundet med driften af dankortsystemet, skal der hvert andet år gennemføres en undersøgelse af disse omkostninger, jf. bekendtgørelsen om beregning af det årlige abonnement.⁶² Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ansvaret for gennemførelsen af denne undersøgelse, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Resultatet af undersøgelsen danner herefter grundlaget for fastsættelsen af abonnementsbetalingen i den fysiske handel de efterfølgende to år.

Styrelsen har revideret omkostningsundersøgelsen siden sidste gennemførte undersøgelse i 2013. Revideringen er bl.a. foretaget på baggrund af KPMG's rapport fra 2013, hvor det blev anbefalet at foretage en vurdering af, om der skulle ske ændringer i opgørelsesmetoden. Den påtænkte revidering af omkostningsundersøgelsen blev varslet til Nets i marts 2014. Det blev ligeledes tilkendegivet, at visse omkostningsposter på sigt kunne blive taget ud af omkostningsundersøgelsen, som en følge af styrelsens revidering.

⁶² Bekendtgørelse nr. 1475 af 22. december 2009 samt ændringsbekendtgørelse nr. 851 af 26. juni 2013.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, at de omkostninger, der skal dækkes via abonnementsordningen, alene er omkostninger forbundet med *driften af et betalingssystem*, og at det kun er omkostninger, der relaterer sig til den fysiske handel, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2. I betalingstjenestelovens § 6, nr. 3, defineres et betalingssystem som "et system til overførsel af midler med formelle og standardiserede rutiner og fælles regler for behandling, clearing eller afvikling af betalingstransaktioner."

På denne baggrund har styrelsen vurderet, at omkostninger, der ikke direkte relaterer sig til *driften af dankortsystemet* eller omkostninger, hvor der ikke synes at være en konstaterbar direkte sammenhæng, ikke kan medregnes i omkostningsopgørelsen. Der er bl.a. tale om omkostninger til udsendelse af kontoudtog på papir og omkostninger til netbank.

For så vidt angår omkostninger til kontoudtog på papir, følger det af betalingstjenestelovens §§ 53 og 54, at bankerne er forpligtet til at stille kontooplysninger til rådighed for kunden på et varigt medium. Her sonderer styrelsen mellem elektroniske og fysiske kontoudtog (på pair). Mens elektroniske kontoudtog består af omkostninger til lagring og dannelse af kontoudtog, er fysiske kontoudtog væsentligt dyrere. Her indgår omkostninger til print, kuvertering, forsendelse og porto. Servicen for kontoudtog på papir betragtes som en tillægsydelse, der ikke relaterer sig direkte til driften af dankortsystemet. Bankerne kan benytte elektroniske kontoudtog, som er væsentligt billigere end fysiske kontoudtog og samtidig efterleve bestemmelserne i betalingstjenesteloven.

For så vidt angår omkostninger til netbank er det styrelsens vurdering, at disse ikke direkte kan henføres til Dankortet, og bør således ikke medregnes omkostninger til driften af systemet. Dertil kommer, at det står pengeinstitutterne frit at opkræve et gebyr af kunderne for de generelle services, som tilbydes (herunder netbank) til dækning af disse omkostninger, hvilket nogle pengeinstitutter allerede gør brug af.

Til brug for undersøgelsen har styrelsen indhentet omkostninger fra Nets og ti banker, heriblandt Nordea og Danske Bank, som tilsammen vurderes at udgøre ca. 70 pct. af den samlede brug af Dankortet. De ti bankers indberetning er efterfølgende blevet ekstrapoleret, således at omkostningerne afspejler samtlige bankers omkostninger.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har med afgørelse af 11. januar 2016 truffet afgørelse i undersøgelsen af omkostningerne ved driften af Dankortet i 2014. På baggrund af en samlet vurdering har styrelsen fundet, at omkostningerne til driften af dankortsystemet udgjorde 489 mio. kr. i 2014, hvilket vil danne grundlag for den beregnede abonnementsbetaling i 2016 og 2017, jf. kapitel 7 om Dankortet.

Afgørelsen blev af Nets påklaget til Konkurrenceankenævnet. Klagen er efterfølgende trukket tilbage.

8.6 MasterCard's interbankgebyrer

I 2014 besluttede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen at undersøge, om MasterCard's fastsættelse af de såkaldte interbankgebyrer var i strid med konkurrenceloven.

Hver gang en forbruger betaler med et betalingskort i en forretning, udløser det et interbankgebyr. Forbrugerens bank opkræver gebyret hos den virksomhed, som håndterer forretningens kortbetalinger, dvs. indløser. Gebyret betales af butikken, som kan vælge at sende det videre til forbrugeren (overvæltning).

På baggrund af styrelsens undersøgelse besluttede MasterCard at nedsætte sine interbankgebyrer pr. 1. april 2015.

Samtidigt har EU vedtaget en forordning om interbankgebyrer⁶³, der i det fleste tilfælde sænker gebyrerne fra 0,7 til 0,3 pct. af transaktionsbeløbet. Forordningen fastsætter hermed et loft for interbankgebyrer på 0,3 pct. på kreditkorttransaktioner. Det er hensigten at skabe lige vilkår for alle aktører på kortmarkedet, dvs. udstedere, indlødere, kortselskaber og andre leverandører af kortydelse.

Forordningen trådte i kraft i december 2015. Styrelsen besluttede på denne baggrund at lukke sagen.

8.7 MobilePay – betalingstjenestelovens § 78

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen blev i efteråret 2015, som led i dets tilsyn med gebyrreglerne i betalingstjenesteloven, opmærksom på en bestemmelse i Danske Banks 'Betingelser for MobilePay til virksomheder', der gav anledning til betænkeligheder i forhold til betalingstjenestelovens § 78, stk. 2.

Det følger af betalingstjenestelovens § 78, stk. 2, at en udbyder ikke må hindre betalingsmodtager i at opkræve et gebyr hos betaler for brugen af det pågældende betalingsinstrument eller tilbyde betaleren en rabat.

Ifølge den pågældende bestemmelse i Danske Banks 'Betingelser for MobilePay til virksomheder' måtte virksomheder ikke opkræve gebyr fra sine kunder for deres betalinger med MobilePay.

Styrelsen rettede på denne baggrund henvendelse til Danske Bank. Denne henvendelse medførte, at Danske Bank ændrede sine vilkår, så ovenstående forbud ikke længere fremgår af Danske Banks 'Betingelser for MobilePay til virksomheder'.

Styrelsen udstedte i marts 2016 et endeligt påbud til Danske Bank om ikke at anvende et lignende forbud i fremtiden.

8.8 Teller – betalingstjenestelovens § 78

I forbindelse med opfølgning på Nets' tilsagn i konkurrencerådets afgørelse af 28. maj 2014 om indløsning af internationale betalingskort indhentede Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen Teller A/S' kontrakter med de 30 største kunder. Ved gennemgang af kontrakterne konstaterede styrelsen et vilkår i en kontrakt, som var i strid med betalingstjenestelovens § 78, stk. 2, da vilkåret i den pågældende kontrakt forpligtede aftaleparten til ikke at overvælge gebyret for korttransaktionen på kortholderen.

Det følger af betalingstjenestelovens § 78, stk. 2, at en udbyder ikke må hindre betalingsmodtager i at opkræve et gebyr hos betaler for brugen af det pågældende betalingsinstrument eller tilbyde betaleren en rabat.

⁶³ Forordning nr. 2015/751 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner

Efterfølgende oplyste Teller A/S, at kontrakten var blevet erstattet af en ny kontrakt, som ikke indeholdt et vilkår om forbud mod overvæltning. På baggrund heraf udstedte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i marts 2016 påbud til Teller A/S om ikke at genindføre vilkåret i kontrakter om indløsning af internationale betalingskort samt inden 1. maj 2016 at sikre at lignende vilkår med overtrædelser af betalingslovens § 78, stk. 2, ikke er indeholdt i andre gældende kontrakter om indløsning af internationale betalingskort.

Kapitel 9

Mobil- og kontaktløs betaling

9.1 Indledning

Dankortet er fortsat det mest populære betalingsmiddel i Danmark⁶⁴, og både forbrugere og forretninger har en fælles interesse i hurtige og billige betalingsløsninger. Nogle af de områder som er i fokus inden for betalingssektoren i disse år er betaling med mobiltelefonen og kontaktløs betaling.

I 2013 udgav Betalingsrådet⁶⁵ en rapport om nye betalingsløsninger. I rapporten blev det bl.a. konkluderet, at mobiltelefoner vandt frem som betalingsinstrument⁶⁶. Bankernes mobilbetalingsløsninger blev dog ikke behandlet nærmere i rapporten.

I dette kapitel søges der derfor kort redegjort for mobilbetalinger og kontaktløs betaling med fokus på bankernes mobilbetalingsløsninger.

9.1.1 Mobil- og kontaktløs betaling⁶⁷

Noget som vinder stadig større indpas er kontaktløs betaling. Teknologien har den fordel, at betaling sker hurtigt og som udgangspunkt uden brug af pin. Kontaktløs betaling er når et betalingsinstrument føres forbi en aflæser, som registrerer betalingen uden brug af en pinkode. Et eksempel på kontaktløs betalingsløsning i Danmark er det stadigt stigende antal kontaktløse kort, som bliver udstedt af bankerne. De kontaktløse kort kan fx indeholde en NFC-chip, (Near Field Communication). Når NFC-chippen kommer tæt på en terminal som kan aflæse NFC-chippen overføres små mængder af data mellem enhederne og betalingen kan gennemføres.

Nyere smartphones og bærbare anordninger som fx smartwatches og sportsarmbånd kan – ligesom de kontaktløse betalingskort – have en NFC-chip indbygget. De kan derfor også anvendes til kontaktløs betaling, hvis der til enheden er registreret et betalingskort. Denne teknologi er endnu ikke udbredt i Danmark.

Kontaktløs betaling har indtil videre en beløbsgrænse på kr. 200 uden at pinkoden skal bruges. Uanset beløbsgrænsen skal pinkode dog typisk anvendes med bestemte intervaller for, at sikre mod uautoriseret brug.

⁶⁴ Jf. kapitel 6 i nærværende rapport.

⁶⁵ Nationalbanken etablerede Betalingsrådet og er samtidig formand for rådet. Foruden Nationalbanken består rådet af Dansk Erhverv, DI, Erhvervs- og Vækstministeriet, Finansrådet, Forbrugerrådet, Håndværksrådet og Nets.

⁶⁶ Betalingsrådets rapport om nye betalingsløsninger, november 2013, side 6.

⁶⁷ Forbrugerombudsmandens kontor har ydet et væsentligt bidrag til beskrivelsen af nye betalingsløsninger.

Flere nye betalingsløsninger – herunder kontaktløse – er tilknyttet på mobiltelefoner. Typisk er der tale om betalingsløsninger, som forudsætter aktiveringen af en app for at fungere. MobilePay og Swipp er bankernes bud på sådanne betalingsløsninger, som oplever stadigt større udbredelse. I den forbindelse oplyser MobilePay, at deres app er installeret på 2 ud af 3 smartphones i Danmark⁶⁸. Swipp oplyser, at de har over 800.000 brugere, og at mere end 14.000 butikker tager imod Swipp⁶⁹.

MobilePay

MobilePay er en app-løsning, som kan benyttes af alle, uanset hvilken bank brugeren har. Brug af app'en forudsætter blot en dansk bankkonto og enten et Dankort, Visa/Dankort, MasterCard, Visa eller Visa Electron. Over 2 mio. danskere har downloadet MobilePay-app'en.

Når man downloader app'en MobilePay, skal man første gang indtaste navn, cpr-nr., telefonnummer, e-mailadresse og sine betalingskort-oplysninger. Kortoplysningerne lagres alene hos DIBS Payment Services, ikke på telefonen eller hos Danske Bank. Man opretter samtidig en selvvalgt fire-cifret kode, som man herefter skal anvende, når man ønsker at benytte app'en. Koden skal være forskellig fra betalingskortets pin-kode, og det anbefales at man ikke anvender en kode med ens eller fortløbende tal, eller samme kode som den, der benyttes til at låse telefonen/ tablet'en op med.

Løsningen kan anvendes til både køb i fysiske butikker og ved køb på internettet. Ved et køb i en fysisk butik skal man ved kassen logge ind i sin MobilePay og holde den mod MobilePay-logoet ved kasseapparatet. Når alle varerne er kørt igennem, godkender man betalingen med et swipe på sin skærm. Det eneste, der kræves af mobilen er, at man aktiverer Bluetooth på sin iPhone eller NFC på sin Windows- eller Android-telefon.

Ved køb med MobilePay i en netbutik taster brugeren sit telefonnummer, åbner MobilePay-appen på telefonen og godkender betalingen. Anvendelse af løsningen på internettet forudsætter, at netbutikken tilbyder betaling med MobilePay og accepterer betaling med den korttype, man har tilknyttet sin MobilePay. Selve betalingen sker som en almindelig betalingskorttransaktion. Derfor står Danske Bank ikke for gennemførelsen af betalingstransaktionen.

Derudover kan MobilePay benyttes til at overføre penge mellem personer. Brugeren overfører penge ved at indtaste modtagerens telefonnummer, man skal altså ikke kende modtagerens kontonummer.

Man har også mulighed for at anmode om en overførsel af beløb under funktionen - "anmod". Her indtastes det beløb anmodningen angår samt modtagerens telefonnummer.

Det er p.t. gratis for brugeren at benytte MobilePay til overførsler til andre MobilePay brugere. Danske Bank opkræver et gebyr hos erhvervsdrivende betalingsmodtagere, og de kan opkræve gebyr hos brugeren i henhold til betalingstjenestelovens bestemmelser, jf. nærmere herom i kapitel 5.4.

⁶⁸ Artikel på MobilePay's hjemmeside dateret den 8. oktober 2015: "Rekordstort antal overførsler med MobilePay i september" (<http://www.mobilepay.dk/da-dk/Nyheder/artikler/Pages/Rekordstort-antal-overf%C3%B8rsler-med-MobilePay-i-september.aspx>).

⁶⁹ Swipp's hjemmeside: www.swipp.dk

Swipp

Swipp er mobilbetaling, hvor beløbet overføres direkte mellem betalerens og modtagerens bankkonti. Swipp er således baseret på kontooverførsler (konto-til-konto-overførsler).

Swipp udbydes af stort set alle danske pengeinstitutter (over 80 pengeinstitutter i alt), bortset fra Danske Bank og nogle få, mindre pengeinstitutter.

Man får adgang til Swipp ved at gå ind i sin mobil-bank/netbank og tilmelde sig Swipp med NemID. Selvom ens pengeinstitut ikke tilbyder Swipp, kan man tilmelde sig som modtager af pengeoverførsler med Swipp. Det er indtil videre gratis at benytte Swipp.

Når man registrerer sine modtageroplysninger på Swipp skal man vælge et kaldenavn, som man kan identificeres ved. Navnet gives videre til afsendere af Swipp-overførsler. Man skal desuden vælge en personlig Swipp-kode, som bruges, når man skal modtage et beløb fra en anden. Man kan kun tilknytte sit mobilnummer til én bestemt konto, som dog kan ændres.

Man sender pengene fra app'en på sin smartphone til modtagers mobilnummer, og der er således ikke behov for at kende modtagers kontonummer. Det er muligt at skrive en kort besked til modtager. Når man har godkendt en overførsel, bliver der sendt en bekræftelses-sms fra pengeinstituttet til modtager om overførslen. Kaldenavn, mobiltelefonnummer (også hvis det er et hemmeligt nummer) og beløb vil fremgå af sms'en. Desuden kan modtager se navn og adresse på den, der overfører beløbet, i sine posteringsdetaljer/sit kontoudtog. Overførslen sker uden brug af NemID. Der er ingen øvre grænse for, hvor meget man kan modtage. Man kan ikke tilbagekalde en Swipp-overførsel, som man har godkendt.

9.2 Wallet

En "Wallet" er en digital tegnebog, som kan opbevare digitale udgaver af betalingskort, og hvorfra kortene kan anvendes. Apple, Google og Samsung har allerede markedsført walletløsninger i USA. I Danmark har walletløsninger haft begrænset udbredelse i form af fx MEEwallet. MEEwallet blev lanceret i oktober 2014 og gør det muligt at godkende en betaling med en app, som man har downloadet til sin smartphone.

Man bruger app'en til at godkende køb hos fysiske butikker og webbutikker, der annoncerer med MEE. Ved køb i butikker kommunikerer telefonen via Bluetooth med en særlig MEE-terminal, som kommunikerer med kasseapparatet i butikken.

MEEwallet understøtter forskellige betalingskort og kan knyttes til andre mobilbetalingsløsninger som MobilePay og Swipp. Løsningen er dog endnu ikke særligt udbredt.

Nets har bekendtgjort, at de i efteråret 2016 planlægger, at lancere en wallet-løsning på det danske marked. Teknisk vil løsningen blive baseret på NFC-teknologien.
